

Обобщен годишен доклад
за дейността на Висшия съдебен съвет и
за дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет
за 2013 година

(изготвен на основание чл. 30, ал. 1, т. 14 от ЗСВ)

I. ДЕЙНОСТИ НА ВСС – ОТЧЕТ, АНАЛИЗ, ИЗВОДИ

Изминалата 2013 година е първият пълен отчетен период от мандата на настоящия състав на ВСС. Стъпвайки на законовите промени в правомощията по чл. 30 от ЗСВ от 2010 г. и отчитайки обстоятелството, че до този момент те не бяха използвани пълноценно, ВСС прие годишна програма за дейността си през 2013 година, в която очерта като цели от първостепенно значение:

- Преодоляване на неравномерната натовареност на органите на съдебната власт;
- Подготовка за създаване на механизъм за обективно измерване натовареността на магистратите;
- Подобряване и ускоряване на работата по провеждане на конкурсите за назначенията на магистрати;
- Подобряване на критериите и показателите за атестиране и ускоряване на процеса на атестиране на магистрати;
- Актуализиране на мерките за превенция на корупцията и конфликта на интереси в органите на съдебната власт, в т.ч. подобряване на отчетността, на механизма за случайно разпределение на делата и преписките в органите на съдебната власт; ролята на етичното поведение на магистратите при тяхното кариерно развитие;
- Подобряване на дисциплинарната практика на ВСС;
- Работа по политики за утвърждаване на публичността и прозрачността в работата на ВСС и ефективно взаимодействие с професионалните организации на магистратите и с НПО, работещи за подпомагане на съдебната реформа.

В средносрочен план, надхвърлящ отчетния период, на базата на осъществяването на целите, посочени по-горе, ВСС си е поставил две основни големи цели:

- Създаване и изпълнение на пълна по съдържание и всеобхватна по обем средносрочна стратегия за човешките ресурси;
- Реорганизация на органите на съдебната власт – прекрояване на съдебната карта, в т.ч. промени в структурата на органите на съдебната власт.

От докладите на постоянните комисии на ВСС за дейността им през 2013 година, публикувани на интернет страницата на Съвета, могат да се прегледат подробните отчети, съдържащи данни за тяхната цялостна дейност при подготовката на решенията на ВСС. Настоящият доклад има задачата да даде обобщената информация, послужила за база за анализи и изводи, както и за предложения към бъдещата работа на Съвета, към органите на изпълнителната и законодателната власт.

По силата на чл. 17 от действащия в момента Правилник за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и неговата администрация постоянно действащите комисии на ВСС са:

1. Комисия по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи;
2. Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията“;
3. Комисия по анализ и отчитане степента на натовареност на органите на съдебната власт;
4. Комисия по дисциплинарните производства;
5. Комисия „Бюджет и финанси“;
6. Комисия „Публична комуникация“;
7. Комисия по правни въпроси;
8. Комисия „Международна дейност“;
9. Комисия „Професионална квалификация, информационни технологии и статистика“;
10. Комисия „Съдебна администрация“;
11. Комисия по предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и взаимодействие с Инспектората към Висшия съдебен съвет.

А. Управление на човешките ресурси в съдебната система

а/. Подготовка за създаване на механизъм за обективно измерване натовареността на съдиите, прокурорите и следователите.

Дейността на ВСС по изработване на механизъм за обективно измерване на натовареността е част от крайната стратегическа цел за изготвяне и изпълнение на стратегия за човешките ресурси, която е със значително по-дълъг хоризонт на

изпълнение от едногодишния отчетен период. С нея е натоварена основно Постоянната комисия по анализ и отчитане степента на натовареност в органите на съдебната власт и създадената от нея работна група за изготвяне на средносрочна стратегия за човешките ресурси, в която са широко представени магистратите от всички органи на съдебната власт и представители на професионалните им организации и НПО, експерти от НСИ, БАН, университети, статистици, математици. През 2013 година дейността е насочена към създаване на механизъм за обективно измерване на действителната натовареност, а в краткосточен план – към регулиране на неравномерната натовареност чрез подпомагане оптимизирането на щатовете в различните органи на съдебната власт.

Изготвени са анализи на статистическите количествени, данни за натовареност за последните 5 години на всички органи на съдебната власт;

Изготвени са анализи на кадровото обезпечаване във всички органи поотделно за магистрати и администрация;

Приета е методология за измерване натовареността на всеки съдия и всеки съд чрез претегляне на времето за решаване на всяко дело . Методологията съдържа критериите за разделяне на делата в групи, начинът на провеждане на емпиричното изследване, обобщаването на резултатите и изготвянето на крайните изводи за съдилищата;

Изработени са образци на анкетни инструменти, които са предоставени на отделни съдилища за експериментално попълване.

След завършване на експерименталния етап е сложено началото на изследването, чрез изработване на окончателния вариант на анкетните карти, въз основа на данните от които се очаква обективно определяне на тежестта на отделните видове дела – критерий, който единствен може да даде обективни данни за натовареността на отделния магистрат и на органите на съдебната власт. През 2014 година изследването продължава.

От своя страна подгрупата за прокурори и следователи в комисията е готова с разработени модели за оценка на натовареността на прокурорите и следователите чрез времево претегляне на всяко действие по прокурорските дела и преписки, съобразени със спецификата в тези действия, които са много разнообразни.

Резултатите от изследването ще послужат за обосноваване на отговор на въпроса колко съдии (респективно прокурори) са необходими за предоставяне на ефективно разглеждане на делата в дадена юрисдикция или в системата като цяло. Обективното времево измерване на натовареността ще бъде водещ критерий при реформата на границите на съдебните райони. Определянето на тежестта на отделните видове дела може да бъде използвано и за вътрешно-управленски решения във всеки съд или прокуратура, като средство за осигуряване на равномерно натоварване. Изготвянето на нормата на натовареност е ключ за завършване работата по средносрочната стратегия, тъй като тя е основният критерий, по който да се направят предвижданията за необходимостта от човешки

ресурси, тяхното преразпределяне, респективно обучение и предоставяне на съответните материални условия за работа.

б/. Преразпределение на щатове в органите на съдебната власт – магистрати и съдебни служители. Закриване на съдилища.

Формулирането и осъществяването на една от най-спешните краткосрочни мерки през 2013 година е насочена директно към намаляване натовареността в свръхнатоварените органи на съдебната власт. С нея в спешен порядък са натоварени Постоянната комисия по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи и Постоянната комисия по анализ и отчитане на натовареността в органите на съдебната власт. За кратко време /от януари до юни 2013 г./ във ВСС са изготвени над 10 анализа , показващи възможностите за преместване на свободни щатни длъжности от ненатоварени към натоварени органи във всички нива.

С няколко решения на ВСС през 2013 г. са закрити 141 свободни щата в съдебната система от ненатоварени съдилища, прокуратури и следствени органи и разкрити съответно 88 нови щата за съдии в свръхнатоварените и високо натоварени съдилища и 53 в натоварените прокуратури.

След приемане на правила за преместване по реда на чл. 194 от ЗСВ, са проведени и процедури по реда на чл.194 от ЗСВ за облекчаване натовареността на най-натоварените административни съдилища: АС-София-град, АС-Бургас и АС-Пловдив. В системата на административните съдилища този начин на преместване е особено подходящ, тъй като всички съдии от тези съдилища са назначени след проведен централизиран конкурс. Продължителното наблюдение над натовареността на тези съдилища дава възможност на ВСС да вземе обективно решение за по-правилното разпределяне на щатовете между тях , което е извършено чрез преместването на щатове и съдии през 2013 година.

След обстоен анализ на дейността на военните съдилища и прокуратури и перспективите за тяхното натоварване, ВСС взема решение за намаляване на броя им и съответно прерайониране на тяхната дейност. Всички аспекти на това отговорно решение са анализирани и обсъдени с военните магистрати, министрите на отбраната и правосъдието, служба „Военна полиция”, ВКС, Главния прокурор. На заседание на 13.11.2013 г. ВСС обсъжда проект на решение за закриване на военните съдилища и прокуратури в гр. Варна и гр. Плевен, като най-слабо натоварени от военните органи на съдебната власт. Възлага на съответната постоянна комисия изготвянето на проект за определяне на нова структура и районна компетентност на останалите органи и уреждането на правните последици от закриването. След съгласуване на проекта за решение, предвидено от ЗСВ, окончателното закриване на тези съдилища и прокуратури е от 01.04.2014 година.

С разкриването на 10 нови щата за съдии в Софийски районен съд /СРС/, които, заедно с останалите незаети такива /общо 25 свободни длъжности на РС София/, и с назначаването на 12 младши съдии, проблемът със свръхнатовареността в този съд като брой разглеждани дела от един съдия е на път да се сведе до приемливи стойности. Но нормализацията на работата в съда е далеч от решаването. Предстои на първо място осигуряването на работни места за новите съдии, за предстоящото откриване на нови щатове за административни служители, свързани с работата на новите съдии, за материалната база, която трудно намира финансови решения. Над всички тези въпроси стои задачата на ВСС да намери такава организация на органите на съдебната власт в София, която да е в състояние да осигури нормалния достъп до правосъдие на все по-нарастващия брой субекти /физически и юридически лица/, имащи необходимост до този достъп.

С описаните **текущи мерки** по регулиране на работната натовареност, на база на съществуващите данни за брой образувани дела и преписки спрямо брой магистрати, с попълване на свободните места чрез множеството проведени конкурси, както и с оптимизиране на щатовете за съдебни служители според съотношението им към броя на магистратите, се постига целения краткосрочен резултат до края на 2013 г. да се задоволят най-спешните нужди на отделните органи съобразно тяхната натовареност. Например след окончателното встъпване в длъжност на всички новоназначени натовареността на един съдия от Районен съд – София спада от 102,55 броя разглеждани дела на месец на 88,54 броя, съответно от 63,17 свършени дела на 54,54 свършени дела. В Районен съд – Варна спадането е от 81,52 дела на 66,54 дела на съдия на месец. В Софийски градски съд намаляването е от 38,72 дела на 36, 10 дела. Същите процеси се развиват и в натоварените прокуратури. Тези резултати не са достатъчни за пълното нормализиране на работата в свръхнатоварените органи, но като първи стъпки са оценени добре от работещите там магистрати.

Важна стъпка към нормализиране на кадровото развитие на магистратите е изработването на Правила за командироване на магистрати. Те са обсъдени в рамките на Гражданския съвет към ВСС. Целта на правилата е да се ограничи заобикалянето на законовите механизми за кариерно развитие на магистратите и да се въведат позитивни практики за командироване само в случаите, когато органът на съдебната власт е затруднен да осъществява функциите си в отсъствие на магистрат. Доколкото според ЗСВ командироването е в изключителните правомощия на административни ръководители, ВСС не може да наложи задължителност за спазването им, но е важно да определи стандарти, които административните ръководители да спазват със съзнанието, че отклонението от тях би довело до масово неодобрение и съмнение за недобросъвестност. За прозрачното командироване допринася и създаденият и вече работещ Регистър на командированите магистрати, който е достъпен чрез интернет страницата на ВСС.

В регистъра се вписват всички командирования, сроковете, основанията на административния ръководител да командирова конкретния магистрат.

в/. СЪДЕБНА АДМИНИСТРАЦИЯ

През 2013 г. работата на ВСС по въпросите на съдебната администрация е съсредоточена върху конкретни действия по закриване на свободни и заети щатове за съдебни служители в слабо натоварените органи на съдебната власт и преразпределяне на освободените ресурси към свръхнатоварените. Критерият за натовареност се комбинира със съотношението между броя на магистратите и броя на съдебните служители. Обръща се внимание на приоритетно заемане на местата на специализираната администрация, която е заета с пряко участие в съдопроизводството. Всички решения се вземат след оценка на финансовата обезпеченост. Въпреки, че управлението на съдебната администрация е пряко задължение на административните ръководители, намесата на ВСС е наложителна именно с оглед контрола върху спазване на критериите за натовареност и съотношение между магистрати и служители и наличното финансиране. Продължава наложената още от 2009 година практика административните ръководители да не попълват свободните длъжности без съгласието на Съвета. За да изпълнява посочените си контролни ангажименти ефективно, ВСС има изготвени анализи по апелативни райони по посочените критерии, след срещи по апелативни райони с магистратите. На базата на тези анализи през 2013 година са закрити 112 щата за съдебни служители, а са открити в други органи 134 щата, т.е. щатната численост на съдебната администрация в цялата съдебна система е увеличена с 22 щата. Те покриват важни за функционирането на натоварените органи длъжности. В действителност обаче към 31.12.2013 година в съдебната система /съдилища, прокуратури, ВСС, инспекторат, НИП/ 282 щата за съдебни служители са незаети, въпреки че са необходими, поради липса на финансови средства за обезпечаване на назначенията.

Като част от решаването на проблема със свръхнатоварения Софийски районен съд са разкрити нови 22 щатни длъжности за съдебни служители, 10 от които за съдебни помощници. За първи път на районно ниво се дава възможността за назначаване на съдебни помощници.

През м. октомври 2013 г. ВСС предприема начало на реорганизация на своята администрация, след наблюдения върху нейната ефективност и слабости в продължение на една година от мандата на този състав. На външен експерт е възложено изготвянето на функционален анализ. Предприетите действия като резултат от него предстоят през 2014 година.

Като цяло работата на ВСС със съдебната администрация, доколкото нейното добро управление е в прерогативите на административните ръководители,

представлява опит за косвено въздействие, чрез налагане изпълнението на вътрешните актове на Съвета и посредством определяне на числеността и вида на щатните длъжности. Но именно тя дава на ВСС възможност за **изводи**, които биха довели до оптимизиране и общо подобряване на състоянието на съдебната администрация. Можем да отграничим важните според членовете на Съвета така:

Разпоредбата на ЗСВ, според която администрацията на всеки орган на съдебната власт се ръководи от съдебен администратор, е крайна е не отговаря на потребностите особено на по-малките, с ограничена численост, органи. В редица от тях съществуват едновременно длъжностите „съдебен администратор“ и „административен секретар“, което налага ВСС да указва при възможност да се предпочете само една от тях, без да може да преодолее задължението за съществуване на съдебния администратор.

До момента ВСС не е предприел достатъчно ефективни мерки за ясно отграничаване на длъжностите на общата и специализираната администрация, с изработване на точни длъжностни характеристики, уеднаквяващи задълженията на всяка една от длъжностите. Това дава възможност на част от административните ръководители да приоритизират някои длъжности за сметка на други.

Необходимо е ВСС да направи специален анализ на малките органи на съдебната власт, с цел да се приложи идеята част от функциите на общата администрация да се изпълняват от един служител на няколко органа.

Б/. КАДРОВА ДЕЙНОСТ

а/. Назначения и кариерно израстване

От първите дни на мандата си в настоящия състав ВСС активно работи по най-тежката текуща задача в краткосрочен план за попълване на многото свободни места за магистрати /над 500/ по начин, който да съответства на конкурсния принцип за първоначално назначаване и кариерно развитие и същевременно да спомага за намаляване на свръхнатоварването в част от органите на съдебната власт.

Планиране за младшите съдии и младши прокурори е извършено още през м.януари 2013 г., преди да се обяви конкурсът на кандидатите за младши съдии и прокурори. Конкурсът е обявен не за всички щатни бройки, които са свободни, а за по-малко, съобразно предложенията на административните ръководители, натовареността на съответния орган, и финансовите възможности на бюджета на съдебната власт, или от свободни 50 длъжности за младши съдии са обявени за заемане след конкурс 24, а от свободните 48 длъжности за младши прокурори са обявени за заемане след конкурс 16.

С решение от 31.01.2013 г. ВСС приема график за обявяване на конкурси, който, с незначителни отклонения, е спазен. За отстраняване на наблюдаваните

слабости при провеждане на конкурси през предходната година, по препоръки от съдиите, прокурорите и следователите и с участието на техните професионални организации и НПО, са приети Правила за провеждане на конкурси за младши съдии и младши прокурори, за първоначално назначаване и за повишаване в длъжност и преместване на съдии, прокурори и следователи /решение на ВСС от 07.03.2013 година/. С тези правила се прави опит, в голяма степен успешен, да се развие законовата рамка за конкурсите и да се преодолеят установените слабости: при избиране членовете на конкурсните комисии съобразно правния отрасъл и професионалните качества; при подготовката на изпитните материали като казуси и модели на събеседване; при гарантиране обективността и безпристрастността на поставяните оценки; подобряване на критериите за окончателното класиране.

Обявяването и провеждането на конкурсите за заемане на свободните длъжности в органите на съдебната власт следва следния ред:

За първоначално назначаване и за повишаване в длъжност чрез събеседване за свободните длъжности във ВКС /12 свободни длъжности/, ВАС /9 свободни длъжности/, Специализиран наказателен съд/9 свободни длъжности/, ВКП/5 свободни длъжности/, ВАП /6 свободни длъжности/, Специализирана прокуратура/ 16 свободни длъжности/, Следствен отдел на Специализирана прокуратура /7 свободни длъжности/;

За заемане на 45 свободни длъжности в районните съдилища чрез конкурси за първоначално назначаване и преместване;

За заемане на 85 свободни длъжности в районните прокуратури чрез конкурси за първоначално назначаване и преместване;

За заемане на 22 свободни длъжности в апелативните съдилища чрез конкурси за първоначално назначаване и за повишаване в длъжност чрез събеседване, като конкурсите са проведени по материя, съобразно свободните длъжности в съответните отделения на апелативните съдилища;

За заемане на 14 свободни длъжности в административните съдилища чрез конкурси за първоначално назначаване и повишаване в длъжност и преместване;

За заемане на 14 свободни длъжности в апелативните прокуратури чрез конкурси за първоначално назначаване и повишаване в длъжност

За заемане на 44 свободни длъжности в окръжните съдилища, в т.ч. и СГС, чрез конкурси за първоначално назначаване и повишаване в длъжност и преместване;

За заемане на 71 свободни длъжности в окръжните прокуратури, в т.ч. и СГП, чрез конкурси за първоначално назначаване и повишаване в длъжност и преместване;

През цялата 2013 година са обявени и проведени общо 35 конкурса за заемане на посочените общо 336 свободни длъжности за съдии и прокурори и следователи в Специализираната прокуратура. До края на годината окончателно приключили процедури са позволили на ВСС да назначи 61 съдии и прокурори. В

първите три месеца на 2014 година са назначени още 55 съдии, прокурори и следователи в Специализираната прокуратура. Останалите процедури са на различни етапи в резултат на обжалване решенията на ВСС от страна на участниците в конкурсите, поради което окончателният акт по назначаване на спечелилите конкурсите съдии и прокурори предстои.

Провеждането на този безпрецедентен брой конкурси за заемането на свободните длъжности в органите на съдебната власт дава възможност на членовете на ВСС да направят анализ на цялостния механизъм за кариерно израстване на магистратите чрез конкурси, въведен в изпълнение на Стратегията за реформи в съдебната власт, приета от Министерския съвет през 2010 година и намерил законова регламентация чрез измененията и допълненията на ЗСВ, влезли в сила от 01.01.2011 година. В настоящия доклад ВСС е длъжен да подчертае най-важните **изводи** от направения анализ:

Въвеждането на конкурсите при заемането на свободните длъжности в органите на съдебната власт, като преимуществен модел за кариерно израстване в съдебната система, е безспорно и несравнимо по-добър от предходния, съществуващ до посочените законови промени. Той обаче разкрива идейни, технически и организационни слабости, които трябва да бъдат коригирани от компетентните за това органи. За тези, които могат да бъдат поправени чрез промени в правилата на ВСС, Съветът е взел необходимите мерки през 2014 година. Но законодателният орган трябва да бъде сезиран с вижданията на Съвета и на органите на съдебната власт, свързан с необходимостта от промени в ЗСВ. На първо място, трябва да бъде преосмислена идеята за твърдия процент /20%/ от свободните длъжности от всички нива на органите на съдебната власт, които могат да се заемат чрез конкурс за първоначално назначаване. Без да се отхвърля тази идея, със законова регламентация в разпоредбите на чл. 178 от ЗСВ, тя трябва да намери по-гъвкава формула, с оглед потребностите на органите на съдебната власт и гарантиране качеството на правораздаването във въззивните и касационните инстанции. На второ място, процедурата по събеседване, предвидена за провеждането на конкурсите за преместване и повишаване в длъжност, изисква или подмяна с писмена форма на конкурс, или налагане на законови гаранции за еднаквото и обективно провеждане – подобряване на нормите относно състава и правомощията на конкурсните комисии и оценяването на кандидатите. На трето място, законът трябва да бъде допълнен с правила при преместване от по-високо в по-ниско ниво на орган на съдебната власт, каквито случаи се срещат в практиката и те не са изолирани.

6/. ИЗБОР НА АДМИНИСТРАТИВНИ РЪКОВОДИТЕЛИ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

През 2013 година ВСС приема нови Правила за избор на административни ръководители на органите на съдебната власт по чл. 167, ал. 1 т.2-4 от ЗСВ

/Правилата/, приети с решение на ВСС по протокол № 14 от 14.03.2013 г., след съгласуване с Гражданския съвет към ВСС. Тези правила са създадени, за да се осигури по-висока степен на публичност, прозрачност и обективност при провеждането на избори на административни ръководители в органите на съдебната власт. В КПА се прави анализ на състоянието на органа, за чието ръководство се кандидатства. Предвидена е пълна проверка за професионалните качества на кандидатите за заемане на длъжността, за която са се кандидатирали, въз основа на данните от докладите от проверките на ИВСС, годишните отчети за дейността на органите на съдебната власт, атестационните формуляри, както и от всички документи, съдържащи се в кадровото досие на кандидата. Такава проверка, възложена на КПЕПК, се прави и спрямо професионално-етичните качества на кандидата, на базата на проверки за постъпили жалби и сигнали срещу него във ВСС, ИВСС, прокуратурата, пред административните ръководители; проверки за съответствие на декларациите за имотното му състояние; справки във всички публични регистри; становища от местните етични комисии, респ. От органите, където кандидатът е работил и работи. Съобразяват се всички въпроси и становища, постъпващи във ВСС в рамките на процедурата по кандидатирането му. Дадена е широка възможност на всички лица, предвидени в ЗСВ, да изразяват становища и да задават въпроси към кандидатите, които, заедно с отговорите, се публикуват на интернет страницата на ВСС в специален раздел. Така ВСС си осигурява информиран избор на административен ръководител.

През 2013 година ВСС има открити 46 процедури за избор на административни ръководители от различни нива на органите на съдебната власт. От тях 37 са открити и проведени по новите правила, посочени по-горе. По 8 от проведените процедури няма избран кандидат. От тук може да се направи извод, че ВСС не на всяка цена пристъпва към избор на административен ръководител, ако прецени, че качествата на кандидатите не са достатъчни за заемане на длъжността (мотивация, компетентност, инициативност, почтеност и т.н.).

в/. АТЕСТИРАНЕ

Атестирането е основната форма за оценяване на магистрати и като модел е установено с измененията и допълненията на ЗСВ от 2010 година. Дотогава то е основата за вземане на решение при преместване и повишаване в длъжност и няма всеобхватен характер. На базата на законодателната рамка, със свои правила, ВСС наложи оценката от атестирането и като част от оценката при провеждане на конкурсите за повишаване и преместване на магистрати. Поради посочената причина 2013 година е натоварена с изготвянето на огромен брой атестации, както за КПА на ВСС, така и за помощните атестационни комисии при органите на съдебната власт. Общият брой на откритите процедури за атестиране е 1465. Засилената активност в тази насока цели да компенсира изоставането от

предходните години, но и да намали, доколкото е във възможностите на ВСС, проявените недостатъци при изготвянето на атестационните оценки.

Атестации за придобиване статут на несменяемост

Съгласно разпоредбата на чл. 39, ал. 2, т. 1 от ЗСВ, Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи провежда атестиране за придобиване статут на несменяемост на съдии, прокурори и следователи. Предвид задължението на КПА да извършва този вид атестиране членовете на Комисията, при необходимост и по своя преценка, посещават органите на съдебната власт и извършват проверки и атестиране на място чрез събеседване. През годината са открити 80 процедури за атестиране с цел придобиване статут на несменяемост на съдии, прокурори и следователи. ВСС не е приел незадоволителна оценка, която е основание за освобождаване от заеманата длъжност, за нито един от магистратите.

Периодично атестиране

Периодичното атестиране на магистратите се извършва на четири години и има за цел да даде оценка на работата и поведението на магистрата през проверявания период съобразно критериите и показателите, заложи в ЗСВ и доразвити в Методика за атестиране на съдия, прокурор, следовател, административен ръководител и заместник на административен ръководител и в Единния формуляр за атестиране, приети от ВСС. В законово определени случаи то се извършва с участието на помощните атестационни комисии на органите на съдебната власт.

През 2013 г. Комисията по предложенията и атестирането е открила процедури за провеждане на периодично атестиране на магистрати – **1385 бр.**, от тях за административни ръководители – 127. Направила е предложения за приемане на комплексна оценка от проведено периодично атестиране – **832 бр.**, от които: много добра – 806 бр., добра – 23 бр. и задоволителна – 3 бр. Незадоволителни оценки не са поставени.

ВСС полага усилия да утвърди прилагането на диференциран подход при атестиране на магистратите, задълбочено разглеждане и тълкуване на резултатите от работата на всеки магистрат поотделно. Повишени са изискванията към помощните атестационни комисии и административните ръководители за предоставяне на по-пълна, правилна и коректна информация. Като резултат се получава намаляване на точките и респективно крайните комплексни оценки от атестирането. Това от своя страна обуславя голям брой възражения от магистратите, които КПА разглежда и внася в заседание на ВСС. Общо подадените възражения срещу определена комплексна оценка са 64 бр., като 29 бр. са уважени от ВСС и на КПА е възложено да изготви нова комплексна оценка на атестирания.

Съгласно разпоредбата на чл. 39, ал. 2, т. 3 от ЗСВ, Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи провежда периодично атестиране на административните ръководители в органите на съдебната власт. Предвид задължението на КПА да извършва този вид атестиране членовете на Комисията, при необходимост и по своя преценка, посещават органи на съдебната власт и извършват проверки и атестиране на място чрез събеседване в съответния съдебен орган. През отчетния период са извършени над 100 бр. проверки на място във връзка с провеждане на атестиране на административни ръководители на органи на съдебната власт.

От м. юли до м. ноември 2013 г. се разработва проект за изменение и допълнение на Методиката за атестиране на съдия, прокурор, следовател, административен ръководител и заместник на административния ръководител, който е приет от ВСС след многократно обсъждане с магистрати от всички органи на съдебната власт, професионалните организации и НПО. Едновременно е приет и единен формуляр за атестиране на съдия, прокурор, следовател, административен ръководител и заместник на административния ръководител. С оглед уеднаквяването на критериите при оценяването от страна на помощните атестационни комисии са приети указания за попълване на единния формуляр.

При всички атестации, които подготвя Комисията по предложенията и атестирането, се проверяват и вземат предвид актовете на Инспектората към ВСС и констатациите (положителни и отрицателни) в тях, свързани с конкретния магистрат; отчетните доклади на съответните съдебни органи; данните в кадровото досие на атестирания съдия, прокурор или следовател; наличието или липсата на дисциплинарни производства.

В процеса на преодоляване на формалния подход при атестирането и предвид новия подход към атестирането обемът на работа на КПА е увеличен многократно, което наложи реструктуриране на администрацията на ВСС и създаването на специална дирекция „Атестиране на магистрати” в АВСС. В новосъздадената дирекция са обособени два отдела, които подпомагат двете подкомисии на КПА: за съдиите и за прокурорите и следователите. В резултат, въпреки огромния обем на работата, е налице по-добра координация между самата администрация и по – голяма оперативност и бързина при получаване на информация от органите на съдебната власт.

В хода на работата по атестирането е осъществено взаимодействие с Инспектората при ВСС, при което е постигнат синхрон между планираното за 2014 година от КПА периодично атестиране на магистрати и плановете проверки в съответните органи на съдебната власт от страна на Инспектората.

По този начин резултатите от непосредствените актуални проверки на ИВСС ще бъдат взети предвид при провежданите атестирания, а предоставянето на актовете на ИВСС ще бъде от съществено значение и при преценката на коректността на статистическите данни, отразени в единните атестационни

формуляри като се направи съпоставка за обективността на същите. В перспектива това взаимодействие ще допринесе за резултатността и обективността при атестирането на съдии, прокурори и следователи - един от основните въпроси, пораждащ основателни претенции и недоволство както у магистратите, така и у ползващите се от работата им.

Интензивната работа на ВСС по атестирането и усилията за подобряването ѝ са сериозна основа за задълбочени **изводи**, направени от ВСС през различни етапи и по различни поводи, главните от които са

Каквито и усилия да се правят по уеднаквяване на подходите, съобразно критериите и показателите, установени от ЗСВ, наличието на неограничен брой магистрати от всички органи на съдебната власт, ангажирани с процеса на атестиране, предпоставя нееднакво прилагане на закона, допускане на субективизъм, изкривяване на системата за атестиране. Магистратите, заети с нея, не се освобождават дори и частично от типичните си функции, не се финансират допълнително, нито по друг начин се поощряват да се отнесат задълбочено към тази си дейност. Очевидно се налага промяна в модела на помощните атестационни комисии, но доколко предлаганият от международни експертизи централизиран атестационен орган би могъл да ги замести, е въпрос на комплексно обмисляне.

Критериите и показателите за атестиране, установени от ЗСВ, не са универсални за оценяване работата на всички магистрати, тъй като не са подходящи за оценяване на съдиите и прокурорите от върховните инстанции /ВКС, ВАС, ВКП и ВАП/. Липсват и възможности за атестиране на магистрати, изпратени на дългосрочна работа в международни съдебни органи и други организации, за работата им извън органите на съдебната власт, след като се възстановят на магистратската си длъжност. По тази причина ВСС търпи критики, че не атестира магистратите от върховните нива. Членовете на ВСС имат предложение за законодателни промени, които да освободят Съвета от наложената рамка чрез установяване в закона единствено на общите критерии за атестиране. Показателите, както и специфичните критерии, да се установят от подзаконов нормативен акт, чието изготвяне законът да делегира на ВСС.

Степенуването на положителните атестационни оценки на задоволителна, добра и много добра не е достатъчно за подходяща диференциация и отличаване на работата и поведението на магистратите. Необходимо е допълване на законовата норма със степен „отлична“ за магистратите, които показват изключително високо ниво на професионализъм в работата си и в спазването на етичните норми и трябва да бъдат отличени пред останалите. Така оценката „много добра“, която в момента включва широк диапазон на нюансиране и се поставя в повече от 90% от случаите на атестиране, би била със съответната тежест, без да поглъща в себе си изключителността.

Не е добре проявена характеристиката на оценката като комплексна. В момента атестацията се възприема като оценка преди всичко на работата на

магистрата. Извън тази плоскост и без достатъчна тежест остава характеристиката на професионалната етика, давана от съответната етична комисия и отразена в атестацията. В този смисъл законодателят трябва да „изчисти“ намерението си: или атестацията да е оценка за работата на магистрата и да не включва характеристика на професионалната му етика, или трябва да се засили комплексното ѝ значение и в този смисъл да се установи баланс в критериите между работата и проявленията в етичната сфера.

В редица случаи се налага атестиране на магистрат по конкретен повод, извън периодичното и за несменяемост, но законът не предвижда т.нар. извънредно атестиране в основния си корпус. ВСС има предложение за законова промяна и в тази насока.

Спорна е периодизацията на атестирането на 4 години във всички случаи. В случаите, когато магистратът е в началото на кариерата си или е оценен сравнително ниско по степен, е необходимо по-голямо наблюдение поради наложителността от евентуални дисциплинарни мерки и атестирането може да се извършва по-често. От друга страна, след постигането на някакъв предел от кариерно развитие, когато магистратът е показал трайно висок професионален успех, атестирането би могло да се извършва през 5 години.

Във връзка с горните изводи ВСС има конкретни предложения за законодателни промени, които са обективирани в предложенията по законопроект за изменение и допълнение на ЗСВ, изпратен на МП, като орган със законодателна инициатива, през м. ноември 2013 година.

г/. ПОВИШАВАНЕ В ПО-ГОРЕН РАНГ

През 2013 година ВСС е издигнал в по-горен ранг 138 магистрати, а за 49 магистрати е отказал издигането им. Стремехът е да се преодолее практиката на механично придобиване на ранг след съответните прослужени години на една и съща длъжност. КПА прави преценка индивидуално за всеки магистрат дали е с доказано висока квалификация и образцово изпълнение на служебните задължения. Наложеният подход при преценката за повишаване в по-горен ранг води до повишен брой откази. Комисията продължава да следва създадената от нея практика, когато е направено предложение за повишаване в по-горен ранг и от последното атестиране на магистрата са изминали повече от 3 години, т.е. налице е хипотезата на чл. 203, ал. 3 от ЗСВ, да връща предложението за повишаване в по-горен ранг, с оглед изготвяне на ново предложение на основание чл. 196, т. 2 от ЗСВ, тъй като не е налице актуална информация за изминалия тригодишен период. Тази хипотеза е един от случаите, когато се налага извънредно атестиране, за необходимостта от което има изложение по-горе. Когато в предложението за повишаване в по-горен ранг липсват мотиви за доказана висока квалификация и образцово изпълнение на служебните задължения, предложението се връща за изготвяне на мотивирано становище.

д/. ПООЩРЯВАНЕ НА МАГИСТРАТИ

Системата за награди и поощрения на съдиите, прокурорите и магистратите , доразвита с вътрешни правила на ВСС, през 2013 година показва 43 случая на поощрения чрез връчване на личен почетен знак. Всеки един случай е задълбочено мотивиран и безспорен пред професионалната общност.

От края на м. юни 2013 г. КПА подава информация за случаите на поощрени магистрати за седмичния бюлетин на ВСС, на страницата на ВСС в раздел „Пресцентър”.

През 2013 година ВСС въвежда практиката наградите да се връчват на специални тържествени церемонии.

е/. ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ДЛЪЖНОСТ

През 2013 година ВСС е освободил от длъжност на основанията, регламентирани в чл. 165 ал. 1 от ЗСВ, 57 магистрати. КПА следи за спазването на разпоредбата на чл. 166, ал. 3 от ЗСВ за недопускането съдия, прокурор или следовател да бъде освободен от длъжност при подаване на оставка, ако срещу него е образувано дисциплинарно производство. Стриктно се следи и за спазването на пределната възраст от 65 години, след навършването на която магистратът се освобождава от заеманата длъжност на основание чл. 165 ал. 1 т. 1 от ЗСВ. За целта се води регистър на магистратите, на които предстои освобождаване от длъжност на основание чл. 165, ал. 1, т. 1 от ЗСВ през съответната календарна година.

Б. ПРОФЕСИОНАЛНА ЕТИКА И ПРЕВЕНЦИЯ НА КОРУПЦИЯТА

а/. Дейност на КПЕПК и етичните комисии в органите на съдебната власт.

Въпросите на професионалната етика на магистратите и съдебните служители намират своя концентриран израз в двата етични кодекса Кодекс за етично поведение на българските магистрати и Етичен кодекс на съдебните служители/. През 2013 година ВСС инициира продължителна дискусия за обобщаване практиката на ВСС , етичните комисии при органите на съдебната власт и административните ръководители и за необходимостта от промени в правилата на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, която еднозначно показва, че действащите правила са приети от общността като модели за професионално-етично поведение. По същото време вървят и консултации за създаване на единни правила за организацията и дейността на етичните комисии в органите на съдебната власт /приети през 2014 година/

Комисията по професионална етика към ВСС акцентира върху работата си в няколко направления, отразяващи вижданията на членовете на ВСС за промяна в стила и моделите на работа в тази област:

1. Разглеждането и решаването на жалби и сигнали от граждани и юридически лица, получени по пощата, по електронен път или пуснати в антикорупционните кутии, поставени в отделните звена на съдебната власт.

Жалбите и сигналите, съдържащи данни за нарушения на етичните правила от магистрати, през 2013 г. са 60 на брой, от общо 682 жалби, молби и сигнали, адресирани и разгледани от ВСС. Действията, които се предприемат по тези сигнали са в няколко направления, като за разглеждания период са използвани всички способи за приключване срочно и качествено на образуваните преписки. Голяма част от тях се изпращат за проверка на комисиите по професионална етика към органите на съдебната власт или за проверка от административните ръководители. В някои от случаите членове на Комисията извършват лично проверки, а в други се провежда изслушване на засегнатите, преди да се вземе окончателно решение. Във всички случаи резултатите от проверките се изпращат на жалбоподателите и лицата, изпратили сигналите. ВСС полага усилия да утвърди като важен инструмент за информираност унифицираната система за приемане и обработване на жалби и сигнали за корупция в съдебната система, която все още не се използва в пълния ѝ възможен капацитет от обществото.

2. Изготвяне на становища относно притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурсите за заемане на длъжност в органите на съдебната власт и в процедурите за избор на административни ръководители.

Новото в практиката на КПЕ е проактивното изследване на възможните аспекти от професионално-етичното поведение на съответните кандидати. Въпреки трудностите, свързани с недостатъчното време и ресурси, становищата се изготвят само след като комисията събере информация от всички легални източници и я провери /от Инспектората към ВСС, Прокуратурата на РБ, Комисия по предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, публични регистри като Търговски регистър, Имотен регистър и др., Сметната палата, НАП, медии/. Начинът на изготвяне на становищата е регламентиран в съответните правила, приети от ВСС през 2013 година, за конкурсите и за избор на административни ръководители. Общият брой на изготвените през 2013 година становища, е 354.

3. Самосезиране за всички случаи на съобщения в средствата за масово осведомяване, тогава когато се касае за прояви и действия на магистрати, нарушаващи етичните правила.

Приоритет в дейността на ВСС през 2013 година е незабавното образуване и разглеждане на преписки по реда на самосезирането във всички случаи на съобщения в средствата за масова информация за прояви и действия на магистрати, нарушаващи етичните правила или случаи на корупция. През годината КПЕПК е разгледала и докладвала на ВСС следните случаи:

Записи от разговори на прокурор Н. Кокинов с политици /Б.Борисов и М.Найденов/. Констатирано е грубо нарушаване на правилата на професионалната

етика и независимостта на съдебната власт. Преписката приключва с образуване на дисциплинарно производство, довело до дисциплинарно уволнение на прокурор Кокинов.

Записи от разговори между члена на ВСС К.Ситнилски /в качеството му на зам. главен прокурор/ с прокурорите Ванчев и Христов и други магистрати по повод избора на членове на ВСС от квотата на прокурорите. Констатирани са нарушения на правилата на професионалната етика и са образувани дисциплинарни производства, които до края на 2013 г. не са приключили.

Журналистически материал във в-к „Труд“ със заглавие „Изпраните магистрати“, публикувана през м. септември. КПЕ образува проверка по случая, която не е приключила до края на 2013 г.

Протест пред сградата на ВСС на роднини и приятели на подсъдимия за четири въоръжени грабежа Върбан Борисов, срещу мярката му за неотклонение „задържане под стража“. След проверка на движението на делото и изслушване на наблюдаващ прокурор, КПЕ прецени, че няма допуснати нарушения на професионалната етика от страна на магистрати.

Интервю на административния ръководител на Специализирана прокуратура Светлозар Костов, излъчено на 13.10.2013 г. по Нова телевизия. КПЕ провежда изслушване както на прокурор Костов, така и на други прокурори от тази прокуратура, с цел проверка има ли нарушения на професионалната етика от страна на някои от магистратите, посочени в интервюто, или от самия прокурор Костов. След проведеното изслушване и по предложение на КПЕ ВСС възложи на Инспектората към ВСС извънпланова проверка на организацията на административната дейност на Специализираната прокуратура

Протест на Чавдар Янев – гражданин, претендиращ да е потърпевш от съдопроизводствени действия на СРС и СГС и горните инстанции по делата. След среща на председателя на КПЕ с протестиращия гражданин и по негово предложение ВСС назначи обстойна проверка на всички дела с негово участие, която е извършена от Инспектората към ВСС. Резултатите от нея са публикувани на интернет страницата на ВСС.

Интервю на Ася Петрова – заместник главен прокурор, публикувано във в-к „Труд“ от 2.12.2013 год. Преписката е продължила през 2014 г.

6/. СТРАТЕГИЯ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КОРУПЦИЯТА

През 2013 година ВСС преимуществено работи за изпълнение на дейностите, заложи в Графика на неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност. В изпълнение на една от мерките е приета Стратегия за превенция и противодействие

на корупцията /решение на ВСС от 28.03.2013 г./ За първи път в стратегията е отбелязано преодоляването на неравномерното натоварване на магистратите като антикорупционна мярка, наред с другото значение на този проблем за качеството на правораздаването. Работата по утвърждаване на принципа за случайно разпределение на делата също е основна цел в стратегията. В нея са включени и мерки за подобряване на кадровата дейност по провеждане на конкурсите за назначаване, преместване и повишаване в длъжност и избора на административни ръководители. Претенцията на ВСС е с нейните цели, инструменти и конкретни мерки да се подчертае комплексното значение на критерии като професионализъм и професионална етика при търсенето на качествата, определящи професионалния интегритет на кандидатите.

В изпълнение на предвидени в стратегията дейности, в периода 22 май - 4 юни 2013 г. се провеждат срещи на членове на ВСС с представители на съдебната власт по апелативни райони на тема „Фактори, водещи до неоправдано забавяне на наказателния процес и проблеми по хода на делата с особен обществен интерес». Въз основата на дискусиите от проведените срещи и направените изводи е изработен анализ на проблемите по хода на наказателните производства, предоставен на органите, към които са относими съответните препоръки и включен в основните материали на дискуссионен форум, който ще бъде посочен по-долу. Отделно от изложеното, с решение на ВСС по протокол № 4/31.01.2013 г., на Инспектората към ВСС е възложено извършването на тематична проверка „Анализ на прекратените поради изтекла давност наказателни производства срещу известен извършител, за периода от 01.01.2012 г. до 31.12.2013 г.”. Същият е предоставен на ВСС на 07.05.2013 г. и е част от обсъжданите материали в дискуссионен форум „Фактори, водещи до неоправдано забавяне на наказателния процес, както и движението по делата с особен обществен интерес, наблюдавани от Европейската комисия”, организиран от Съвета и проведен на 4 септември 2013. Заключение от форума е, че са необходими законодателни промени в посока облекчаване формализма на наказателния процес и уреждане материята за съдебните експертизи, като при обсъждането на такива промени е целесъобразно да бъдат включени и действащи магистрати. Подчертана е необходимостта от специални обучения за магистрати, свързани с увеличаването на броя на някои специфични престъпления като данъчните, корупционните, злоупотребите със средства от европейските фондове и др. Форумът се обединява около идеята, че са необходими съвместните усилия на ВСС, ВКС, ВКП, НИП, МП и МВР в изпълнение на обобщените препоръки.

Установяването на единна и ефективна система за разпределяне на случаен принцип на съдебните дела, която да се използва във всички органи на съдебната власт е цел не само на стратегията, но и основна средносрочна цел в цялостната работа на ВСС, в която са ангажирани повече от половината от членовете му, чрез постоянните комисии.

От 2012 г. с решение на ВСС всички административни ръководители са задължени да правят проверки по прилагането на чл. 9 от ЗСВ на всеки шест месеца. До момента те работят по приети от тях вътрешни правила за случайно разпределение, по част от които има утвърдени добри практики. През цялата 2013 г. се работи по създаване на единна методика по приложението на принципа за случайно разпределение. Проектът е обсъден с органите на съдебната власт, с Гражданския съвет към ВСС. Целта е не само и прозрачно еднакво прилагане във всички органи, но и доразвитие на правилата за прилагане на принципа за случайно разпределение и съчетаването му със специализацията по материя и със задължението за осигуряване на равномерно натоварване на магистратите от един орган на съдебната власт.

По препоръка от сигнали на НПО и професионални организации, както и от доклад по механизма за сътрудничество и проверка, през м. март и април 2013 год. ВСС извършва проверки за прилагане на случайното разпределение на делата във ВКС, ВАС и СГС. На базата на докладите от тези проверки и наблюдаваните ефекти от прилагането на различни правила и различни софтуерни продукти, докладите на Фондация „БИПИ” и Сдружение „Център на НПО” в Разград, с решение от 26 юли 2013 г. ВСС прие като своя стратегическа цел създаването и използването на единна и централизирана електронна система за случайния избор на преписките и делата. Приета е Инструкцията за разпределение на делата в съдилищата, съобразно случайния принцип по чл. 9 от ЗСВ, която да действа до приемането на единната методика. Представители на компетентните комисии на ВСС, компютърни специалисти от администрацията на ВСС, представители на ВАС и ВКС, както и представители на Гражданския съвет към ВСС приемат временно техническо решение за надграждане на съществуващите електронни системи до изработване и приемане на единен продукт за случайно разпределение. Самото изработване на единен софтуерен продукт за случайното разпределение е част от проект, финансиран по ОПАК, който следва да приключи до средата на 2015 година.

За даване публичност на своята дейност, КПЕПК ежесечно публикува на Интернет страницата на ВСС, раздел „Превенция на корупцията”, справки за броя на разгледаните и решение преписки, както и информация за проведените изслушвания и случаите на самосезиране. Всички актове, свързани с професионалната етика и превенцията на корупцията, приети от ВСС, се намират на интернет страницата на ВСС.

в/. КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

От влизането в сила на ЗПУКИ ВСС поддържа регистър на декларациите, подавани от магистрати и регистър на подадените до ВСС сигнали за конфликт на интереси срещу магистрати и резултатите от работата на комисията по тях, който

през 2013 г. е обогатен и с решенията на централната КПУКИ и ВАС, постановени по производства по реда на ЗПУКИ, образувани срещу магистрати. Регистрите се водят от съответната постоянна комисия на ВСС, която през 2013 г. е разгледала и приела 589 декларации по ЗПУКИ. Във връзка със задължението по чл. 18а, ал. 1 от ЗПУКИ са образувани 111 преписки за установяване на датата на настъпване на декларираните обстоятелства с оглед разпоредбите на чл. 13, ал. 1, чл. 14, ал. 1 и чл. 15 от ЗПУКИ, както и за отстраняване на други пропуски в посочените обстоятелствата. Съответната комисия на ВСС констатира неизпълнение на задължения по чл. 12 – 15 от ЗПУКИ - подаване на декларация по чл. 12 от ЗПУКИ извън установените законови срокове, от страна на 146 съдии, прокурори и следователи. На основание чл. 18а, ал.2 от ЗПУКИ комисията ежесечно сезира централната Комисия за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси /КПУКИ/ за допуснатите нарушения. Обработени са над 50 искания на КПУКИ за предоставяне на доказателства във връзка с констатираните нарушения. Към момента комисията не разполага с данни за установените от КПУКИ административни нарушения и наложените административни наказания по подадените сигнали. ВСС има получена информация по още 9 сигнала, подадени директно до КПУКИ, от която е видно, че по нито един от тях няма констатиран конфликт на интереси. И през тази година се потвърждава изводът, че сигнали се подават предимно от страни по дела срещу магистрати, които разглеждат техни спорове. В повечето от случаите не се излагат конкретни факти за наличие на частен интерес по конкретен повод по смисъла на чл. 2 от ЗПУКИ.

ИЗВОДИ ПО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЗПУКИ:

Положителни констатации

- Засилена и увеличаваща се активност от магистратите при подаване на декларации по чл. 12, т. 3.
- Максимална и реална публичност и прозрачност на декларациите по ЗПУКИ, подавани от магистратите.
- Усъвършенстване на регистъра на декларациите по чл. 12 от ЗПУКИ, създаден и поддържан на основание чл. 18, ал. 1 от ЗПУКИ.
- Установено взаимодействие с Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и представителите на гражданското общество и НПО.

Негативни констатации

В процеса на работата си по проблемите на конфликта на интереси ВСС констатира проблеми относно режима на деклариране на обстоятелствата във връзка с частния интерес:

- Списъкът на лицата и обстоятелствата по § 1, т. 1 от ДР за ЗПУКИ е безкраен, поради което е невъзможно да бъде изпълнен и съобразен.
- На санкции подлежат само деклараторите, които не са спазили установените законови срокове за подаване на съответните декларации по този закон.
- Недекларирането на лица и обстоятелства, определени от закона като хипотези, установяващи евентуален конфликт на интереси не представлява нарушение по смисъла на този закон.
- Срокът за подаване на декларацията по чл. 12, т. 3 е неудобно кратък – 7 дни, което поставя голям брой магистрати незаслужено в качеството на нарушители по ЗПУКИ.
- Определените в закона парични санкции са в големи размери. Предвид горните констатации с глобите в големи размери се постига обратен ефект – неподаване на декларация за възникване на обстоятелство, което би могло да доведе до евентуален конфликт на интереси, с цел избягване на предвиденото административно наказание.
- Действащата нормативна уредба не води до предотвратяване на конфликт на интереси. Налице е законодателен толеранс към непълното отразяване на обстоятелствата в декларациите по чл. 12 от ЗПУКИ.

Отчитайки проблемите по прилагането на ЗПУКИ, ВСС прави оценката, че ЗПУКИ не следва да се прилага за съдии, прокурори и следователи, предвид следните съображения:

- Проблемът с предотвратяването на конфликта на интереси в дейността на магистратите нормативно е уреден като основания за отвори в процесуалните закони – ГПК, НПК и АПК много преди да бъде приет и прилаган ЗПУКИ.
- Останалите обстоятелства, подлежащи на деклариране в декларациите по този закон или са тъждествени с основанията за несъвместимост, които магистратите декларираат пред ВСС по чл. 195 от ЗСВ, или подлежат на деклариране по реда на друг специален закон пред Сметната палата – ЗПИЛЗВДД.
- Налице е повтаряемост на задълженията, следващи от различни закони.
- Със ЗПУКИ само се създава още едно ненужно административно задължение на магистратите по декларирането.
- Липсва синхрон между ЗПУКИ и ЗЗЛД.
- Създават се условия да бъде смутена или накърнена независимостта на магистратите, като основен конституционен принцип в тяхната работа.

Направените изводи от една страна, и запазилата се тенденция в обществото на нарушено доверие към съдебната система, от друга, определят

потребност от ново законодателно уреждане на материята за конфликта на интереси за съдиите, прокурорите и следователите.

В. ДИСЦИПЛИНАРНА ДЕЙНОСТ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВСС

Дисциплинарната дейност на ВСС е една от системно критикуваните и поради това издигната в приоритетна през 2013 г. Направленията, в която се развива дейността, са следните:

а/. Стремеж към уеднаквяване на дисциплинарната практика:

- Публикуване на протоколите от заседанията на КДП на Интернет страницата на ВСС, раздел „Дисциплинарна практика“;

- Публикуване на ежемесечни отчети за работата на КДП;

- Водене на публичен регистър, в който своевременно се вписват постъпилите и разгледаните преписки, дисциплинарните нарушения, за които се налагат дисциплинарните наказания, имената на вносителя на предложението за налагане на дисциплинарно наказание, привлеченото към дисциплинарна отговорност лице и членовете на дисциплинарния състав. Влезлите в сила решения на ВСС по дисциплинарни дела са достъпни в регистъра чрез препратка към Интернет страницата на Върховния административен съд.

- По предложение на КДП се обявяват публично и решенията на ВСС, с които се приемат за сведение заповедите по чл. 327 от ЗСВ, както и решенията, с които се приемат за сведение влезлите в сила съдебни актове по оспорването им.

През 2013г. бе създаден Регистър на дисциплинарните дела, достъпен за членовете на ВСС. Регистърът съдържа данни за: вносителя на предложението за образуване на дисциплинарно производство, лицето срещу което е внесено предложението, дисциплинарното нарушение и предложено дисциплинарно наказание, пълният текст на решението на дисциплинарния състав, решение на ВСС, решения на ВАС. Регистърът е различен от този, който е достъпен на интернет страницата на ВСС, тъй като е предназначен за ползване само от членовете на ВСС и поради това съдържа всички фази от съответните дисциплинарни производства, включително и невлезлите в сила дисциплинарни решения. Целта му е постоянно наблюдение и съобразяване на досегашната практика при вземане на решение за съответна квалификация на нарушенията и наложените дисциплинарни наказания.

През 2013 г. е изготвен пълен преглед на дисциплинарната практика на Висшия съдебен съвет. Изготвянето му е пряко свързано с правомощието на КДП да обобщава и анализира резултатите по дисциплинарните производства. Целта на прегледа на дисциплинарната практика на ВСС е да направи анализ на дисциплинарните дела, решени от Съвета, който да допринесе за подобряване на стандартите при дисциплинарните производства и приеманите решения по тях и да

дефинира проблемите при прилагането на Закона за съдебната власт /ЗСВ/ по дисциплинарните производства срещу магистрати. Анализът показва необходимост от изработване на единни критерии /стандарты/ както по процедурни въпроси на дисциплинарните производства, така и проблеми, в т.ч. и противоречия в практиката на ВСС и ВАС, а така и ясни непълноти и конфликтни положения в законовата регламентация на ЗСВ.

Примери, без да са изчерпателни, в горепосочения смисъл, са описани в доклада на ВСС за 2012 година, представен пред НС. Конкретни предложения за законодателни изменения в дисциплинарното производство, без смяна на модела, са направени от ВСС в предложение, представено на МП като орган, участващ в законодателната инициатива, през м. ноември 2013 г.

В края на 2013 г. е създадена работна група за изработване на единни критерии (стандарты) при налагане на дисциплинарни наказания на магистрати.

б/. Дисциплинарни производства през 2013 г.

Образувани са общо 36 /тридесет и шест/ дисциплинарни производства. 18 /осемнадесет/ от предложенията за налагане на дисциплинарно наказание са направени от административен ръководител, 9 /девет/ - от Инспектората към ВСС /ИВСС/ и 9 /девет/ - от петима членове на ВСС.

Приключени са общо 23 /двадесет и три/ дисциплинарни производства, образувани и през предходни периоди, като ВСС се е произнесъл по тях както следва:

- наложено наказание „забележка” – 3 /три/ дисциплинарни производства;
- наложено наказание „порицание” – 4 /четири/ дисциплинарни производства;
- наложено наказание „намаляване на трудовото възнаграждение от 10 до 25 на сто за срок от шест месеца до две години” – 3 /три/ дисциплинарни производства;
- наложено наказание „понижаване в ранг или в длъжност в същия орган на съдебната власт за срок от едно до три години” – 2 /две/ дисциплинарни производства;
- наложено наказание „освобождаване от длъжност като административен ръководител или заместник на административния ръководител” – 1 /едно/ дисциплинарно производство;
- наложено наказание „дисциплинарно освобождаване от длъжност” – 4 /четири/ дисциплинарни производства;
- отхвърлени предложения за налагане на дисциплинарно наказание – 4 /четири/ дисциплинарни производства;
- прекратени дисциплинирани производства – 2 /две/.

Разгледани са общо 4 /четири/ заповеди за налагане на наказание “забележка” и 2 /две/ за налагане на наказание “порицание”, наложени от административни ръководители.

През 2013 г. в администрацията на ВСС са постъпили 30 /тридесет/ заповеди на административни ръководители за обръщане на внимание на магистрати. 19 /деветнадесет/ от заповедите са срещу съдии, а 11 /единадесет/ - срещу прокурори и следователи в Окръжни следствени отдели при Окръжни прокуратури. Всички заповеди са приложени към кадровите досиета на магистратите.

Една заповед е отменена с влязло в сила решение на ВАС.

в/. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ИНСПЕКТОРАТА НА ВСС.

Взаимодействието на ВСС с Инспектората към ВСС е дейност, която обезпечава с легална и достоверна информация изпълнението на почти всички съществени функции на Съвета – по кадрване, качеството на организацията на работата по делата, преценка на натоварването на органите на съдебната власт, професионално-етичните характеристики на магистратите, дисциплинарната дейност. Затова резултатите от взаимодействието се появяват като анализи на актовете на Инспектората и дадени на тяхна база препоръки в различна форма. Те се осъществяват от съответната постоянна комисия на ВСС – Комисия по предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и взаимодействие с ВСС.

В изпълнение на функцията на комисията, заложената в чл. 30, т.8-10 от Правилника за организация на дейността на ВСС и неговата администрация, с решение по протокол № 2/14.01.2013 г., е приет Анализ на резултатите от извършени тематични проверки от ИВСС във връзка с досъдебни производства за измами и документни престъпления с предмет недвижими имоти, изготвен въз основа на Акт за резултатите от извършена от ИВСС тематична проверка в Районна прокуратура гр. Пловдив по наблюдаваните през 2011 г. досъдебни производства с предмет на престъпление недвижими имоти – чл. 209 – чл. 212 от НК. Като резултат от анализа на административния ръководител на Окръжна прокуратура гр. Пловдив е възложено да извърши проверки в районните прокуратури от съдебния район – РП Пловдив, РП Асеновград, РП Карлово и РП Първомай, във връзка със спазването на сроковете при досъдебни производства с предмет на престъпление недвижими имоти – чл. 209 – чл. 212 от НК. На административните ръководители на Апелативна прокуратура София, Апелативна прокуратура Велико Търново, Апелативна прокуратура Варна и Апелативна прокуратура Бургас се възлага да извършат такива проверки в съответните апелативни райони. Анализът е публично достъпен на интернет-страницата на ВСС.

Негативни констатации от анализа:

- Разследванията по досъдебните производства продължават твърде дълго. Основните причини за това са продължителни предварителни проверки, спирания от различно естество (единствен свидетел, който е напуснал страната, обвиняем, който също е напуснал страната, уведомяване на свидетели – чужди граждани, живеещи в чужбина, т.е. поради невъзможността да бъдат намерени и разпитани определени лица,

обвиняеми или свидетели, които не са били намерени на постоянните им адреси или са напуснали страната). При досъдебни производства, водени срещу известен извършител същите са спирани след обявяване на лицата за общодържавно издирване. Производства по много от делата са спирани и при неразкриване на извършителя.

- Установява се, че при забавяне на органа, извършващ разследването, наблюдаващите прокурори реагират своевременно, но независимо от това, не са предприети действия от разследващия орган или се предприемат след продължителен период от време, делото не се изпраща своевременно на наблюдаващия прокурор.

Положителни констатации:

- Прокурорите дават подробни указания по разследването с постановленията си за образуване на досъдебни производства.
- Исканията за удължаване срока за разследване винаги са подробни, пълни и мотивирани, като са описани извършените процесуално-следствени действия.
- Произнасянията са в рамките на законоустановения едномесечен срок.

За отчетния период в комисията на ВСС са разгледани и анализирани 122 акта с резултати от извършени планови и тематични проверки на ИВСС. Актовете на Инспектората се внасят в регистър, поддържан от същата комисия. Добра ефективност е постигната след нововъведената практика за съхраняването на актовете и в отделен информационен масив, позволяващ извършване на търсене по конкретен текст – име на магистрат, наименование на орган на съдебната власт и др. необходими признаци. В този информационен масив са обработени и въведени всички налични във ВСС актове от 2008 г. до настоящия момент.

За осъществяване на контрол по изпълнението на дадените от ИВСС препоръки, в случаите на констатирани значителни пропуски и нарушения, комисията изисква от административните ръководители на органите на съдебната власт информация за изпълнението им. Маркирани са 34 случая на взети решения, издадени заповеди и разпореждания за преодоляване на констатирани недостатъци и слабости в работата на проверените органи.

АНАЛИЗ НА НАРУШЕНИЯТА КОНСТАТИРАНИ ПО РЕДА НА ГЛАВА III А ОТ ЗСВ ЗА НАРУШАВАНЕ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК.

Сравнително новата функция на Инспектората при ВСС по глава III А от ЗСВ и анализът на тази дейност в изпълнение на задължението по чл. 60М от ЗСВ, показват типични случаи на нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Без съмнение те се отнасят за актуалния период само

частично, тъй като от времето на разглеждане на делата, в които са проявени, е изминал период от средно 5-6 години, през който причините, довели до разглеждане и решаване на делата в разумни срокове, в определена степен са преодоленни. Общото намаляване на сроковете, в които органите на съдебната власт се справят с делата, безспорно намалява чувствително и този факт е безспорно констатиран в отчетните доклади на органите и обобщените доклади на ВКС, ВАС и Прокуратурата на РБ.

Към 2013 г. причините, довели до решаването на делата извън разумните срокове, могат да се обобщят и те са:

- Несвоевременно отстраняване на пропуски, свързани с надлежното окомплектоване на преписки.
- Системно забавяне при изготвянето и изпращането на призовки и съобщения до страните от съответните съдебни служители.
- Многократно нередовно призоваване на страните.
- Неритмично насрочване на съдебните заседания през дълги периоди от време.
- Изискване на доказателства, които вече са приложени при първоначалното разглеждане на делото.

По тези констатации ВСС, с решение от 23.05.2013 г., дава препоръки на административните ръководители на органите на съдебната власт за отстраняване на констатираните нарушения. В изпълнение на тези мерки административните ръководители следва: да извършат проверка на делата, образувани преди 2010 г. и при наличие на недовършени такива да предприемат организационни мерки за тяхното приключване; да следят за приключването на делата и преписките в разумни срокове, както и за срочното постановяване на решенията, и при необходимост да упражняват правомощията си по ЗСВ за налагане на дисциплинарни мерки. На магистратите е препоръчано да използват дисциплиниращите средства, предоставени от ЗСВ, ГПК, НПК и АПК, по отношение на страните, вещите лица и свидетелите. На всеки шест административните ръководители са длъжни да извършват проверки на делата и преписките за тяхното приключване на съответните инстанции в разумни срокове.

Решението на ВСС, изготвеният анализ, както и предоставената от ИВСС и МП информация по чл. 60 м от ЗСВ, са публично достъпни на интернет-страницата на ВСС.

Приетият анализ е изпратен на Управителния съвет на Националния институт на правосъдието с препоръка за по – разширено обучение на съдебни служители през 2014г.

В изпълнение на взетото от Висшия съдебен съвет решение са извършени редица проверки, изводите от които могат да се обобщят както следва:

- в някои съдилища се установяват изолирани случаи на дела, образувани преди 2010г. и неприключили към момента. Основните причини за това

са: спрени дела до приключване на досъдебни производства; спрени заради преюдициални производства; производства по делба, по които приключването им е в зависимост от процесуалното поведение на страните; наказателни дела, отлагани многократно поради неявяване на страни, заради разпити на свидетели, заради събиране на нови доказателства, заради издирване на подсъдими и др.

- общата констатация на административните ръководители е, че разглеждането и решаването на делата извън разумните срокове в повечето случаи не се дължи на процесуалните действия на съдиите – докладчици по тях, а на обективно стекли се обстоятелства, свързани с доказателствения процес, упражняването на правата на страните, недобросъвестно процесуално поведение на страните или дела, отличаващи се с фактическа и правна сложност. Почти навсякъде е установен много добър ред при администрирането на делата и своевременното обработване на документите от съдиите – докладчици.
- с цел преодоляване на малкото констатирани случаи на дела образувани преди 2010г. и неприключили към момента административните ръководители на съдилищата са разпоредили изготвянето на ежемесечни справки за неизготвени решения и мотиви в срок, справки на ненасрочените и спрени дела и справки за неприключилите досъдебни производства с изтекъл срок на разследване и такива с изтекъл срок за произнасяне.

Г. УПРАВЛЕНИЕ БЮДЖЕТА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

През отчетния период ВСС управлява , разпределя и преразпределя бюджета на съдебната власт по приходите в размер на 140.6 млн.лв. и по разходите в размер на 441.5 млн.лв., при което са извършени над 3000 бр. корекции.

При разпределяне на бюджета на съдебната власт за 2013 г., поради недостиг на средствата, е приложена разпоредбата на чл. 2, ал. 5 от ЗДБРБ 2013 г. , съгласно която се допуска разходване на средства от наличности по сметки от предходни години в размер до 30 000,0 хил. лв., за покриване на неотложни разходи на органите на съдебната власт.

Дейността на Комисия ”Бюджет и финанси” гарантира управлението и изпълнението на бюджета на съдебната власт при строго спазване на финансовата дисциплина в органите на съдебната власт, също така и обезпечаването на всички видове разходи, без поемане на просрочени задължения, въпреки рестриктивния бюджет и икономическата криза в страната.

Всяко тримесечие КБФ се информира от заповедта на председателя на Народното събрание за размера на възнагражденията на народните представители и приравнени на тях възнаграждения, с цел съблюдаване разпоредбата на чл. 218 от ЗСВ.

Издадени бяха Указания до органите на съдебната власт относно прилагането от 01.01.2013 г. на схема за централизирано разплащане на данъците върху доходите на физическите лица от бюджетните предприятия, съгласно § 25, ал. 4 от ЗДБРБ за 2013 г.

Утвърдено е разпределението на бюджетните сметки на 188 органа на съдебната власт.

Определени са показатели и условия за изпълнението на бюджета на съдебната власт за 2013 г., във връзка с ПМС за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2013 г.

Утвърдени са Указания за изпълнението на бюджета на съдебната власт за 2013 г.

Утвърдена е обобщена справка за планираните обществени поръчки през 2013 г.

Утвърден е въпросник за състоянието на СФУК в органите на съдебната власт през 2012 г.

Създаден е централизиран фонд СБКО за подпомагане на магистрати и съдебни служители.

Утвърден е стратегически план на дирекция „Вътрешен одит“.

КБФ следи за изпълнението на дадените препоръки по Докладни записки от дирекция „Вътрешен одит“ за извършени одитни ангажименти.

Формирани са шест екипа за организация и управление на проектите на ВСС по ОПАК и разпределение на задълженията, съгласно СФУК.

Ежемесечно се изработва, анализира и приема информация за изпълнението на бюджета на съдебната власт, която се публикува на интернет страницата на ВСС.

Осигурени са средства от резерва за аварийни и неотложни нужди в размер на 597,7 хил.лв. на 57 органа на съдебната власт. Одобрените средства за извършване на текущи ремонти в органите на съдебната власт са в размер на 1 089,3 хил.лв.

Утвърдена и изпълнена е програма за обучение на вътрешните одитори от дирекция „Вътрешен одит“

Изготвени са две финансови обосновки: относно Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс и относно Проект на ПМС за одобряване на допълнителни бюджетни кредити по бюджета на съдебната власт за 2013 г. за обзавеждане и оборудване на сградата на бул. „Цар Борис III“ № 54, за нуждите на Софийски районен съд.

Утвърдени са Указания до органите на съдебната власт, относно подготовката на тригодишната бюджетна прогноза 2014-2016 г., съгласно РМС № 48/24.01.2013 г. за бюджетна процедура 2014 година.

Утвърдени са разчетите по бюджетната прогноза на съдебната власт за периода 2014-2016 г. и приложенията към нея, в изпълнение на РМС №

48/24.01.2013 г. Съгласуван е проект на РМС за одобряване на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2014 – 2016 г. и за одобряване актуализация на Стратегията за управление на държавни дълг за периода 2012 -2014 г.

Приет е за предварително запознаване проект на бюджет на съдебната власт за 2014 г. и актуализирани бюджетни прогнози за 2015 и 2016 г. с доклад и приложения към тях. Предложен е вариант на Проект на бюджет на съдебната власт за 2014 г. и актуализираните бюджетни прогнози за 2015 и 2016 г. на Министъра на правосъдието.

Приет е внесеният от Министъра на правосъдието бюджет на съдебната власт за 2014 г. и прогнози за 2015 и 2016 г. с доклад и приложения към него.

Прието е становището на Сметната палата за заверка на годишния финансов отчет на съдебната власт и ВСС за 2012 г.

Всяко тримесечие се информира за размера на средната работна заплата на заетите в бюджетната сфера по данни на НСИ за съблюдаване разпоредбата на чл.218 от ЗСВ.

Одобен е годишен доклад за финансовото управление и контрол и вътрешния одит във ВСС, съгласно чл.20, ал.3 от ЗФУКПС.

Изражавани становища по писма, молби, запитвания и искания от органите на съдебната власт и други юридически и физически лица.

Проведени са две обучения с главните счетоводители и съдебните администратори от Апелативен район Пловдив и Апелативен район Варна по въпроси, свързани със счетоводната отчетност и изпълнението на бюджета в органите на съдебната власт.

Д. ПУБЛИЧНА КОМУНИКАЦИЯ

Отчетната година се характеризира със засилена дейност на ВСС за подобряване на неговата комуникация на всички нива. След безспорния извод за криза в тази дейност на Съвета, отчетът за 2013 г. е оптимистичен. Новосъздадената постоянна комисия по публична комуникация оправдава своето формиране и резултатът от работата ѝ е видим.

а/ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ГРАЖДАНСКИЯ СЪВЕТ КЪМ ВСС

Гражданският съвет от професионални и неправителствени организации към ВСС е създаден с решения по протоколи № 53/13.12.2012 г. и № 01/10.01.2013 г. на ВСС. В състава му влизат 17 професионални и неправителствени организации. Създаването на Гражданския съвет дава възможност дейността на ВСС да бъде предмет на широка обществена дискусия, която да осигури както коректив, така и активна подкрепа на органа при реализиране на стратегическите политики в областта на съдебната реформа. От сформирането си до края на 2013 г.

Гражданският съвет има проведени 9 заседания и е приел 7 свои акта. Съгласно правилата за действие на Гражданския съвет тези актове са разгледани в постоянните комисии на ВСС.

Стенограмите от проведените заседания, както и приетите актове са публикувани на интернет страницата на ВСС в специална секция „Граждански съвет към ВСС“. Преди да бъдат приети от ВСС, с Гражданския съвет са обсъдени Правилата за провеждане на конкурси за младши съдии и младши прокурори, за първоначално назначаване и за преместване на съдии, прокурори и следователи; Правилата за избор на административни ръководители на органите на съдебната власт по чл. 167, ал. 1, т. 2 - 4 от ЗСВ; Правилата за командироване на съдии, прокурори и следователи; Формулярът за декларация на имотното състояние и произхода на средствата за придобиване на имущество на кандидати за административни ръководители в органите на съдебната власт; проектът на Комуникационна политика на ВСС и на Плана за действие за изпълнение на Комуникационната политика на ВСС 2014 – 2018 г.; проектът за допълнение и изменение на Методиката за атестиране на съдия, прокурор, следовател, административен ръководител и заместник-административен ръководител. Голяма част от направените предложения от Гражданския съвет са намерили отражение в окончателните варианти на горепосочените актове и документи на ВСС.

б/. Изработване на комуникационна стратегия на ВСС след анализ на актуалното състояние на публичната комуникация, вкл. и чрез привличане на външни експерти по връзки с обществеността.

С оглед утвърждаване на стандарти за прозрачност и публичност в работата на ВСС, е приета Комуникационната политика на ВСС /решение по протокол № 26/04.07.2013 г. /.

Комуникационната политика на ВСС утвърждава съвременни стандарти за ефективно управление на комуникацията на ВСС с професионалните общности в съдебната система, с медиите, с гражданите, със законодателната и изпълнителната власт. Създаването на нова комуникационна компетентност на ВСС е мотивирано от потребността за по-голяма ангажираност на институцията в публичното пространство, за отварянето ѝ към обществеността и за активна прозрачност. Последователното прилагане стандартите за равнопоставен достъп позволява да се създаде активна, отворена и диалогична публична среда, ангажирана към необходимите промени в съдебната система. Дава възможност многократно да се увеличи ефективността и надеждността на взаимодействието с ключовите за системата общности.

ВСС приема и План за действие на комуникационната политика на ВСС 2014 – 2018г., който бе приет от ВСС с решение по протокол № 48/05.12.2013г. Планът

за действие планира ресурсното (технологично, човешко и финансово) обезпечаване на Комуникационната политика на ВСС и времевата рамка на провеждането ѝ. Дейностите в проекта на План за действие са разписани дългосрочно до 2018 г. като обхващат и първата година след изтичането на мандата на настоящия състав на ВСС, за да се осигури приемственост в Комуникационната политика на органа. Те са организирани в четири стратегически направления: комуникация с магистратската общност и съдебната администрация, комуникация с медиите, комуникация с гражданските и съсловните организации и комуникация със законодателната и изпълнителната власт. За всяка от дейностите са разписани очаквани резултати, индикатори за оценка, вида финансиране (ако е необходимо), срок, отговорност и партньори. Реализирането на Плана за действие ще бъде задача на всички постоянни комисии и на ВСС като цяло, както и на администрацията на ВСС.

в/. Изработване на комуникационна стратегия на съдебната власт.

Естественото продължение на създадената Комуникационна политика на ВСС ще бъде изработването на Комуникационна стратегия на цялата съдебна власт. КПК си е поставила задачата да предложи на ВСС модел за уеднаквяване на практиката и на стандартите за публичност и прозрачност на съдебната власт. Това ще стане след внимателна оценка на актуалната ситуация на публичните комуникации на съдебната система. В процеса на изработване на Комуникационната политика ще бъдат отчетени мненията и идеите на всички експерти по връзки с обществеността в органите на съдебната власт, на административните ръководители и редовите магистрати.

Изработването на Комуникационната политика на съдебната власт ще бъде една от основните дейности по проект „Укрепване на капацитета на ВСС за по-добро управление на комуникационните процеси и повече прозрачност в дейността на съдебната система” по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма “Административен капацитет”, който бе одобрен от ВСС по предложение на КПК и който ще бъде окончателно реализиран до декември 2014 г.

г/. Изграждане на модел на взаимодействие между всички пресцентрове в органите на съдебната власт:

В изпълнение на тази дейност от Годишната програма на КПК на 19.04.2013 г. е проведена среща на всички експерти по връзки с обществеността от съдилищата и прокуратурите в страната. Установен е моделът, по който в бъдеще да се осъществява взаимодействието между пресцентровете в съдилищата и

прокуратурите, така че посланията, които се отправят, да създават усещането за единство и институционалност на цялата съдебна система. Очертани са и бъдещите конкретни стъпки на сътрудничество, краен резултат от които да бъде създаване на Комуникационна стратегия на цялата съдебна власт.

На 14 и 15 октомври 2013 г. КПК, съвместно с Германската фондация за международно правно сътрудничество, провежда Кръгла маса на тема „Информационната политика на съдебната система”.

Разискваните теми са свързани с предоставянето на информация по дела с особен обществен интерес, повишаване на общественото доверие в съдебната власт и партньорството с медиите, комуникацията на ВСС с магистратската общност. Оценката на участниците в Кръглата маса е, че тя е изключително полезна и е поредната крачка на ВСС в посока на създаване на единни стандарти в комуникацията на органите на съдебната с медиите и гражданското общество.

По предложение на комисия „Публична комуникация” в програмата за обучения на Националния институт на правосъдието за учебната 2014/2015 г. евентуално ще бъдат включени обучения за работа с медиите за говорителите на прокуратурите и дистанционно начално юридическо обучение за неюриссти, в което ще участват всички експерти по връзки с обществеността от органите на съдебната власт, които нямат юридическо образование.

д/. Уеднаквяване на интернет-страниците на съдилищата в страната – съвместно с комисия „Професионална квалификация, информационни технологии и статистика”.

Една от основните задачи, възложени на КПК, е постепенното обновяване на интернет страницата на ВСС с оглед тя да стане по-достъпна, по-добре организирана и по-лесна за навигация от потребителите. Организиранни са временни и постоянни секции по важни за обществото въпроси. В бъдеще предстои сериозна и задълбочена работа, както по обновяване на интернет страницата на ВСС, така и по уеднаквяването на всички интернет страници на органите на съдебната власт. Обновяването на страницата на ВСС е дейност по проект „Укрепване на капацитета на ВСС за по-добро управление на комуникационните процеси и повече прозрачност в дейността на съдебната система” по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма “Административен капацитет”. В Плана за действие на Комуникационната политика на ВСС 2014 -2018г. е заложено изграждането на единен портал за електронно правосъдие, който ще съдържа електронни препратки към унифицираните интернет- страници на органите на съдебната власт. Създаването на унифициран стандарт, по който да бъдат разработени страниците на всички органи на съдебната власт, ще осигури по-добра функционалност, което от своя страна ще улесни достъпа на гражданите

до информация и ще гарантира спазването за законовите изисквания за задължително публикуване на съдебните актове. Изработването на модерни, лесно достъпни и добре организирани уебсайтове на ВСС и на всички органи на съдебната власт ще е важна стъпка към повишаване на общественото доверие към съдебната система.

е/. Организиране на дни на отворени врати във ВСС и органите на съдебната власт.

На 16 април 2013 г. е проведен първият Ден на отворените врати на ВСС. Темите на разговорите са свързани с магистратската професия и с конкурсите за младши съдии и прокурори. Друга тема, интересна за бъдещите юристи, е независимостта на съдебната система и взаимодействието ѝ със законодателната и изпълнителната власт.

В Деня на отворените врати на ВСС е връчена за първи път учредената с решение по протокол № 1/10.01.2013 г. на ВСС Годишна награда за медия/журналист за най-обективно отразяване на дейността на ВСС. Отличена е Информационна агенция „Фокус“. Изборът е направен по предложение на комисия „Публична комуникация“, въз основа на ежедневния медиен мониторинг, който се извършва от експертите от дирекция „Публична комуникация и протокол“. Експертите от дирекция „Публична комуникация и протокол“ изработват **специална брошура**, в която на достъпен и ясен език се обясняват функциите и правомощията на ВСС. Тази брошура се раздава на гражданите, които се възползват от възможността да се запознаят с работата на ВСС.

По инициатива на ВСС Дни на отворени врати се провеждат и във всички органи на съдебната власт по предварително публикуван график, за което във ВСС постъпва периодична информация. Обобщаването на информацията дава основание да се постави висока оценка на тази инициатива, която ще продължи и за в бъдеще . По време на срещите на експертите по връзки с обществеността са обменени добри практики и идеи за нейното разнообразяване.

От 1 юни 2013 г. в администрацията на ВСС се провежда едномесечен стаж за студенти по „Право“, III-ти и IV-ти курс, от юридическите факултети в страната. Стажантската програма има за цел популяризиране дейността на ВСС сред бъдещите юристи , чрез предоставяне на възможност лично да се запознаят с функциите на висшия кадрови орган на съдебната власт и организацията на неговата администрация.

С решение по протокол № 18/21.05.2013 г. е създаден седмичен електронен бюлетин за дейността на Висшия съдебен съвет, който се публикува на

интернет-страницата на Висшия съдебен съвет и се изпраща до всички информационни агенции и медии.

Разработени са комуникационни регистри, гарантиращи пълен достъп и отчет на дейността на ВСС.

Ж. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ НА ВСС

а/. Координация и изпълнение на международни проекти.

Продължава изпълнението на стартирания през м.септември 2012 г. проект по Оперативна програма Административен капацитет „Въвеждане на модерни, надеждни и ефикасни процедури за планиране и изпълнение на бюджета на съдебната власт”, който ще приключи на 4 март 2014 г. и е на стойност 597 886 хил.лв. Проектът се изпълнява основно от комисия и дирекция „Бюджет и финанси” на ВСС, като Комисия „Международна дейност” продължава работата си по поддържане и актуализиране на Регистъра на международните проекти и програми. Комисията свиква и председателства заседанията на Координационния съвет и на междуведомствената работна група с участието на представители на съдебната власт и институции, които координират, управляват и изпълняват проекти в сектор „Правосъдие” .

През м. февруари 2013 г. стартира проект на ВСС по Програмна област 31 „Изграждане на капацитет и сътрудничество в областта на съдебната власт” на Норвежкия финансов механизъм на стойност 785 хил.евро. Срокът на изпълнение на проекта е 30 месеца след подписване на договора.

Състои се от три основни компонента - 1) разработване и въвеждане на ефективна система за електронно призоваване; 2) изграждане на капацитет в съдебната система относно защитата на човешките права посредством командироване на български съдии за работа в Европейския съд по правата на човека в Страсбург. Създаване на вътрешна мрежа от съдии за обмен на информация. 3) разработка на механизъм за качествен контрол на натовареността в съдебната система, както на индивидуално ниво, така и на институционално ниво, с фокус върху качествените показатели и индикатори.

На 10 май 2013 г. е подписан договор с УО на ОПАК за началото на проект „Повишаване на квалификацията на членовете на ВСС и служителите на администрацията на ВСС”. Той се осъществява по приоритетна ос II „Управление на човешките ресурси”, подприоритет 2.4. „Компетентна съдебна система и ефективно управление на човешките ресурси” на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Бюджетът на проекта е 1 133 704,00 лв., а срокът на изпълнение - 18 месеца. Общата цел на проекта е подобряване работата на съдебната система чрез повишаване на квалификацията и уменията посредством

специфични обучения за нови управленски умения. Общата цел ще бъде постигната чрез няколко специфични цели, които са:

1. Подобряване на цялостната работа на членовете и администрацията на ВСС чрез провеждане на специфични обучения; 2. Подобряване на методите на управление на човешките ресурси в съдебната система; 3. Повишаване на капацитета на членовете на ВСС и служителите на администрацията на ВСС.

На 15 ноември 2013 г. започва изпълнението на проект по ОПАК „Повишаване на компетентността и професионалната квалификация на съдии, прокурори и следователи и на административните ръководители на органите на съдебната власт чрез организиране и предоставяне на обучения от ВСС.” Срокът на договора е 1 година, а общия бюджет -649 888,93 лв. Основните дейности включват разработване на обучителни модули за провеждане на специализирани обучения. Ще бъдат отпечатани общо 7 ръководства по едно за всяка от следните области: **1:** Специализирано обучение по приложението на специализираното законодателство в областта на енергетиката **2:** Специализирано обучение по право на интелектуалната собственост и митническо право на ЕС **3:** Специализирано обучение по облигационно и международно право. **4:** Специализирано обучение по административно-наказателно право. **5:** Специализирано обучение по обхват, цели, материално-правни и процесуално-правни аспекти на финансовото профилиране. **6:** Специализирано обучение по производства пред съда при настаняване на дете извън семейството по Закона за закрила на детето. Прекратяване на настаняването. Противоречива съдебна практика. **7:** Специализирано обучение по проблеми на съдебната практика на производството по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди за дейност на правозащитните органи и на органите на съдебната власт. Ще бъдат подготвени и отпечатани Наръчник за финансово управление, както и Помагало за работата на етичните комисии

На 04.12.2013г. е подписан договор с ОПАК по проект „Укрепване на капацитета на ВСС за по-добро управление на комуникационните процеси и повече прозрачност в областта на съдебната система” с проектен лидер Магдалена Лазарова – председател на комисия „Публична комуникация”. Срокът на изпълнение на проекта е 12 месеца, а основни дейности са: разработване на комуникационна стратегия на съдебната власт, разработване и телевизионно излъчване на видео-клипове за популяризиране на дейността на съдебната система, обновяване на интернет-сайта на ВСС и информационна кампания.

Висшият съдебен съвет инициира подновяването на работата с Германската фондация за международно правно сътрудничество (ИРЗ), с която в миналото е имал успешна съвместна дейност. През месец април съвместно с немски експерти се провежда кръгла маса на тема „Мерки за повишаване доверието на обществото в съдебната система”.

б/. Участие в работата и инициативите на Европейската мрежа на съдебните съвети (ЕМСС), както и в дейността на други международни организации, на които България е член.

През 2013 г. ВСС продължава ползотворното си сътрудничество с Европейската мрежа на съдебните съвети, Съвета за регионално сътрудничество и Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела. Членовете на ВСС и представители на съдебната власт участват в редица международни срещи по покана на тези организации.

Продължена е работата по проектите за периода 2012-2013 „Стандарти III”, „Съдебна реформа II” и „Подбор на насоките, препоръките и стандартите на ЕМСС” на определените от ВСС представители, изготвяне съвместно с участниците от другите страни на окончателни доклади с препоръчителен характер, които са представени на Годишното Общо събрание през юни 2013 г.

Висшият съдебен съвет на България има честта да бъде домакин на Годишното Общо събрание на ЕМСС, което се проведе в х-л Хилтън, София в периода 5-7 юни 2013г. Над 90 представители на съдебните съвети от 29 европейски страни вземат участие, а темата на форума е „Независимост и отчетност на съдебната система”. Срещата бе открита от г-н Пол Гилиган, президент на ЕМСС. Темата е важна и актуална за българската съдебна система и българското общество проявява изключително голям интерес към нея.

Висшият съдебен съвет е член на ЕМСС от 2007 г. Целите, които тази организация си поставя са анализ и информация за структурите и компетентностите на членовете на ЕМСС, обмяна на опит във връзка с това как е организирана съдебната система и какви са нейните функции, предоставяне на добри практики, опит и предложения до институциите на ЕС, както и на други национални и международни организации.

По време на последното Общо събрание на ЕМСС през м. юни 2013 г. в София са създадени 3 проектни екипа за работа и сътрудничество между върховните органи за управление на съдебната власт на страните от ЕС. През настоящата година в проектните екипи на ЕМСС участие ще вземат Елга Цонева – председател на Административен съд гр. Русе - Стандарти IV – разпределение на делата, Соня Найденова – представляващ ВСС и председател на комисия „Международна дейност” на ВСС по проект „Независимост и отчетност на съдебната власт” и Христина Тодорова - директор на дирекция „Международна дейност” в Администрацията на ВСС – Разработване на наръчник на ЕМСС.

Членовете на Висшия съдебен съвет Магдалена Лазарова – председател на комисия „Публична комуникация”, и Димитър Узунов – председател на комисия „Съдебна администрация”, участват в VIII Международна конференция на

регулаторните съдебни органи на Балканския регион, която се провежда в Рим на 6-7 май 2013 г. Обсъден е правният статут на организацията, като предварително е подготвена позиция на Висшия съдебен съвет по вътрешните правила за обема и условията на работа на организацията, насоките и целите, процедурите по избор на управителни органи, създаване и избор на седалище на постоянен офис, членска вноска и т.н. Участниците от Босна и Херцеговина, България, Унгария, Турция, Италия, Молдова, Черна гора и Сърбия приемат декларация, очертаваща модела на бъдещото сътрудничество на членовете на форума. Бе създадена работна група, с представителството на България, която да разработи проект на Меморандум за разбирателство. В Меморандума ще бъдат определени целите на Конференцията, както и начинът ѝ на функциониране и управление. Всяка страна – участник ще излъчи лице за контакт и се ангажира да поддържа активна комуникация и обмен на информация с останалите членове на форума

Членовете на ВСС продължават активната си работа в рамките на отлично координираното сътрудничество с Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела (ЕСМГТД) с национално лице за контакт г-жа Вероника Николова, съдия в Апелативен съд – гр. София.

Комисия „Международна дейност“ организира и координира съвместно с Министерството на външните работи и Постоянното представителство на Република България към ЕС командироването на представители на съдебната власт като национални експерти в структурите на ЕС и чуждестранни мисии. Това включва публикуване на обява на страницата на ВСС, извършване на предварителен подбор на кандидатите въз основа на съответствието на квалификацията им с изискванията за съответната длъжност. Представяне на кандидатурите на комисия „Международна дейност“ на ВСС и последващо изпращане до Министерство на външните работи за препращане чрез Постоянното представителство на Република България към ЕС.

Продължава периодичното събиране на информация, получена от органите на съдебната власт за командированите от тях лица, както и на докладите за извършената работа.

в/. Механизъм за сътрудничество и оценка

Във връзка със задължението на комисия „Международна дейност“ съгласно чл. 27, т. 1 да координира работата на ВСС по изпълнение на мерките по механизма за проверка и сътрудничество, от страна на дирекция „Международна дейност“ се изготвят ежемесечни отчети за предприетите действия по Графика на неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност. По предложение на комисия „Международна дейност“ всеки трети понеделник от месеца се провежда общо

заседание на председателите на постоянните комисии на Висшия съдебен съвет, за обсъждане на предприетите мерки по Графика.

Общо три мисии са проведени през 2013 г.

На 20 март 2013 г. в сградата на Висшия съдебен съвет се проведе среща с представители на мисия на Европейската комисия по линия на Механизма за сътрудничество и оценка. Обсъдени са реформата на ВСС, на дисциплинарната практика, на назначенията и повишенията, на случайното разпределение на делата, предприети стъпки по отношение на проблемите, свързани с натовареността, сътрудничество на ВСС с гражданското общество и НПО.

На 10 септември 2013 г. се провежда среща с европейски експерти със следните теми: реформа, укрепване на отчетността и ефективността на ВСС, съдебна практика, бързина на делата, свързани с високите етажи на властта, идентифициране на слабости в съдебната практика, управление на ресурсите, кадруване и разпределение на натовареността, мониторинг на публикуването на съдебни решения и мотиви.

На 20 ноември 2013 г. по време на проведената експертна мисия се обсъжда напредъкът по отношение натовареността, напредъкът по атестиране и случайно разпределение на делата, на интегритета и дисциплинарни производства, новият проект на инструкция за разпределение на делата в съдилищата, както и Инспектората към ВСС и Гражданския съвет.

II. ОБОБЩЕН ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЗВЕНАТА ЗА ВЪТРЕШЕН ОДИТ НА ВСС ЗА 2013 ГОДИНА

III. ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВСС ЗА 2013 ГОДИНА

Дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и през отчетната 2013 година беше насочена към изпълнението на задачите, свързани с основните и постоянни приоритети на проверяващия орган, в съответствие с правомощията му по чл. 54 от Закона за съдебната власт (ЗСВ).

Основната дейност на Инспектората - извършването на комплексни, тематични, контролни и инцидентни проверки, активното упражняване на сигналната функция, предприетите усилия за уеднаквяване на съдебната практика, ефективното участие в дисциплинарното производство (в рамките на правомощията по ЗСВ), допринесе за постигане на поставените от обществото и законодателя цели:

- Цялостен анализ и оценка на дейността на съответния орган на съдебната власт, както и на изпълнението на дадени при предходна комплексна, инцидентна или тематична проверка препоръки;

- Подобряване на организацията и повишаване качеството на правораздавателната дейност чрез даване на конкретни препоръки по организацията, образуването, движението и приключването на съдебните, прокурорски и следствени дела;

- Отчетност и контрол върху работата на магистратите чрез използване на предоставената от закона възможност за инициране на дисциплинарни производства или предложения за поощрения;

- Уеднаквяване на съдебната практика: посредством изготвяне на сигнали до компетентните органи с предложение за приемане на тълкувателни решения и отправяне на сигнали, предложения и доклади до други държавни органи; с препоръки до административните ръководители за уеднаквяване на практиката по приложението на закона в рамките на проверяваните съдебни органи.

Въз основа на изготвените анализи и оценка на дейността на различните съдебните органи се придоби реална представа за състоянието на съответните съдебни органи и на съдебната система в цялост. Отчетено е повишаване на качеството на правосъдието чрез въвеждане на установените добри модели в органите на съдебната власт и преодоляване на негативни практики. Констатира се по-добра организация на административната дейност на органите на съдебната власт и подобряване организацията при управлението на делата. Увеличена е степента на предвидимост и предсказуемост на правораздаването чрез уеднаквяване на съдебната практика. Има осезаем напредък в ограничаване на предпоставките за корупционни практики в съдебната система.

Усилията за въвеждане на еднакви критерии за анализ и оценка на работата на магистратите в различните звена на органите на съдебната власт се затвърдиха като гарант за прилагането на принципите на законосъобразност и обективност.

Изготвяните от Инспектората цялостни анализи на дейността на органите на съдебната власт се утвърдиха като задължително условие за предприеманите мерки от управленски характер, при атестиране на магистратите и при ангажиране на дисциплинарна отговорност за допуснати нарушения. Те допринасят за постигането на превантивен и възпиращ ефект.

Във връзка с дейността, въведена по новата глава трета «а» от ЗСВ с последните изменения на Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр. № 50/03.07.2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) в ИВСС беше създадено специализирано звено за разглеждане на жалби срещу нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок (нарушение на чл. 6 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи). Съгласно чл. 60а от ЗСВ се разглеждат заявления на граждани и юридически лица срещу актове, действия или бездействия на органите

на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

Тези правомощия на Инспектората допълват кръга на неговата компетентност и са свързани с последващите законодателни мерки за ангажиране на отговорността за бавно правосъдие.

Така, през изминалата 2013 година Инспекторатът продължи да работи за постигане на стратегическите цели, поставени пред него при учредяването му от конституционния законодател със създаването на новия чл. 132а (ДВ бр. 12 от 2007 г.)

I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ

Определянето на органите, обект на проверка, се извършва според графика по годишната програма.

В изпълнение на годишната си програма ИВСС осъществи **комплексните планови проверки в БУРГАСКИЯ АПЕЛАТИВЕН РАЙОН** (22 съдилища, 18 прокуратури и 3 окръжни следствени отдела) и **ВЕЛИКОТЪРНОВСКИЯ АПЕЛАТИВЕН РАЙОН** (26 съдилища, 26 прокуратури и 5 окръжни следствени отдела).

Проверките във всичките посочени органи на съдебната власт са за 2011г., 2012г. и първото полугодие на 2013г.

Анализирани и оценени са:

Организацията на административната дейност на съдилищата, прокуратурите и следствените органи;

Организацията по образуването и движението на съдебните, прокурорските и следствените дела, както и приключването им в установените срокове;

Делата, които са приключили с влязъл в сила съдебен акт, както и приключените преписки и дела на прокуратурите и следствените органи, за констатиране на противоречива практика.

След обобщаване и преценка на резултатите от всички планови проверки могат да се направят следните изводи.

A. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

1. Положителни констатации, добри практики и тенденции

- организацията на работа в проверяваните съдилища е на добро ниво;
- административно-управленските правомощия на председателите се използват и за подобряване организацията и осъществяването на правосъдната дейност;

- всички административни ръководители са утвърдили вътрешни правила за работа с програмата за случайното разпределение на делата в съда;
- делата се разпределят по електронен път като се прилага принципа на случайния подбор по реда на тяхното постъпване;
- деловодните книги за наказателните дела са утвърдени по образец и се водят съгласно изискванията на ПАРОВАС(отм. но действал през отчетната 2013г.);
- констатираните несъответствия при водене на деловодните книги са несъществени и са отстранени преобладаващо още по време на проверките;
- делата се насрочват и отлагат при спазване на процесуалните срокове в НПК, с отделни изключения, които са констатирани и по които са дадени препоръки за отстраняването им;
- предварителната подготовка на делата за разглеждането им в съдебно заседание е на добро ниво. Поради това преобладаващият брой на върнатите дела на прокурора е от разпоредително, а не от съдебно заседание;
- срочността при разглеждане на делата е много добра: около 90% от делата приключват в срок до 3 месеца, по-голяма част от останалите дела приключват в срок до 6 месеца, една малка част приключват в срок до 9 месеца или 1 година и съвсем малък брой се разглеждат и приключват над едногодишния срок;
- огромният обем от наказателни дела се разглеждат и приключват в кратки срокове и при сравнително добро качество;
- преобладаващо, с малки изключения актовете се изготвят в предвидените срокове;
- там където е констатирано забавяне на изготвянето на съдебните актове(ОС-Бургас) са взети съответните организационни и други мерки и до края на 2013г. са написани всички съдебни актове;
- ежегодно апелативните съдилища извършват проверка на окръжните съдилища, а последните на районните съдилища относно образуването, насрочването, разглеждането, приключването на делата и написването на съдебните актове, както и по воденето на деловодните книги. Тези проверки приключват със съответните констатации и препоръки за отстраняване на допуснатите пропуски и несъответствия. И това е един оперативен, бърз и ефективен начин за контрол върху общото състояние на правосъдната дейност на отделните апелативни райони и в страната;
- При повторното разглеждане на делата в някои съдилища, например СГС, е установена и се прилага една практика, която е икономична и ефективна – делото се възлага на съдията, който е прекратил съдебното производство и е върнал делото на прокурора, тъй като го познава най-добре и може да упражни най-прецизен контрол върху неговото състояние и годност за разглеждане в съдебно заседание.

- Дадена е препоръка при връщане на делото на ДП, докладчикът да установи и посочи изчерпателно всички допуснати съществени процесуални нарушения и на това основание да не се връща допълнително.

Въззивно производство

- По въззивните наказателни производства констатациите са, че като цяло се спазват принципите и изискванията на въззивното производство. Констатираните изключения от това правило не са определящи, но трябва да се посочат, за да не бъдат повтаряни.
- Въззивните актове на АС-Бургас, ОС-Бургас, ОС-Габрово, ОС-Ловеч, ОС-Сливен, ОС-Ямбол, ОС-Русе, ОС-Плевен, ОС-В.Търново се изписват в съответствие с изискванията на НПК и практиката на ВКС.
- Въззивните съдебни актове на някои Апелативни съдилища (В. Търново) са неоправдано обемни, което се дължи на обстоятелството, че без да бъде упражнен цялостен контрол върху правилността на установените фактически положения от основния съд, въззивната инстанция, без това да е наложително, пристъпва още в началото на мотивите си към установяване на собствена фактическа обосновка.

Дадените препоръки в тази насока са: въззивната инстанция следва да упражни първо своите контролни правомощия върху фактическата правилност на обжалваната присъда и в зависимост от резултатите от тази проверка следва да упражни в последствие и другите си правомощия – контрол по правилността на приложимия закон(материален и процесуален) както и допълване на доказателствения материал , когато това се налага, но никога не следва да започва делото или мотивите към присъдата като първоинстанционен съд.

2. Повтарящи се (типични) нарушения в дейността на съдилищата

Типични нарушения констатирани при проверките са: не винаги и не всички съдилища спазват законоустановените срокове за насрочване и отлагане на делата, както и за изписване на съдебните актове и привеждането им в изпълнение; привеждането в изпълнение на влезлите в сила съдебни актове се затруднява по две причини: а) забавено получаване на делото след обжалване от контролната съдебна инстанция и б) изписване на мотивите към присъдите извън сроковете по НПК; неизпълнение в пълен обем на утвърдените вътрешни правила за разпределение на делата съгласно чл.9 ЗСВ; непрецизно водене на деловодните книги; непълно изготвени протоколи за предаване и приемане на веществените доказателства; липса на валидно образуване на наказателните дела в съдебните фази на наказателния процес, насрочване на наказателните дела не с разпореждане, а със саморъчна резолюция или с непълно разпореждане за предаване на обвиняемия на съд; по делата решени със споразумение, невъзпроизвеждане на споразуменията в

съдебните протоколи по съдържание и поредност на решенията въпроси, посочени в чл.381, ал.5 НПК; недопустимо двукратно възпроизвеждане на съдържанието на споразумението в съдебния протокол, допускане да бъдат решени със споразумението и други въпроси извън указаните в чл.381, ал.8 НПК; одобряване на споразумения, които не са подписани от лицата, посочени в закона.

- Във въззивните съдебни актове не се вписват всички допуснати нарушения от основния съд за които има данни, но не са налице основания и процесуални възможности за тяхното отстраняване.

- Има отменени първоинстанционни съдебни актове по приложението на чл.306, ал.1, т.1 НК, поради това, че докладчикът не е определен съгласно чл.9 ЗСВ, отменително основание, което не е предвидено в чл.348, ал.3 НПК;

По воденето на наказателния процес в съдебната му фаза

- в отделни случай делата се отлагат неоснователно без да се съобразяват процесуалните права и задължения на страните;
- не се отчитат и не се приемат като злоупотреба с правото определени действия на страните и техните процесуални представители с които се засяга правата на останалите участници в процеса;
- не всяко процесуално неправомерно поведение е имало за последица предвидените в закона санкционни мерки и това отслабва процеса като развитие и като възпитателно средство;
- не във всички съдилища са били предмет на засилено наблюдение наказателните дела, когато не са приключили в съответните срокове –НОХД за повече от 1 година, НЧХД за повече от 2 години, НАХД за повече от 6 месеца, ЧНД за повече от 2 месеца. Липсата на посочения времеви контрол за приключване на съответните категории наказателни дела съставлява предпоставка за погасяване на наказателната или административната отговорност по давност или за възпрепятстване на дейността на други органи - например на прокуратурата при забавяне на произнасянето на ОС по връщане на делото на ДП.

3. Въпроси, които се решават противоречиво от съдилищата.

При извършените тематични проверки на административните съдилища в градовете Ловеч, Плевен, В.Търново и София–град по приложението на чл. 189, ал. 4 ЗДвП – налагане на административна отговорност с електронен фиш(ЕФ) се констатира противоречива съдебна практика по следните въпроси:

1. Съставлява ли съществено процесуално нарушение разликата между заснетата и отразената скорост в ЕФ, когато тази разлика се дължи на допустима техническа грешка при отчитането, предвидена от производителя и когато

намалението на скоростта е в полза на нарушителя, но въпреки това е в рамките на фактическия състав на допуснатото адм. нарушение.

2. Може ли в административно наказателното производство да се формира самостоятелно съдържание на понятието съществено процесуално нарушение, различно от даденото в чл. 348, ал. 3 НПК

3. Задължен ли е Районният съд, който осъществява въззивното производство при обжалването на ЕФ да приложи, на основание чл. 83 ЗАНН нормата по чл. 107, ал. 2 НПК и да събира по свой почин необходими доказателства, когато това се налага за разкриване на обективната истина или при този случай следва да с приложи правилото по чл. 103 НПК относно разпределението на тежестта на доказване на съответните процесуални субекти.

4. Може ли в производството за адм. наказване с ЕФ да се тълкува и прилага по аналогия 3 мес. срок по чл. 34, ал. 1 ЗАНН за издаване на АУАН и по отношение на ЕФ. Кои са приложимите други норми от ЗАНН по отношение на ЕФ.

По тези въпроси Инспекторатът е изпратил сигнал до компетентния орган да поиска тълкуването им от ВАС.

Извън приложението на закона в административно наказателното производство, в практиката на съдилищата е констатирано противоречиво разрешаване на следните въпроси:

- Образуване на всички видове наказателни дела: актове и органи;
- Ролята на разпореждането за предаване на обвиняемия на съд. Форма и съдържание на разпореждането.
- Приемането на отводите и самоотводите по чл.29, ал.2 НПК;
- По формата и съдържанието на споразумението и задължителните елементи на вписване в съдебния протокол;
- По приложението на чл.58, ал.4 във вр. с чл.55 НК

За правилното решаване на посочените въпроси може да се използва утвърдената съдебна практика от ВКС, както и авторитетните становища по същия предмет в наказателно правната(материална и процесуална) теория.

Независимо от горепосочените критични бележки и констатации преобладаващата правосъдна дейност на съдилищата в огромната си част е съобразена с изискванията на закона и постига на практика своя полезен социален ефект.

Б. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ПРОКУРАТУРАТА

1. Положителни констатации за работата на прокуратурите и следствените отдели

В повечето от проверените прокуратури се констатира реално изпълнение на дадените от ИВСС препоръки при предходните планови проверки.

Спазва се принципът за случайно разпределение на преписките и делата, определен в чл.9 от Закона за съдебната власт (ЗСВ), като в малък брой прокуратури са констатирани изключения в тази насока (ОП Ямбол, РП Бургас, РП Сливен, РП Средец).

Като цяло, деловодните книги и регистри се водят редовно и съгласно изискванията на Правилника за организацията и дейността на администрацията на Прокуратурата на Република Българи, както и според съответните указания на Върховна касационна прокуратура. Записите в тях се извършват редовно и отразяват коректно движението на преписките и делата.

Прокурорските актове по преписките на следствения надзор се постановяват в установения едномесечен срок, като в някои прокуратури са установени просрочия при произнасяне от отделни прокурори. По отношение на тях са предприети дисциплиниращи мерки от страна на административните ръководители.

Като цяло, разследването по досъдебните производства се извършва в установените в НПК срокове или удължените такива.

Срочността на решаване на досъдебните производства от прокурора е до един месец. Спазват се законоустановените срокове за изготвяне и внасяне на прокурорските актове в съда. За установените изключения от това правило в работата на отделни прокурори са сезирани съответните административни ръководители за предприемане на дисциплиниращи мерки.

В някои прокуратури е въведена практиката лично прокурорът да извършва необходимите действия по разследването в случай на връщане на делата от съда на прокуратурата за отстраняване на допуснати процесуални нарушения. Тази тенденция води до бързина и ефективност на наказателното производство.

Прилагат се успешно всички мерки за ограничаване на броя на върнатите от съда дела поради допуснати процесуални нарушения.

Присъдите се привеждат в изпълнение в законоустановените срокове.

2. Констатирани слабости

В някои от проверените прокуратури все още среща практиката датата на деловодна обработка върху прокурорския акт да се поставя не от служител в деловодството в деня на представяне на документа за регистриране, а от прокурора при изготвяне на самия акт. Така се нарушава разпоредбата на чл.39(2) от Инструкция за деловодната дейност и документооборота в Прокуратурата на Република България,

И в двата апелативни района е констатирана практика по двойно номериране на досъдебните производства. След завеждането им в съответната прокуратура работата по тях продължава по нов, различен от вече поставения в полицейските управления, номер. Нещо повече – в прокурорските актове се изписва само този номер, което от една страна бюрократизира работата на служителите, а от друга - създава възможност за грешки. В тази връзка са дадени и указания за приключване с тази практика.

В някои прокуратури не е създадена необходимата организация за връчването на актовете на разпореждане на административния ръководител на прокурорите. Това оказва негативно влияние върху контрола за тяхното изпълнение.

В повечето от проверените прокуратури при решаването на преписки по надзора за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите, прокурорът не се произнася с прокурорски акт – резолюция за прекратяване на преписка, изготвена по образеца, посочен в „Методика за взаимодействие на прокуратурата с контролните органи при противодействие на закононарушенията и престъпленията в защита на обществения интерес и правата на гражданите”. По този начин не се спазват указанията на ВАП в тази насока.

В някои от проверените прокуратури е установено, че наблюдаващите прокурори прекратяват наказателните производства преди да са извършени всички необходими действия по разследването и преди да е направено задълбочено и пълно изясняване на фактичката обстановка по делото. В тези случаи това е довело до отмяна на постановленията за прекратяване от по-горния прокурор или съда. Тази практика води до забава на наказателното производство, като същевременно е показател и за качеството на постановения прокурорски акт.

По някои от преписките предварителните проверки са извършвани извън установените в ИППП и разпоредени от прокурора срокове.

В някои прокуратури се установи несъобразена със закона практика част от делата да се образуват срещу неизвестен извършител и срещу „виновното лице”, в случаи, при които извършителят е безспорно установен и известен. Това не е незначителна формалност, защото по този начин с настъпването на погасителна давност могат да се прикрият престъпления с известен извършител. Бяха установени и дела, образувани срещу ”виновното лице”, по което след постановено прекратяване и последвала отмяна на постановленията за прекратяване на наказателното производство от страна на съда или горната прокуратура, наблюдаващият прокурор постановява спиране на делото на основание чл.244 ал.1 т.2 от НПК.

Констатирани са и единични случаи на неспазване сроковете за разследване и удължените такива по досъдебните производства. Все още продължава да бъде недостатък мотивираността на исканията за удължаване на сроковете на разследване.

В някои от проверените прокуратури не се спазва разпоредбата на чл.242, ал.3 от НПК, поради което прокурорите осъществяват правомощията си по ал.1 и 2 извън едномесечния срок от получаване на делото. В резултат на извършените проверки от Инспектората административните ръководители са наложили дисциплинарни наказания или са предприели дисциплиниращи мерки по чл.327 ЗСВ / напр.РП-Троян,ОП-Бургас,РП-Никопол /.

Констатирани са пропуски по приложение Указание №И-30/10.03.2009 г. за дейността на прокуратурата по привеждане в изпълнение на влезлите в сила

присъди, решения и определения на съда. Например в РП-Левски и РП-Никопол не се водят самостоятелни присъдни преписки. Документите за изпълнението на наказанията се прилагат към прокурорските дела.

Инспекторатът отново констатира, че не се използва пълноценно ресурса на следствените отдели, каквато възможност предоставя разпоредбата на чл.194, ал.1, т.4 от НПК.

Констатира се **формално изпълнение на контролно – ревизионната дейност** от страна на ОП-Бургас и ОП-Плевен, както и сериозно забавяне при изготвянето на докладите с констатациите след ревизиите, което на практика довежда до осуетяване постигането на целите и задачите на осъществяваната на основание чл.142, ал.2 ЗСВ контролна дейност. Констатирано е, че ревизионният доклад на ОП-Бургас от комплексните ревизии на низовите прокуратури за 2011 г. в окръга, съобразно заповед на административния ръководител е следвало да бъде изготвен в срок до 27.08.2012 г. Същият е изготвен непосредствено преди започването на проверката на Инспектората, т.е. в началото на м. юни 2013 г. Извършените проверки от ОП-Плевен на РП-Левски и РП-Кнежа за 2011г. вместо с датиран и подписан доклад приключва със „справка...”, изготвена вероятно непосредствено преди проверката от ИВСС, която е непълна и забавена.

В повечето от проверените прокуратури не са изпълнени в пълен обем препоръките от предходни проверки на ИВСС във връзка с констатирани слабости в работата по спрените наказателни производства, като:

- не се следи за изтичане на срока по чл.244, ал.8 от НПК, поради което производството по делото не се възобновява своевременно;

- наблюдаващите прокурори не осъществяват контрол над работата по спрени наказателни производства, като в постановленията за спиране не се съдържат никакви указания към органите на МВР, както и не се изготвят писма с искане на информация относно резултатите от издирването;

- все още не са изпълнени в пълен обем препоръките от предходни проверки на ИВСС във връзка с контрола върху съхранението, връщането или унищожаването на веществените доказателства. Заниженият контрол създава условия за извършване на престъпления, например присвояване на ценни вещи, суми и др., като същевременно се затруднява самото наказателно преследване (констатирани са случаи за изгубени веществени доказателства).

- в ОП-Бургас и ОП-Плевен е установено, че спрените наказателни производства на основание чл. 244, ал.1, т.1 и т.3 от НПК не се съхраняват в прокуратурата.

3. Препоръки на ИВСС във връзка с извършените планови проверки на прокуратурите

По всички констатирани пропуски в работата на проверените прокуратури, които са описани по-горе, са били дадени съответните препоръки към

административните ръководители, като за всички е пристигнало уведомление за изпълнението им в определения от ИВСС срок.

По спрените досъдебни производства срещу известен извършител да се следи стриктно (включително чрез изпращане на напомнителни писма) за провежданите мероприятия по издирване на лицата, обявени за ОДИ, като се изисква от органите на МВР да връщат в прокуратурата обратна информация за резултатите.

По всички образувани преписки, които са били изпратени по компетентност на друг орган или институция, към оставащите в прокуратурата материали да се прилага копие от жалбите и сигналите, с които е била сезирана прокуратурата.

Всички постановления за прекратяване и спиране на досъдебното производство да се изпращат на страните с обратни разписки.

В постановленията за връщане за допълнително разследване и за спиране на досъдебните производства да посочват изрично в какъв срок да се докладват на наблюдаващия прокурор;

Да се изготвят копия на писмата, с които се иска продължаване на срока на разследване от горестоящите прокуратури, за прилагане към досъдебните производства;

Обвинителен акт да се внася в съда след влизането в сила на постановленията за частично прекратяване на наказателното производство, когато такова има по делото (като се следят сроковете по чл. 234 от НПК). В тази връзка, административните ръководители да обърнат внимание на прокурорите за стриктно спазване на задълженията им по ръководство и надзор върху разследванията, съгласно НПК, с оглед по-експедитивното и качествено провеждане на разследването. Необходимо е да се има предвид, че неоправданото забавяне на делата създава реална предпоставка за търсене на обезщетение по реда на Глава трета „а“ от ЗСВ от пострадалото лице, обвиняемото лице или подсъдимия. Според практиката на Европейския съд по правата на човека, за неоправдани забавяния по вина на властите се дължи обезщетение за продължителността на наказателното производство и нарушаване на изискването за разумен срок по чл. 6. ал. 1 от ЕКЗПЧОС.

Воденето на всички книги, свързани с веществените доказателства, да се съобрази с разпоредбите на Правилника за администрацията на Прокуратурата на Република България (обн., ДВ, бр. 106/2013 г.)

Административните ръководители да създадат организация, която да осигурява възможност съхраняването на веществените доказателства да се извършва съгласно изискванията на чл. 110 и чл. 111 от НПК и на Правилника за администрацията на Прокуратурата на Република България.

Да се използват максимално възможностите за провеждане на задочно производство и прилагането на ЕЗА.

В. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ ПО ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ ДЕЛА

1. Констатирани положителни тенденции и добри практики

Делата се разпределят на принципа на случайния подбор на съдията-докладчик чрез електронно разпределение, съобразно поредността на постъпването им, в съответствие с изискванията на чл. 9 от Закона за съдебната власт.

Образуването на всички граждански дела и разпределението им се извършва в деня на постъпването им или най-късно на следващия ден.

В повечето съдилища разпорежданията по чл. 131 от ГПК се постановяват незабавно след разпределяне на делата, а определенията по чл. 140 от ГПК – в рамките на няколко дни след изтичане на едномесечния срок за отговор. Такава е практиката например в ОС и РС-Сливен, РС-Айтос, ОС-Габрово.

В съдилищата се следи за изтичане на процесуалните срокове, делата се докладват в кратки срокове на съдиите, като техните разпореждания също се изпълняват в кратки срокове. Съдебните секретари изготвят и предават в срок протоколите от съдебните заседания.

Призовки и съобщения до страните се връчват своевременно и не стават причина за отлагане на дела.

Прилагането на НАРЕДБА № 14 от 18.11.2009 г. за реда и начина за предоставяне достъп на органите на съдебната власт до Регистъра на населението – Национална база данни "Население" е регламентирано със съответната заповед на административния ръководител на съда.

Рядко се оставят дела без движение в открито съдебно заседание поради закъсняла констатация за нередовност на исковата молба.

Значително по-редки вече са случаите на постановяване на определение за отменен ход по същество, което показва задълбочено проучване на делата преди съдебно заседание.

Няма изгубени или унищожени дела, преди изтичане срока на съхранението им.

Води се и регистър по чл. 235, ал. 5, изр. второ от ГПК за съдебните решения.

Деловодните книги се водят редовно и акуратно с отразяване на всички съдопроизводствени действия. Електронната деловодна система, с която работят съдилищата, непрекъснато се обновява, изграждат се нови модули, които са в помощ на деловодствата и на съда.

Административните ръководители следят за неизготвени съдебни актове и определят срокове за постановяването им.

2. Констатирани слабости

Разпределение на делата с правно основание чл. 390 от ГПК (обезпечение на бъдещ иск) се извършва на дежурен съдия, а не по реда на чл. 9 от ЗСВ.

Недостатъчно добра подготовка на делата в закрити заседания, в съответствие с разпоредбите на чл. 140 ГПК, съответно чл. 267 ГПК за въззивните производства. Непровеждането или формалното провеждане на такива заседания води до отлагания на делата за събиране на нови доказателства и разглеждането им в повече от две съдебни заседания. В по-тежките случаи, макар и рядко, слабата подготовка на делата в закрито заседание води до оставянето им без движение в открито съдебно заседание, поради нередовност, или дори прекратяването им поради недопустимост. Този проблем е констатиран и при осъществяването на правомощията на ИВСС по глава трета „а” от ЗСВ „Разглеждане на заявления срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок”.

Неизползването на възможността по чл. 140, ал. 3 от ГПК и несъобщаването на страните проекта си за доклад по делото, затруднява изясняването на позициите на спорещите страни и съответно води до несвоевременни доказателствени искания, което рефлектира пряко върху бързината на съдопроизводството, както бе установено в ОС Ловеч.

Все още не е преодолян проблема в ОС-Бургас и РС-Плевен с отмяна на хода по същество и насрочване на делото за ново разглеждане в срока за произнасяне, в резултат на недостатъчното проучване на делата.

В ОС-Плевен продължава да се отлагат дела по вина на вещи лица.

Отсрочване на цели съдебни заседания, поради отсъствие на съдията-докладчик по делото, констатирани в ОС Ловеч и РС – Ловеч.

Неспазване на едномесечния срок за изготвяне на съдебното решение по чл. 235, ал. 5, изр. първо от ГПК, например: ОС-Бургас, РС-Червен бряг, РС-Кнежа, АС-Велико Търново, ОС-Велико Търново, РС- Поморие.

Неспазване на сроковете по глава двадесет и пета „Бързи производства” от ГПК. Например: РС-Карнобат и РС-Поморие.

Неспазване на императивните разпоредби в обезпечителното производство, относно определяне на срок за предявяване на обезпечения иск, посочване на началния му момент, предупреждение до молителя за последиците при непредставяне на доказателства за предявен иск и служебна отмяна на обезпечението. Например: ОС и РС-Ловеч, РС-Карнобат, РС-Царево, РС-Ямбол.

3. Препоръки от извършените планови проверки по граждански и търговски дела.

В резултат от извършените планови проверки, екипите са дали препоръки до административните ръководители на съдилищата за подобряване на съдопроизводствената дейност по движението на гражданските и търговски дела. Препоръките са в следните насоки:

Разпределението на книгата, по които се образуват дела, да се извършва по входящ номер, с оглед спазване разпоредбата на чл. 9 ЗСВ.

Разпределение на делата по чл. 390 от ГПК по реда на чл. 9 от ЗСВ.

Обсъждане от общите събрания на съдилищата на възможността за изготвяне на проект за доклад със съдържание, съответстващо на чл. 146 от ГПК, с цел изясняване позициите на спорещите страни, произнасяне по доказателствените искания на страните, като допуска доказателствата, които са относими, необходими и допустими още преди първото открито съдебно заседание, което допринася за значителното ускоряване на съдопроизводството.

Общото събрание на съдиите от гражданско и търговско отделения да набележат мерки за прилагането на разпоредбата на чл. 267, ал. 1 от ГПК с цел по-добра предварителна подготовка на съдията-докладчик по въззивните производства.

Задълбочено проучване на делата преди съдебно заседание, с оглед избягване на отмяна на ход по същество в срока на постановяване на решението.

Спазване на императивните срокове по глава двадесет и пета от ГПК „Бързо производство“.

Спазване на срока по чл. 235, ал. 5, изр. първо от ГПК за изготвяне на съдебните решения.

Спазване на императивните разпоредби в обезпечителното производство, относно определяне на срок за предявяване на обезпечения иск. Указване на началния момент, от който тече срока за представяне на доказателства за предявен иск, предупреждение до молителя за последиците от непредставянето им и служебна отмяна на обезпечението.

Уеднаквяване на практиката на съдилищата при определянето на началния момент за предявяване на обезпечения иск - например: ОС-Габрово, РС-Русе, ОС-Ловеч, РС-Ловеч.

Обсъждане от общите събрания на съдилищата приложимостта в обезпечителното производство на разпоредбата на чл. 129, ал. 2 от ГПК, предвид разпоредбата на чл. 395, ал. 2 от ГПК: „Молбата се разрешава в закрито заседание в деня на подаването ѝ“.

Прецизно администриране на производства, спрени във връзка с други обуславящи производства, включително на такива, спрени на основание чл. 629, ал. 3 от ТЗ и чл. 637 от ТЗ - при откриване на производство по несъстоятелност.

Г. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА АДМИНИСТРАТИВНИ СЪДИЛИЩА

За отчетния период Инспекторатът извърши 4 (четири) проверки на административните съдилища: в Габрово, Ловеч, Плевен и Русе.

1. Положителни тенденции и добри практики

Делата се разпределят на принципа на случайния подбор на съдията-докладчик чрез електронно разпределение, съобразно поредността на постъпването им, в съответствие с изискванията на чл. 9 от Закона за съдебната власт.

Образуването на дела и разпределението им се извършва в деня на постъпването им, или най-късно на следващия ден.

Утвърдена практика в Административен съд-Ловеч е да се провеждат общи събрания на съдиите за обсъждане на проблеми от материално-правен и процесуален характер, като се обсъжда практиката на другите административни съдилища и на ВАС.

Констатирана е много добра срочност при насрочване, разглеждане и решаване на касационните дела.

2. Констатирани слабости

Констатирано е забавяне при постановяване на определенията по чл. 157, ал. 1 изр. второ от АПК.

Не малък брой съдебни заседания са пренасрочвани поради участие на съдията в семинар.

Несвоевременно произнасяне по постъпили книжа по делата от съдията-докладчик, което рефлектира на бързината на движението на делата.

Определенията за отмяна на хода по същество са постановявани от съдиите поради неизясняване на делото от фактическа страна или непълнота на административната преписка, установено в срока за постановяване на решението. Причината за това е незадълбочено проучване на делата.

3. Препоръки от извършените планови проверки по административни дела.

Да продължават установената добра практика за контрол по отношение на ненасрочените и спрените административни дела.

Да извършват предварителни проверки по редовността на жалбите, преди образуването на делата, с оглед ограничаване на случаите на многократното им оставяне без движение.

Да се обсъдят случаите на отсрочване на цели съдебни заседания от съдията-докладчик поради участието му в семинари и обучения, с оглед недопускане неоснователно забавяне на съдебното производство и ангажиране на гражданите.

Да се обсъдят причините довели до отмяна на хода по същество и се набележат мерки за отстраняването им.

Да прилагат предвидените от законодателя процесуални способности за дисциплиниране на страните в процеса и да постановяват съдебните си актове в предвидения в чл. 172, ал. 1 от АПК едномесечен срок от заседанието, в което е приключило разглеждането на делото.

Да проучват задълбочено делата и да извършва предварителна подготовка преди насрочването им в открито съдебно заседание, с цел недопускане на неоснователно отлагане и забавяне на производството.

II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ

1. Тематична проверка на основание Заповед № Ж-02-15/01.10.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС и решение на ВСС по Протокол № 22/06.06.2013 г. на основание чл. 30, ал. 1, т. 18 от ЗСВ е извършена в СРС с предмет: **„Организация на работата на съдебните състави в Софийски районен съд за спазване на началния час за провеждане на насрочени открити съдебни заседания.”** Изготвен е Анализ на изводите от проверката.

Предварително определеният начален час на насрочените открити съдебни заседания в СРС се спазва от по-голямата част от съдебните състави. В изолирани случаи има допуснати закъснения и неспазване на началния час за провеждане на откритите съдебни заседания и неритмично насрочване на делата. **Дадена е препоръка на** председателя на СРС на основание чл. 80, т. 1 ЗСВ, в рамките на осъществяваното от него общо административно и организационно ръководство да организира постоянно наблюдение за стриктното спазване на обявения начален час за провеждане на насрочените открити съдебни заседания, както и на регулярното насрочване на делата.

Възложено е на административния ръководител на СРС:

- на всеки 6 месеца да уведомява ВСС за изпълнение на препоръките на ИВСС;

- да уведомява ВСС за осъществения контрол и предприети от него мерки, в случай на констатирани нарушения;

- препис от Анализа да бъде приложен в личното кадрово досие на всеки съдия, за който са констатирани нарушения по неспазване на графика на съдебните заседания.

С решение по Протокол № 9/27.02.2014 г., т. 22 на ВСС анализът от проверката е приет за сведение.

2. Тематична проверка на основание Заповед № ТП-01-1/13г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС и решение на ВСС по Протокол № 4/31.01.2013 г.: **„Анализ на прекратените поради изтекла давност наказателни производства срещу известен извършител, за периода от 01.01.2012г. до 31.12.2012г.”.**

Проверката е констатирала, че Прокуратурата на Република България ежегодно събира информация за прекратените по давност дела и я отразява в годишните си доклади. Налице са методически Указания на главния прокурор за работа по различните видове дела. Съответните административни ръководители са издавали заповеди за създаване на по-добра организация на работа за изпълнение на дадените указания.

Констатира се, че **65.55 %** от общо прекратените дела, са прекратени поради това, че наказателното преследване е изключено по давност.

Прекратените по давност дела, водени срещу **неизвестен извършител** са 59 063 броя, или **98.43 %** от общия брой дела, прекратени на това основание.

Прекратените по давност дела срещу **известен извършител** са 930 броя, или **1,57 %** от общия брой дела, прекратени на това основание.

Сравнителният анализ на данните за последните три години показва, че е налице тенденция на намаляване броя на делата, водени срещу известен извършител и прекратени поради изтичане на предвидената от закона давност. Тази тенденция следва да бъде преценена като положителна. В същото време не бива да се забравя, че става дума за дела, водени срещу известен извършител. По тези дела са нарушени човешки права както на пострадалия, така и на обвиняемия. Когато става дума за нарушение на човешки права количествените показатели не бива да бъдат абсолютизирани. Прокуратурата трябва внимателно да наблюдава досъдебните производства, образувани срещу известен извършител. Трябва да се преодолее практиката, при която макар и извършителят да е известен, досъдебното производство да се образува срещу неизвестен извършител, с оглед изкривяване на статистическите показатели и прикриване на извършителите.

С решение по протокол №27/11.07.2014г. т.56 на ВСС „Анализ на прекратените поради изтекла давност наказателни производства срещу известен извършител, за периода от 01.01.2012г. до 31.12.2012г.” е приет за сведение.

III. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ

Инцидентните проверки са израз на предвидената с нормата чл. 132а, ал.7 от Конституцията възможност за упражняване на принципа на служебното начало. През отчетния период са извършени **по сигнали и самосезиране, възложени от ВСС приключили с актове, препоръки и предложения.**

1. Инцидентна проверка на основание самосезиране със заповед № СС-01-1/02.01.2013г. е извършена в Софийска градска прокуратура по образуването, движението и приключването на пр.пр. № П-1/2011г. Инспекторатът към ВСС се самосезира във връзка с привеждането в изпълнение на присъдата по НОХД №2182/10г. (С присъда от 09.07.10г. по НОХД №2182/10г. на СГС, на Д. В. Д. е наложено наказание лишаване от свобода за срок от 12 години, което да бъде изтърпяно при първоначален „строг” режим, в затвор от „закрит” тип, за извършено престъпление по чл.116, ал.1, т.3 пр.1, т.4, пр.3 и 6 вр. чл.115 НК, тъй като към момента на проверката изпълнението ѝ е възпрепятствано поради неустановено местонахождение на осъденото лице.

Проверката е констатирала, че за период около две години прокуратурата и МВР са извършвали **формални действия** по установяване на местонахождението на осъденото лице. Изпращани са еднотипни писма за резултатите от издирването

на осъденото лице; за времето от 02.06.2011г. до 13.06.2012г. по прокурорската преписка не се съдържат данни прокуратурата да е изисквала информация от МВР за резултата от издирването на осъденото лице или от МВР да е постъпвала каквато и да е информация в тази връзка. Към момента на проверката не се констатирани предприети действия за обявяване на осъдения за международно издирване. **Едва след извършената проверка е издадена ЕЗА.** Констатирано е, че не е осъществяван ефективен контрол от страна на прокуратурата по отношение на изпълнението на мярката за неотклонение „домашен арест”. Независимо, че мерките за неотклонение се вземат с цел да се попречи на обвиняемия да се укрие, да извърши престъпление или **да осуети привеждането в изпълнение на влязлата в сила присъда.** Прокуратурата трябва да бъде особено внимателна по отношение на изпълнението на взетата мярка за неотклонение домашен арест, тъй като законодателят е предвидил в чл.59, ал.1 НК, че времето, през което по отношение на осъдения е била взета мярката за неотклонение се приспада при изпълнение на наказанието лишаване от свобода или пробация.

В резултат на извършената проверка и дадените от ИВСС препоръки е издадена ЕЗА и през м. юли 2013г. осъденото лице е задържано от властите на Кралство Испания и предадено на българските власти за изтърпяване на наложеното му наказание. От страна на СГП не са предприети никакви организационни мерки за недопускане в бъдеще на подобни случаи.

2. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх.рег.№ Ж-13-437/30. 04. 2013г. и на основание Заповед № Ж-13-437/14.08.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС, е извършена в **Софийски районен съд** по НЧХД № 3005/2011г., 17 с-в. Направени са следните изводи:

Председателят на Софийски районен съд не е предприел необходимите организационни мерки за изпълнение разпоредбите на Глава XV „ Връчване на призовки, съобщения и книжа. Срокове и разноси” от НПК по отношение на всички съдебни актове;

Съдията-докладчик: Не е изискал от съответните съдебни служители в СРС изпълнение на задълженията по чл.178 и сл. от НПК при връчването на определенията на съда по делата, свързани със събиране на доказателства. Делото е насрочено за разглеждане в открито съдебно заседание **4 месеца и 16 дни след постъпването на тъжбата в съда, независимо, че за престъпленията от частен характер давностните срокове са по-кратки.** Съдията не е предприемал предвидените в НПК дисциплиниращи мерки спрямо лицата, които са шиканирали процеса или не са изпълнявали разпорежданията на съда. В продължение на **8 месеца и 23 дни** една от основните причини за отлагане на делото е, че подсъдимият не е довел допуснатия по негово искане свидетел. В продължение на **1г. и 6 месеца** втората основна причина за отлагане на делото е непредставяне на

доказателство от едната страна. Съдията-докладчик не е предприел нито една мярка с цел дисциплиниране на съответните лица.

Според чл. 12, ал.2 от ЗСВ сроковете, определени в процесуалните закони, които се отнасят до осъществяване на правомощията на съдиите, са задължителни за тях. В резултат на горепосочените нарушения разглеждането на делото е надхвърлило необходимото време за осъществяване на правосъдието. Следователно съдията-докладчик от СРС е допуснал и нарушение на разумния срок за разглеждане и решаване на делата, регламентиран в чл. 22 от НПК и чл. 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека.

Дадени препоръки:

Председателят на СРС в рамките на общото организационно и административно ръководство на съда да предприеме необходимите мерки за стриктно изпълнение на разпоредбите на Глава XV „ Връчване на призовки, съобщения и книжа. Срокове и разноси” на НПК по отношение на всички съдебни актове;

Съдията –докладчик по делото да подобри своята организация като: спазва разумния срок за разглеждане и решаване на делата, съгласно чл. 22 от НПК и чл. 6 от Европейската конвенция за защита на човешките и основните свободи чрез стриктното спазване на законоустановените процесуални срокове и предприемане на дисциплиниращите мерки, предвидени в НПК; спазва стриктно разпоредбите на НПК при водене на съдебните заседания; проявява по-голяма взискателност спрямо съдебните служители, натоварени с изпълнение на съдебните актове, които е постановил и по-голяма прецизност при проверката по чл. 311, ал.2 от НПК.

3. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх.рег.№ КЖ-13-688/06.08.2013г. и на основание Заповед № Ж-13-688/24.09.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС, е извършена в **Софийски районен съд** по НОХД № 12858/11г. Констатирано е неспазване на срока по чл. 308 от НПК – съдията-докладчик е постановил мотивите към присъдата по НОХД № 12858/11г. след обявяване на присъдата; несвоевременно администриране на въззивните жалби. В резултат на което общият срок за разглеждане и решаване на делото е надхвърлил необходимото за осъществяване на правосъдието и съдията-докладчик е допуснал нарушение на разумния срок за разглеждане и решаване на делата, регламентиран в чл. 22 от НПК и чл. 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека.

Дадени препоръки: съдията-докладчик да подобри своята организация като: спазва стриктно сроковете на НПК относно изготвяне на мотивите към постановените присъди; спазва стриктно разпоредбите на НПК относно администриране на въззивните жалби, подадени срещу постановени присъди; спазва разумния срок за разглеждане и решаване на делата, предвиден в чл. 22 от

НПК и чл. 6 от Европейската конвенция за защита на човешките и основните свободи, чрез стриктно спазване на законоустановените процесуални срокове.

4. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх.рег.№ към СС-01-1/27.03.2013г. от главния прокурор на РБ и на основание Заповед № СС-01-1/08.04.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС, е извършена в **Софийски градски съд** относно спазване на принципа за случайното разпределение по НОХД №3693/2009г. по описа на СГС. Направени са следните изводи:

Към момента на разпределяне на НОХД № 3222/2009г. в СГС не са съществували вътрешни правила за разпределение на делата на случаен принцип. Независимо от това, разпределението на делото е станало въз основа на Заповед № 11822/20.07.2009г. на председателя на СГС, която е въвела критерии за групиране на делата по сложност и трудност, и е установила и реда за определяне на докладчик, който ред е спазен. Делото е било прекратено и върнато на прокурора за отстраняване на съществени процесуални нарушения. При повторното разпределение на делото е съобразена една съществуваща и понастоящем практика, която е икономична и ефективна. По силата на установената практика в СГС след връщане на делото в съда от прокурора, то се възлага на съдията-докладчик, който е върнал делото във фазата на досъдебното производство за отстраняване на констатирани съществени процесуални нарушения. Съображенията за това са, че докладчикът, върнал производството в досъдебното му фаза най-добре познава материалите по делото и най-добре може да прецени дали са отстранени констатираните процесуални нарушения. Същевременно така се пести време на останалите съдии и се осигурява качествен контрол върху действията на органите на досъдебното производство след връщане на делото в досъдебното му фаза. Тази практика продължава и сега, като формално досъдебното производство минава през електронната система за случайно разпределение на делата с един единствен възможен избор. При разпределението и възлагането на НОХД № 3222/2009г. и НОХД № 3693/2009г. на докладчик в СГС не са допуснати нарушения, които да поставят под съмнение случайното разпределение на делото.

5. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх.рег.№ Ж-13-633/28.06.2013г. и на основание Заповед № Ж-13-633/22.07.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС, е извършена в **Софийска градска прокуратура** по образуване и движение на досъдебно производство № 397/2005г. по описа на следствения отдел при СГП, пр.пр.№ 6684/2005г. по описа на СГП. Направени са следните изводи:

Не е изпълнена заповед № ЛС-2403/15.06.2007г. (отм.) на главния прокурор и указанията на завеждащ отдел „Досъдебно производство” при ВКП от 14.02.2008г. относно дейността на прокуратурата по спрените дела. На практика, значими за

разкриване на обективната истина по делото действия по разследването, са били проведени 7 (седем) години след образуване на производството - през 2013г., без извършването им да е налагало присъствие на обвиняемото лице. Разследването по делото е продължило неоправдано дълго. Без да представлява фактическата и правна сложност, производството е излязло извън границите на разумния срок съгласно разпоредбите на ЗСВ и ЕКЗПЧ. От образуването на досъдебното производство, до момента на проверката делото е наблюдавано от общо четирима прокурори от СГП, трима от които са работили в периода след възобновяване на делото през месец декември 2012г..

През есента на 2010г. е била проведена от ИВСС комплексна планова проверка на дейността на СГП. В акта от проверката е констатирано, че един от основните проблеми на СГП е постоянното текучество на прокурори, което в не малко случаи води до многократна замяна на наблюдаващите прокурори по делата. Бил е проведен анализ на отражението, което дава замяната на наблюдаващия прокурор върху качеството и ефективността на упражняваната от него функция по ръководство и надзор върху разследването. Изводът, който се е наложил е, че честата смяна на наблюдаващите прокурори води до даване на разнопосочни указания, неизпълнение от разследващите на дадени предходни такива, и като цяло води до необосновано забавяне на производството.

Дадени препоръки:

На административния ръководител на СГП е препоръчано да предприеме следните мерки:

Да предприеме необходимите организационни мерки, насочени към своевременното приключване на досъдебно производство № 397/2005г. по описа на СЛО при СГП, пр.пр.№ 6684/2005г. по описа на СГП.

Да възложи извършването на проверка относно причините, поради които след възобновяване на производството през 2012г., в различни кратки периоди са работили трима наблюдаващи прокурори и дали тяхната замяна е ставала при спазване на принципа на случайното разпределение съобразно чл.9 от ЗСВ и заповед на главния прокурор № 36/ 09.01.2012г.

Предприети действия: На 27.08.2013г., в ИВСС е постъпил отговор от административния ръководител на СГП, от който е видно, че препоръките са изпълнени.

6. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх. рег. № Ж-13-311/2013 г. и на основание Заповед № Ж-01-311/27.05.2013 г. на главния инспектор на Инспектората към Висшия съдебен съвет, беше извършена проверка в РС - Костинброд.

Проверката е констатирала, че някои от делата се насрочват в кратки срокове, поради което служба „Съдебно деловодство” не изпраща призовки по делата, а страните са уведомявани по телефона. Установено бе също, че не се изискват

обяснения от връчителите в случаите на невърнати призовки и съобщения. Служба „Съдебно деловодство” не съобщава всички разпореждания на страните.

Във връзка с оплакването за извършена измама по смисъла на чл. 209 от НК, както и на основание констатираните повтарящи се сходни действия при образуването, движението и приключването на делата, образувани по искиви молби с правно основание чл. 19, ал. 3 ЗЗД с участие на един и същи адвокат в 9 (девет) от всички 11(единадесет) проверени дела, **Инспекторатът към ВСС изпрати препис от акта на главния прокурор на Република България по компетентност.**

7. Инцидентна проверка във връзка със сигнали с вх. рег. № Ж-13-680/15.07.2013 г., вх. рег. № Ж-13-733/31.07.2013 г. и вх. рег. № Ж-13-805/05.09.2013 г., всички по описа на Инспектората към ВСС, и Заповед № Ж-13-680/17.09.2013 г. на главния инспектор на ИВСС. Извършена е проверка в **Софийски районен съд** по образуването, движението и приключването на три дела на конкретен съдия-докладчик, както и проверка относно сročността на постановените от съдията съдебни актове, обявени за решаване в периода от 01.01.2012 г. до 30.06.2013 г.

Проверката приключи с Акт за резултати от проверка, на основание на който беше направено предложение до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в Софийски районен съд, за извършено дисциплинарно нарушение, попадащо в хипотезата на чл. 307, ал. 4, т. 1 от ЗСВ.

8. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал от адвокат Е.Цотов от ВАК, по гр.д. № 3602/2012 г. по описа на РС-Варна и Заповед № Ж-01-1014/07.01.2013 г. на главния инспектор на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

Оплакванията на адв. Цотов се свеждат до нарушаване от страна на съда на разумния срок за насрочване на делото – **седем месеца и седемнадесет дни** от образуването на гр.д. № 3602 на 15.03.2012 до подаването на сигнала на 02.11.2012 г. Изложени са твърдения, че с процесуалното си поведение докладчикът по делото демонстрира **липса на безпристрастност, толерира интересите на ищците** в производството и **погазва принципа на равнопоставеност** на страните в граждански процес.

Преди извършването на проверка е направено предварително проучване по предходна жалба по същото дело, на същото основание. Проучването е приключило със становище, в което са установени нарушения, допуснати от съдията – докладчик по делото и са дадени указания за предприемане на незабавни мерки по движението на оставената без ход искова молба, както и за разглеждането и приключването на делото. На председателя е препоръчано да приложи дисциплинираща мярка на съдията „обръщане на внимание”.

Извършената проверка обхваща процесуалните действия по делото, извършени след изготвяне на становището на ИВСС по предварителната проверка. Установени са нови нарушения по движението на делото и по приложението на чл. 9 от ЗСВ.

В момента на проверката на проверяващия екип се представи разпореждане на заместник-председателя на РС-Варна за изпълнение на препоръката на ИВСС и налагане на съдията дисциплиниращата мярка „обръщане на внимание”. Разпореждането е изведено в деня на проверката.

Препоръки по акта до председателя на съда

В рамките на общото ръководство на съдебния орган да създаде необходимата организация за прилагане към всяко дело на извадка от системата за разпределението на делата и преписките на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им.

Да засили контрола по отношение на работата на Служба „Връчване на призвоки и съдебни книжа” за стриктното изпълнение на задълженията им и своевременното връчване на призовките и съобщенията съгласно изискванията на процесуалните закони.

Да следи периодично движението на гр.д. № 3602/2012 г., разпределено на съдия-докладчик Д.С., IX-ти състав, до неговото приключване в първа инстанция.

9. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх.рег.№ж-13-927/2013г. и заповед №ж-13-927/20.11.13г. на главния инспектор на ИВСС е извършена проверка по образуването, движението и приключването на гражданските дела на съдия от Софийски районен съд. Проверката приключи с Акт за резултати от проверка, на основание на който Инспектората предлага на ВСС предвид правомощията му по чл.311, т.2, б.”а” ЗСВ да образува дисциплинарно производство срещу съдията.

10. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал с вх. № Ж-01-986/2012 г. и на основание заповед № Ж-01-986/23.01.2013 г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС в Софийския градски съд бе извършена проверка по образуването и движението на конкретно търговско дело, както и на ненаписани решения по обявените за решаване дела на същия съдия-докладчик, както и относно сročността на постановените от съдията съдебни актове за периода от 04.11.2011 г. до 01.11.2012 г.

Дадени препоръки: На председателя на Софийския градски съд, предвид правомощията му по чл.86, ал.1, т.1 ЗСВ, да предприеме необходимите мерки, при образуване в Софийския градски съд на делата по молби за издаване на изпълнителни листове въз основа на влезли в сила решения, респ. сключени спогодби, на местни арбитражни съдилища, да се спазва разпоредбата на чл.89, ал.1, т.2, б. „б” ПАРОВАС(отм.).

Инспекторатът е направил предложение пред ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдията за налагане на дисциплинарно наказание по чл.308, ал.1, т.3 ЗСВ – намаляване на основното трудово възнаграждение с 20 на сто за срок от една година и шест месеца за извършените дисциплинарни нарушения по смисъла на чл.307, ал.3, т.1 ЗСВ и чл.307, ал.1, т.2 ЗСВ. Висшият съдебен съвет е образувал дисциплинарно производство, което не е приключило.

11. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх.№ Ж-01-81/25.01.2013г. и предложение вх. № Ж-02-2/21.01.2013г. на председателя на РС-Петрич по образуването и движението на гр. дело № 5/2012г. по описа на РС-Петрич и цялостната работа на конкретен съдия от РС-Петрич, за периода 01.01.2012г. – 25.02.2013 г.

Препоръки до председателя на РС–Петрич:

Да упражни правомощията си и предприеме необходимите административни, дисциплиниращи мерки (според чл. 327 от ЗСВ или чл. 308, ал.1, т.1 и т.2. от ЗСВ) спрямо проверения съдия, във връзка с констатираните нарушения и пропуски – неспазване на процесуалния срок по чл.235, ал.5 ГПК при постановяване на 14 броя съдебните решения по цитираните по-горе дела през 2012г. (с различно просрочие, до 4 месеца и 20 дни), както и несвоевременното администриране на дела;

Да организира общо събрание на съдиите от РС-Петрич, на което да се обсъдят и приемат времеви стандарти относно движението на гражданските дела, извън изрично предвидените в ГПК процесуални срокове, в интерес на страните в процеса, както и регламент за своевременно докладване от деловодителя на съдията – докладчик на постъпващите в хода на производството по съответното дело молби и други документи. Въз основа на приетото от съдиите решение, председателят на съда да издаде нарочна заповед и да следи за нейното изпълнение;

Да организира, в съответствие с изискването по чл. 46, ал.1 от ПАРОВАС (отм.), дейността по образуване и разпределение на делата да се извършва от председателя на съда или от определен от него съдия, а не от съдебния администратор, при отсъствие на председателя. За целта да бъде издадена нарочна заповед, която да определи съдията, натоварен с разпределението на делата в отсъствието на председателя, процентът дела, които ще се разпределят на всички съдии по щат и която заповед да гарантира равномерно разпределение на делата между съдебните състави;

Да упражни правомощията си за контрол на дейността по администриране на спрените производства по гражданските дела, с оглед спазване на чл. 106 ПАРОВАС (отм.) и недопускане забава на производството, чрез срочното възобновяване на делата, ако са отстранени пречките за движението им;

Съдията-докладчик да администрира ритмично и своевременно разпределените дела, при спазване на установените процесуални срокове, както и да постановява съдебните актове в сроковете по чл. 235, ал. 5 от ГПК и чл. 316 от ГПК.

12. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх.№ Ж-01-24/2013 г. и Заповед № Ж-01-24 от 04.02.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС бе извършена в РС-Разлог по образуването и движението на гр.д. № 722/2011г. и на гр.д. № 147/2011г.

Дадени препоръки:

Председателят на РС-Разлог да организира Общо събрание на съдиите от РС-Разлог, на което да се обсъдят и приемат мерки относно спазване на процесуалните срокове по глава двадесет и пета от ГПК – „Бързо производство”.

Гражданските съдии в РС-Разлог да извършват задълбочена и обстойна преценка на редовността и допустимостта на постъпилите иски молби, като в етапа на предварителното проучване и подготовка на гражданските дела, се стремят еднократно, изчерпателно и с ясни и точни указания да посочват всички нередовности по исковите молби и отстраняването им.

Председателят на ОС- Благоевград, с оглед правомощията по чл. 86, ал. 1, т. 1 ЗСВ, да предприеме мерки за спазване на изискванията на ПАРОВАС (отм.) за поддръждане и съхранение на делата, образувани по молби с правно основание чл. 255 ГПК.

13. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх. № Ж-01-73/22.01.2013г. и Заповед № Ж-01-73/28.01.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС, бе извършена по образуването, движението и приключването на гр.д. № 11892/2005г. по описа на СРС 58 състав.

Констатации:

Председателят на 58-ми състав на СРС – съдия Екатерина Стоева, е изпълнявала срочно всички действия по администриране на подадената молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, като единствената причина за неизпращането му във ВКС от 02.10.2012г. до момента, е неотстраняването на констатираните непълноти нито от страна на назначения служебен защитник, нито от страна на подателя на сигнала.

Предвид гореизложените изводи, не са отправени препоръки до председателя на 58-ми състав на СРС, и до Административния ръководител на СРС. Изпратен е сигнал на основание чл. 54, ал.1, т.7 от ЗСВ до председателя на Висшия адвокатски съвет за бездействието на адвокат Александър Илиев, с оглед преценка за наличието на основания за допуснато дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 132 от ЗА и предпоставки за образуване на дисциплинарно производство.

14. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх. № Ж-01-1156/21.12.2012г., сигнал КЖ-01-1156/12/21.01.2013г. и сигнал вх. № КЖ-01-

1156/12/31.01.2012г.,препратен по компетентност от Министерството на правосъдието и Заповед на Главния инспектор на Инспектората към ВСС на гр.д. № 11814/2011г. по описа на Софийски районен съд, 31 състав и индивидуална беседа с докладчика по делото, съдия Калина Илиева.

Препоръка:

Отправена е препоръка до съдия Калина Илиева, председател на 31 състав на СРС за задълбочено проучване на книгата по разпределените и за разглеждане дела, цел недопускане на каквито и да било съмнения в обективността и безпристрастността на правораздавателната и дейност

15. Инцидентна проверка във връзка с постъпил сигнал вх. №.Ж-02-25/27.08.2013г; вх.№ Ж-13-856/23.09.2013г; вх.№ КЖ -02-25/13/26.09.2013г. и Заповед № Ж-02-25/27.09.2013г. на Главния инспектор на Инспектората към ВСС на т.д. по несъстоятелност №14/2011г. и свързаните с него дела, образувани в Окръжен съд Търговище, по които страна е „ПЪРВА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА „ АД като кредитор на „ЕЪР ПРОПЪРТИ ДЕВЕЛОПМЪНТ” АД /в несъстоятелност/

Препоръки:

Административния ръководител на Окръжен съд Търговище да упражни правомощието си по чл.86, ал.1, т.1 от ЗСВ, за общо организационно и административно ръководство на съда и повиши индивидуалния процент на съдия Бисера Максимова, с цел изравняване на натовареността между трите съдебни състава разглеждащи делата за несъстоятелност.

Административния ръководител на Апелативен съд Варна да упражни правомощията си по чл.106, ал.1 т.7 от Закона за съдебната власт и да анализира и обобщи съдебната практика на Окръжен съд Търговище по делата за несъстоятелност. При установяване на противоречия да бъдат предприети съвместни действия от Административните ръководители на Апелативен съд Варна и Окръжен съд Търговище по отстраняването им, включително и чрез повишаване квалификацията на съдиите от окръжния съд.

IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ, ВЪЗЛОЖЕНИ ОТ ВСС ИЗВЪН ГОДИШНАТА ПРОГРАМА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВСС НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ.30, АЛ.1, Т.18 ОТ ЗСВ

1. Инцидентна проверка на основание заповед № Ж-01-1058/07.01.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС и Решение на ВСС по протокол №53/13.12.2012 г. е извършена по приложението на чл.9 ЗСВ в ОСЛО-ОП-Варна. Решението на ВСС е взето във връзка постъпил във ВСС сигнал от следовател от ОСЛО-ОП-Варна. Проверката по приложението на чл.9 ЗСВ в ОСЛО-ОП-Варна е за 2012г. Констатирано е, че е създадена добра организация при разпределението на делата на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение

съобразно поредността на постъпването им от административния ръководител на ОП-Варна. Изготвени са ясни и подробни правила, регламентиращи процедурата за извършване на разпределението, които създават условия за прозрачност по отношение на спазването на принципа, установен с разпоредбата на чл.9 ЗСВ. Указани са всеки един етап от разпределението на делата, постъпващи в ОСЛО-ОП-Варна и лицата, разполагащи с права да извършват разпределението и достъпа до системата, посредством която се извършва разпределението. Конкретно и ясно са посочени случаите, в които се налага отклонение от абсолютното спазване на принципа за случаен подбор при избор на следовател, на който се разпределят досъдебните производства и поръчки. В резултата на това следователите от ОСЛО-ОП-Варна са почти еднакво натоварени.

Инспекторатът към ВСС констатира, че при ниската натовареност на следователите в ОСЛО на ОП-Варна е налице и изключително ниска ефективност в работата им. С приключването за съд на едно дело (за елементарно престъпление), а дори и с пет дела за цяла година, не могат да бъдат оправдани използваните обществените разходи в тази област.

Инспекторатът към ВСС счита, че е наложително предприемането на нужните мерки за активизиране на дейността на окръжните прокурори за максимално използване на капацитета на следователите, посредством увеличаване на броя на възложените им за разследване дела с фактическа и правна сложност на основание чл.194, ал.1, т.4 от НПК, тъй като ниската натовареност на следователите не може да се обясни с нежеланието за работа на самите следователи, а се дължи до голяма степен на недостатъчната активност на окръжните прокурори.

Констатации и препоръки в акта:

Да се вземат предвид от Комисия по предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и взаимодействие с ИВСС при изготвяне на Единна методика по приложението на принципа на случайното разпределение на делата, изготвящ се в изпълнение на Годишната програма на ВСС.

Да се вземат предвид от Комисия по анализ и отчитане степента на натовареност на органите на съдебна власт.

С решение по протокол №14/11.04.14г. т.27 на Висшия съдебен съвет актът с резултати от извършената проверка в ОСЛО на ОП-Варна е приет за сведение.

2. Инцидентна проверка на основание заповед № Ж-02-31/15.11.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС и Решение на ВСС по протокол №42/31.10.2013 г. е извършена в Специализиран наказателен съд по образуването, движението и приключването на делата за 2012 г. и първото полугодие на 2013 г.

Констатирано е:

В съда е създадена много добра вътрешна организация за осъществяване на съдебната дейност. Работата на всички служби на съда и деловодството се осъществява в съответствие с нормативните документи и установените практики. Председателят на съда вижда ясно възникналите проблеми в работата на съда и полага усилия за тяхното правилно и справедливо решаване. Съдебната дейност се извършва в съответствие с изискванията на закона. Констатирани са отклонения, които не се отразяват съществено на направения извод, но въпреки това следва да бъдат отстранени в съответствие с изискванията на закона и дадените конкретни препоръки. От приключилите общо 211 НОХД за проверявания период (от 01.01.2012 до 30.06.2013 г.) по 104 дела съдебното производство е прекратено и делото е върнато на фаза досъдебно производство поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила. От обжалваните 32 разпореждания за връщане на делото 6 са отменени от въззивния съд, което сочи на недостатъчна прецизност и от СпНС. Препоръчително е да се възприеме принципът на еднократност на връщане на делото за констатирани съществени процесуални нарушения, което предполага пълно и цялостно проучване на доказателствения материал и извършените процесуални действия на досъдебното производство, за да се установят и констатират всички съществени процесуални нарушения, ако такива евентуално са допуснати.

3. Инцидентна проверка на основание заповед № Ж-02-31/15.11.2013г. на главния инспектор на Инспектората към ВСС и Решение на ВСС по протокол №42/31.10.2013 г. е извършена в **Апелативен специализиран наказателен наказателен съд** по образуването, движението и приключването на делата за 2012г. и първото полугодие на 2013 г. **Констатирано е:**

Ръководството и управлението на съда като дейност е в съответствие с изискванията на законите и останалите нормативни документи. Общото събрание на съдиите се използва за решаване на определени задачи от дейността на съда. Особено добре това се прилага при формиране на становище на съда по искане за постановяване на тълкувателно решение от ВКС, ОСНК. Апелативният специализиран наказателен съд извършва редовни проверки на цялостната съдебна дейност на СпНС, което има стимулиращ ефект за по-долустоящия по степен съдебен орган. Всички видове дейности, осъществявани от АСпНС се регистрират на електронен и хартиен носител, като използваните форми отразяват адекватно регистрирането, развитието, решаването и отчитането на съответната дейност или въпроси. Делата се образуват и насрочват в съответствие с изискванията на закона. Делата се разглеждат, решават и приключват в сравнително кратки срокове, а в преобладаващия брой случаи мотивите към съдебните актове се изготвят в предвидените от закона срокове. Средната месечна натовареност на съдиите не е голяма, но обективно тя не е функция от дейността на съда. Качеството на

осъществения последващ въззивен съдебен контрол върху първоинстанционната дейност на Специализирания наказателен съд е сравнително добро. Има известни отклонения по приложението на чл.35, ал.3 вр. чл.66, ал.1 НК и чл.24 НК, които не са тежки и могат да се преодолеят при стриктно спазване изискванията на закона и установената съдебна практика по тези въпроси. Общата оценка за цялостната дейност на съда е добра, а по определени показатели е много добра.

V. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ, МОЛБИ

Дейността на Инспектората във връзка с постъпили сигнали на граждани, юридически лица, държавни органи или на съдии, прокурори и следователи, е конституционно скрепена с нормата на чл. 132а, ал.7 от Основния закон на Република България.

За периода 01.01.2013 г. – 31.12.2013 г. в Инспектората към Висшия съдебен съвет са постъпили общо **1958 оплаквания** за допуснати нарушения от съдебните органи.

От тях **1222 са нови жалби** (1187 от граждани и 35 от институции). Постъпили са 633 допълнения по сигнали от предходни години и 103 възражения по приключили преписки, на които е отговорено.

За посочения период е **приключена работата по 1194 преписки**, като със становища е отговорено на 986 броя, **актове са изготвени по 36 преписки**, а 96 са изпратени по компетентност до други институции. Седемдесет и шест преписки са оставени без движение. Отговорено е на 170 допълнения по преписки от предишни години.

По актове и становища на Инспектората са **отправени 262 препоръки** до административни ръководители.

Работата по сигналите, жалбите и молбите на граждани и юридически лица е от особено значение за преценката относно работата на съдебните органи. Разкриването на нарушенията на правата на страните в процеса, иницирането на предложения за санкционирането на нарушителите, приносът за възможното интензифициране на съдопроизводствените действия – това са механизмите, с които в рамките на своите правомощия Инспекторатът може да въздейства не само за подобряването работата на съдебните органи, но и за връщането на доверието на отделния гражданин в българското правораздаване.

VI. СИГНАЛИ ПО ЧЛ. 54, АЛ.1, Т.5 и 7 ЗСВ

Законът за съдебната власт в чл. 54, ал.1, т.5 от ЗСВ включва в правомощията на Инспектората задължението при нарушения, установени при осъществяване на проверките, да сигнализира административния ръководител на съответния орган на съдебната власт и Висшия съдебен съвет. Според нормата на чл. 54, ал.1, т.7 ИВСС има право да отправя сигнали, предложения и доклади до други държавни органи, включително до компетентните органи на съдебната власт.

През 2013 г. ИВСС са отправени следните сигнали и предложения до други държавни органи, включително до компетентните органи на съдебната власт:

1. Сигнали до председателя на Софийски районен съд във връзка с констатирано забавяне по наказателно дело от частен характер водещо до изтичане на давността, което се явява пореден случай в СРС. Както и за констатирана забава от 7 месеца при администриране на жалби срещу присъда по друго дело. Тези случаи попадат в приложното поле на Глава Трета „а” от ЗСВ.

2. Сигнали до председателя на Софийски районен съд за проверка работата на 3 отделни граждански състава на СРС и при необходимост предприемане на действия ангажиращи дисциплинарната им отговорност. По сигналите няма постъпили отговори от Председателя на СРС.

3. Сигнал до председателя на РС-Пловдив относно установена забава за изготвяне на мотивите към присъда и ангажиране на дисциплинарна отговорност на съдията. **Председателят на РС-Пловдив е направил предложение до ВСС за образуване на дисциплинарно производство по отношение на този съдия.**

4. Сигнали до административния ръководител на ОП-София, ОП-Враца и ОП-София с оглед на предприемане на необходимите действия за срочното приключване на разследвания по четири досъдебни производства. ИВСС е констатирал, че независимо от факта, че формално са спазени изискванията на НПК за удължаване на срока на разследването по досъдебните производства, същите продължават необяснимо дълго време. Констатирани са извършени много малко действия по разследването за твърде дълго продължаващото досъдебно производство; неизготвянето на назначени експертизи; неизпълнение на указанията на наблюдаващия прокурор от страна на разследващите органи.

Исканията за продължаване на сроковете по разследването не съдържат конкретна информация какви точно действия са извършени, както и конкретно какво предстои да се извърши, поради което същите се явяват формални. Налице е неоправдано забавяне, с което се създават реални предпоставки за търсене на обезщетение по реда на глава Трета „а” от ЗСВ от пострадалите и/или обвиняемите лица, доколкото практиката на Европейския съд по правата на човека е, че за неоправдани забавяния по вина на властите се дължи обезщетение за продължителността на наказателното производство и нарушаване на изискването за разумен срок по чл. 6, ал.1 от ЕКЗПЧОС.

5. Сигнал до административния ръководител на ОП-Плевен относно неоправдано забавяне действията на ОП-Плевен по дело за изменение на мярка за неотклонение „задържане под стража” и отлагане на дело поради неучастие на прокурор в съдебно заседание – нарушения, констатирани при комплексна проверка на ОС-Плевен.

6. Сигнал до административния ръководител на ОП-Сливен относно отлагане на съдебни дела поради неучастие на прокурор в съдебно заседание, по констатации при комплексна проверка на наказателни дела на ОС-Сливен.

7. Сигнали до административните ръководители на РП-Тополовград и РП-Котел относно нарушения, допуснати при връщане на дела за допълнително разследване, констатирани при комплексните проверки по наказателни дела на РС-Тополовград и на РС-Котел .

8. Сигнал до председателя на ОС-Ловеч за предприемане на конкретни организационни действия с оглед спазване на законовите изисквания, регламентирани в Тарифа № 1 към Закона за държавните такси, събирани от съдилищата, прокуратурата, следствените служби и Министерство на правосъдието, във връзка с определянето и събирането на законоустановената държавна такса, по повод на издаваните от окръжния съд удостоверения за актуално състояние на сдруженията с нестопанска цел, респ. удостоверения за ликвидация. **Предприети действия от председателя на ОС-Ловеч:** ИВСС е уведомен, че сигналът е разгледан и са отстранени допуснатите нарушения във връзка със събирането на държавни такси.

9. Сигнали до председателя на СГС във връзка с постъпили в ИВСС две заявления по Глава Трета „а” от ЗСВ срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, в които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Сигналите са във връзка с констатирана процедура по отвод на съдии, която е продължила необосновано дълъг период, както и с констатирана забава от около 6 месеца при произнасяне по производство за поправка на очевидна фактическа грешка. ИВСС е отправил препоръка до административния ръководител на СГС за предприемане на мерки с цел недопускане на забавяния при произнасяне по делата в СГС, тъй като същите са основание за търсене на обезщетение по Глава Трета „а” от ЗСВ.

10. Сигнал до административния ръководител на ОП-Бургас за служебна проверка и предприемане на мерки за законосъобразно и обективно водене и своевременно приключване на досъдебно производство по повод констатирани от ИВСС нарушения при проверка по сигнал по прокурорска преписка по описа на РП-Малко Търново.

Предприети действия от административния ръководител на ОП-Бургас

В ИВСС се получи уведомление, че досъдебното производство с оглед осъществяване на инстанционен контрол е разпределено на прокурор от ОП-Бургас и са дадени писмени указания за приключване на разследването във възможно най-кратък срок.

11. Сигнал до административния ръководител на РП-Бургас относно установена забава по досъдебно производство, което не е с фактическа и правна сложност, но продължава вече 6 години и не е приключило поради неразкриване на извършителя на деянието. Производството е спряно с постановление на

наблюдаващия прокурор от 11.04.2008г., потвърдено от РС-Бургас с определение от 15.05.2008г.. Независимо, че с постановлението от 11.04.2008г. е указано на разследващите органи, че на всеки три месеца следва да изпращат в прокуратурата справка за резултатите от проведените ОИД, целящи установяване на извършителя на деянието, контролът следва да се осъществява от прокуратурата.

Предприети действия от административния ръководител на РП-Бургас

В ИВСС се получи уведомление, че и.ф. административният ръководител на РП-Бургас е издал разпореждане за предприемане на срочни мерки за приключване на разследването.

12. Сигнал до председателя на Софийски градски съд

В Инспектората към Висшия съдебен съвет е разгледан сигнал вх.№ Ж-13-502/22.05.2013 г. от адв. А.Велкова във връзка с ч.гр.д. № 550/2010 г. по описа на СГС, II-г състав.

Председателят на СГС е сигнализиран, че при извършване предварително проучване по повдигнатите оплаквания по движението на ч.гр.д. № 550/2010 г. по описа на СГС, II-г състав, е установено, че **продължителността** на обезпечителното производство, чийто предмет в случая е замяна на обезпечителната мярка „възбрана” с обезпечителна мярка „залог” е **шест месеца**. Подчертано е, че **това времетраене е недопустимо** за обезпечителния процес, чиято характеристика се отличава с **бързина и внезапност**. Обърнато е внимание и на големия имуществен интерес, засегнат от първоначално наложената мярка „възбрана на недвижими имоти”.

Посочено е, че причина за допуснатата забава са **процесуалните действия на съда**, обективирани в междинните актове, **нередовното връчване на уведомленията**; забавата на **издаването на заверено копие** от определението за допуснатата замяна на молителя добавя допълнително удължаване на необходимото време за осъществяване на замяната на обезпечителната мярка.

Препоръки до председателя на СГС

Да се обсъди на общо събрание на съдиите от гражданско отделение приложението на нормата на чл. 398, ал.2 от ГПК, във връзка с исканото от съдията по ч.гр.д. № 550/2010 г. съгласие от другата страна за допускане на замяната - за точното прилагане на закона и съобразяване със съдебната практика: напр., Определение № 305/14.10.08 по ч.т.д. № 243/08 на ВКС; Определение от 25.04.02 г. по ч.гр.д.№ 842/02 на САС; Определение № 1172/16.09.09 по ч.гр.д. № 1707/09 на САС и т.н.

Да се обсъди приложението на нормата на чл. 277 от ГПК, във връзка с отказа на съда по ч.гр.д. № 550/2010 г. да издаде заверен препис от определението за допуснатата замяна на обезпечителната мярка преди влизането му в сила, предвид обжалването му пред горната инстанция.

Да се обърне внимание на съдията-докладчик за стриктно прилагане на процесуалните правила по Част първа, Глава шеста от ГПК – Съобщения и призовки, във връзка с допуснатите нарушения, установени от САС по въззивно ч.гр.д. № 2209/2013 г., както и за недисциплиниране на процеса при прилагането на процесуалните норми и спазването на сроковете в обезпечителното производство.

В Инспектората към ВСС е постъпило писмо от подателя на сигнала адв. А.Велкова, адресирано до главния инспектор, в което е изразена професионална благодарност за застъпената позиция.

13. Сигнал до Председателя на СГС за прилагане на частните граждански дела по заповедните производства, по делата с правно основание чл. 422 от ГПК. Председателят на СГС е съобразил сигнала и е издал съответната заповед.

14. Сигнал до Председателя на Районен съд Варна за констатирани пропуски и нарушения при разглеждане на граждански дела с предложение за обръщане на внимание по реда на чл.327 от ЗСВ на съдия. Председателят на ВРС е наложил дисциплиниращата мярка.

15. Сигнал до Председателя на Районен съд Монтана за констатирани забавяния при разглеждане и решаване на делата, с предложение за обръщане на внимание по реда на чл.327 от ЗСВ на съдия. Председателят на МРС е наложил дисциплиниращата мярка

16. Сигнал до директора на ГД"НП" при МВР за предприемане на необходимите мерки съобразно правомощията му по ЗМВР. В хода на комплексните планови проверки на прокуратурите в Бургаския апелативен район са констатирани повтарящи се нарушения и пропуски в работата на разследващите полицаи, изразяващи се в неспазване на срокове за извършване на предварителна проверка и за провеждане на разследването.

Предприети действия

В ИВСС е получен отговор, от който е видно, че във връзка със сигнала са взети необходимите мерки в посока подобряване организацията на работа по досъдебни производства и предварителни проверки и при необходимост ангажиране на дисциплинарна отговорност на служители на МВР.

VII. УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА

Правомощията на Инспектората при противоречива съдебна практика, установена при осъществяване на дейността по т. 3, да сигнализира компетентните органи за отправяне на искане за приемане на тълкувателни решения или тълкувателни постановления произтичат от нормата на чл. 54,ал.1, т. 4 от ЗСВ.

А. Сигнали до компетентните органи за отправяне на искане за приемане на тълкувателни решения или тълкувателни постановления при противоречива съдебна практика, установена при осъществяване на дейността на Инспектората.

Важен аспект от дейността на ИВСС, изискващ задълбочени познания и висок професионализъм, е откриването и обобщаването на противоречива съдебна практика. Точното и правилното прилагане на закона има много важен антикорупционен ефект.

1. По изпратен сигнал от ИВСС през 2012г. до председателя на ВКС и председателя на Апелативен съд-Пловдив по повод констатирана противоречива практика на съдилищата в района на Апелативен съд-Пловдив относно прилагането на разпоредбата на чл. 53, ал. 1, б. „а” от НК за престъпление по чл. 234 от НК и приложението на чл. 72 от НПК във вр. с чл. 53, ал. 1, б. „а” от НК, когато превозното или преносното средство е послужило за извършване на престъпление по чл. 234 от НК. **Образувано е тълкувателно дело №2/2013г.**

Общото събрание на наказателната колегия на ВКС е постановило **тълкувателно решение № 2 от 18.12.2013г.** по поставените в предложението на ИВСС въпроси.

2. През 2013г. ИВСС е изпратил сигнал до председателя на ВКС по повод констатирана противоречива съдебна практика на ВКС по чл.92 от Закона за собствеността. Във връзка с постъпили в ИВСС сигнали е направен анализ на две групи решения на ВКС, които дават различни, взаимоизключващи се разрешения на идентични материалноправни въпроси по приложението на чл.92 от ЗС, по които е допуснато касационно обжалване. Поради това, с оглед на разпоредбата на чл.292 от ГПК и т.1 от ТР № 2/28.09.2011г. на ОСГТК на ВКС, Инспекторатът е предложил ОСГТК на ВКС да издаде тълкувателно решение за уеднаквяване на съдебната практика по въпроса:

„Кой е собственик на площите от сградата, надхвърлящи обема на правото на строеж, които не могат да се обособят като самостоятелен обект съобразно строителните правила и норми?”

3. През 2013г. ИВСС е изпратил сигнал до председателя на ВКС за приемане на тълкувателно решение от ОСГТК на ВКС, което да отговори на въпроса:

„От кой момент тече срокът, предвиден в чл. 390, ал. 3, предл. 1-во от ГПК, за предявяване на бъдещия иск, чието обезпечаване е допуснато в производствата по чл. 390 и сл. от ГПК ?”

Сигналът е във връзка с установена противоречива практика в районните и окръжните съдилища, касаеща производствата по допускане на обезпечение на бъдещи иски – чл. 390 и сл. от ГПК.

През 2014 г. общото събрание на гражданска и търговска колегии на ВКС постанови **тълкувателно решение № 6 от 14.03.2014 г.** по тълкувателно дело № 6/2013 г. по описа на ВКС, ОСГТК.

4. През 2013г. ИВСС е изпратил сигнал до председателя на ВАС във връзка с констатирана противоречива съдебна практика по приложението на чл.

189, ал. 4 от ЗДвП за налагане на административно-наказателна отговорност с електронен фиш в административните съдилища в градовете Ловеч, Плевен, Велико Търново и София-град, установена при тематична проверка по приложението на същата разпоредба, с предложение за сезиране на ВАС за издаване на тълкувателно решение по противоречивите и спорно решаваните въпроси.

Б. През 2013г. ИВСС продължи практиката си при образуване на тълкувателни дела във ВКС и ВАС, да участва с мотивирани становища при разглеждането им.

1. Становище до председателя на ВКС по тълкувателно дело №1/2013г. на ОСНК на ВКС относно искане на председателя на ВКС до ОСНК на ВКС за приемане на тълкувателно решение по прилагането на чл.172б от НК във връзка със защитата на изключителното право върху търговска марка.

2. Становище до председателя на ВКС по тълкувателно дело № 3/2013 г. на ОСНК на ВКС относно искането на председателя на ВКС до ОСНК на ВКС за приемане на тълкувателно решение по въпроси, свързани с противоречива практика на СГС в производството по чл. 457 от НПК за приемане за изпълнение на присъда, постановена от чуждестранен съд, при трансфер в Република България на осъденото лице.

3. Становище до председателя на ВКС по тълкувателно дело № 4/2013 г. на ОСНК на ВКС относно искането на председателя на ВКС до ОСНК на ВКС за приемане на тълкувателно решение по някои въпроси, свързани с противоречива практика на съдилищата по присъждане на разноските в наказателното производство по дела от общ характер, направени на досъдебното производство, на основание чл. 189, ал. 3 от НПК.

4. Становище до председателя на ВКС по тълкувателно дело № 6/2013 г. на ОСНК на ВКС относно искането на главния прокурор на Република България до ОСНК на ВКС за приемане на тълкувателно решение по някои въпроси, свързани с противоречивата практика относно случаи, в които наложените на осъдените лица наказания „пробация” са заменени с наказание „лишаване от свобода” на основание чл.43а от НК.

В. Уеднаквяване на съдебната практика на общи събрания на съдебните органи

Инспекторатът следи и за разнопосочна практика в един и същ съдебен орган, като прави препоръки да се проведе общо събрание, с цел преодоляване на противоречивата съдебна практика в съответния орган.

Например:

1. Направена е препоръка за уеднаквяване на съдебната практика в Административен съд - Велико Търново по приложението на чл. 63, ал.1, изр. II от ЗАНН във вр. с чл. 126 от Закона за акцизите и данъчните складове.

2. Направена е препоръка за уеднаквяване на процесуалната практиката в РС-Бяла при администриране на производствата „размяна на книжа”, образувани по Закона за закрила на детето и по Закона за защита от домашното насилие.

VIII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЕНИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК

В периода **01.01.2013 г. - 31.12.2013 г.**, в Инспектората към ВСС по реда на Глава Трета "а" от ЗСВ постъпиха общо **806 броя** заявления, от които по граждански дела - 572 заявления, а по наказателни – 234.

След извършени от ИВСС проверки към 31.12.2013 г. се изготвиха **437 констативни протокола**, които бяха изпратени на Министъра на правосъдието, на основание чл. 60 д от ЗСВ, заедно със заявленията и всички постъпили към тях документи. По посочените протоколи Инспекторатът установи:

- **171 броя** от заявленията са **основателни**;
- **92 броя** от заявленията са подадени **извън срока** по чл. 60а, ал. 4 от ЗСВ;
- **58 броя** от подадените в ИВСС заявления се отнасят за **висящи производства**, което с оглед разпоредбата на чл. 60а, ал.4 от ЗСВ изключва разглеждането им по Глава Трета "а" от ЗСВ;
- **48 броя** от подадените заявления са **неоснователни**, тъй като проверяващите екипи са констатирали, че продължителността на производството не надхвърля разумния срок;
- **13 заявления** са **върнати на заявителите поради неотстранени нередовности**;
- **10 заявления** не са подадени от страна по приключени граждански, административни и наказателни производства или от обвиняеми, пострадали или ошетени юридически лица по прекратени досъдебни производства, съгласно чл. 60а, ал. 2, т. 1 и 2 от ЗСВ;
- **45 заявления** не отговарят на изискването на чл. 60а, ал. 4 от ЗСВ, а именно - да са срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок и специализираното звено на ИВСС не е компетентно да разгледа подадените заявления.

Според постъпилата от Министерството на правосъдието информация през 2013 г., по 103 от приетите за основателни заявления, министърът на

правосъдието е определил обезщетение и е предложил на заявителите сключване на споразумение, като общата сума на обезщетенията възлиза на 270 810 (двеста и седемдесет хиляди, осемстотин и десет) лева.

През 2013 г. Инспекторатът, **на основание чл. 60м от ЗСВ**, изготви и изпрати до Висшия съдебен съвет **четири доклада**, които съдържат информация за основните причини за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата, установени от проверяващите екипи от специализираното звено.

ИВСС изготви и **Анализ** на приетите за основателни и разгледани по същество констативни протоколи през първото шестмесечие на 2013 г., в който са обобщени изводите, направени по приетите за основателни заявления, по които са изготвени констативни протоколи, изпратени до Министерство на правосъдието.

При извършване на преценка относно разумния характер на времетраенето на производствата проверяващите състави по заявленията се произнасят, с оглед на обстоятелствата по конкретния случай и въз основа на установените в практиката на ЕСПЧ критерии - в частност: сложността на делото, поведението на заявителите и поведението на компетентните власти, като се взема в предвид и интересът на заявителите в съответния правен спор, с оглед на видовете производства.

От приетите за **основателни 171 заявления** за 2013 г. **49** заявления са по наказателни, а **122** - по граждански дела.

За времето на действие на Глава трета „а” от ЗСВ до момента констатираната най-дълга продължителност на производството **по наказателни дела е 24 години, 3 месеца и 10 дни** (Заявление с вх. РС-2013-177/2013 г.), **а по граждански – 20 години, 3 месеца и 20 дни** (Заявление с вх. РС-2013-179/2013 г.)

Въз основа на изводите в констативните протоколи по приетите за основателни заявления, се очертават следните **основни причини**, водещи до нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, които по видове производства са:

ПО ГРАЖДАНСКИТЕ ДЕЛА:

1. Лошо администриране на делата и несвоевременно обработване на документите от съдията – докладчик, което се изразява в:

- Неясни указания, давани от съда за отстраняване на нередовности в исковата молба.

- Несвоевременно конституиране на страните.

- Формализъм при призоваването на страните и некомпетентност на служителите.

- Продължителни срокове по администриране на жалбите срещу изготвените съдебни актове, често свързани и с оставянето им без движение за отстраняване на нередовности по тях.

Например:

Заявление, рег. № РС-13-45/2013 г. - за производство с обща продължителност от 10 години, 6 месеца и 13 дни, с правно основание чл. 225 от КТ. Констатирана е забава от 4 години в производството, при отлагане на делото поради нередовно призоваване на един от ответниците по делото в СРС – чужестранно юридическо лице, призовано чрез международна съдебна поръчка, изпълнявана от Министерство на правосъдието. Изпълнението по поръчката е продължило 4 години и 6 месеца, поради което 9 заседания по делото са отлагани поради нередовно призоваване.

Заявление вх. рег. № РС -13-139/2013 г. - за производство с обща продължителност от 8 години, 10 месеца и 20 дни, с правно основание чл. 34 от ЗС. Въззивният съд (СГС) е насрочил делото за разглеждане в съдебно заседание 11 месеца след образуването му.

Заявление вх. рег. № РС-13-555/2013 г. – за производство с обща продължителност от 7 години и 5 месеца, с правно основание чл. 108 ЗС. Неефективност на съдебните действия от страна на първоинстанционния съд (СРС) при призоваването на ТЛП, което е отнело повече от 1 година. Съдът късно е констатирал нередовностите в исковата молба и е бил недостатъчно прецизен при определяне на указанията до ищеца, което е наложило такива да бъдат давани от горната инстанция.

- **Заявление вх. рег. № РС – 13-130/2013 г.** - за производство с обща продължителност от 9 години, 4 месеца и 9 дни, с правно основание чл. 34 ЗС. Констатирано е администриране на касационните жалби срещу Решение № 365/26.07.2005 г. по в.гр.д. № 1124/2004 г. по описа на ОС – Благоевград в продължение на 5 месеца и 11 дни. Окръжният съд – Благоевград е изпратил във ВКС постъпилите касационни жалби, без по тях да са внесени държавни такси.

- **Заявление вх. рег. № РС-13-266/2013 г.** – за производство с обща продължителност от 8 години и 2 месеца, с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, 2 и 3 от КТ. В рамките на производството делото на два пъти е било висящо пред ВКС, като и двете дела са насрочени в о.с.з. две години след образуването им.

- **Заявление вх. рег. № РС-13- 649/2013 г.** – за производство с обща продължителност от 10 години, 11 месеца и 28 дни, с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 2 и 3 от КТ, чл. 128 от КТ и чл. 221 от КТ. Допуснатата забава при администрирането на частна жалба от 8 месеца, от Софийски градски съд до Върховния касационен съд, който я е изпратил по компетентност на Софийски апелативен съд. Констатирана е забава и при администрирането на касационните жалби срещу Решение от 15.03.2006 г., постановено по гр.д. № 1332/2000 г. по описа на СГС, II а отделение от почти 4 години. Множество проведени съдебни заседания по въззивното дело (СГС)

2. Недобра организация на съдебните процеси, проявяващо се най-общо

в:

- Неспазване на предвидените от процесуалните закони срокове за насрочване на делата.

- Недостатъчно проучване на делата и липса на процесуална дисциплина на съдебните състави при събирането на доказателствата.

Например:

Заявление с вх. № РС-13-113/2013г. – за производство с обща продължителност от **14 години, 5 месеца и 4 дни**, с правно основание чл. 72 от ЗС. Забава, свързана с насрочване на съдебните заседания по делото през периоди от 8 месеца до 1 година пред всички инстанции, (вкл. СГС и ВКС). Проблеми, свързани със своевременно определяне и конституиране на ответника, което е станало причина делото да се връща за ново разглеждане без съдът да е предприел мерки за отстраняване на недостатъците. Съдебният състав е нарушил съдопроизводствените правила.

- **Заявление вх. рег. № РС-13-362/13.06.2013 г.** – за производство с обща продължителност от **8 години, 6 месеца и 3 дни**, с предмет иск чл. 79, ал. 1, пр. II, във връзка с чл. 83 от ЗЗД. Две от инстанциите, пред които производството по делото е било висящо са допуснали нарушение на законоустановените срокове: Софийски апелативен съд, с определение, постановено 8 месеца след отстраняване на констатирани нередовности е насрочил делото в с.з. след 8 месеца, а ВКС е насрочил делото в съдебно заседание близо 10 месеца след образуването му

Заявление вх. рег. РС-13-20/2013 г. - за производство с обща продължителност от **9 години, 7 месеца и 20 дни**, с правно основание чл. 38 от ЗЖСК. В рамките на производството пред СРС са проведени 11 съдебни заседания, отлагани основно за събиране на доказателства. Две заседания са отлагани поради неизясняване на задачите на назначеното по делото вещо лице.

Заявление вх. рег. № РС-13-592/2013 г., Заявление вх. рег. № РС-13-593/2013 г. и Заявление вх. рег. № РС-13-594/2013 г. – касаещи производство, образувано по повод на иск, подаден на осн. чл. 32, ал. 1 от ЗТСУ, проверяващите са констатирали, че първата и въззивната инстанции не са могли да концентрират доказателствената дейност в процеса: - СРС е провел 7 открити съдебни заседания; - СГС е разглеждал делото повече от 14 години, за който период е провел 18 открити съдебни заседания, насрочвани през продължителни интервали от време средно през 8 месеца. Въззивният съд, близо 6 години след образуване на делото пред него, с определение е отменил друго свое определение, с което е дал ход по същество на делото, след което на практика е разгледал делото повторно, като е провел 11 открити съдебни заседания, назначил е съдебно-техническа експертиза и е събрал допълнително писмени доказателства.

Заявление вх. рег. № РС-13-613/2013 г. – производство, образувано по повод на искове, на основание чл. 128, т. 2 от КТ, във връзка с чл. 86, ал. 1 от ЗЗД и чл.

224, ал. 1 от КТ. Продължителност от **близо 8 години**. Констатирано е недобро администриране на процеса от първоинстанционния съд (СРС), който е насрочвал делото 8 пъти в открито съдебно заседание, от които са проведени 6 редовни такива. За двете непроведени заседания, проверяващите са констатирали, че съдът не е съставял протокол за посочените дати, съответно е липсвал и акт на съда от дата, предхождаща съдебното заседание, с който делото се пренасрочва. Съдът е уважавал всички направени доказателствени искания на страните за изслушване на свидетели и за събиране и представяне на доказателства, без да оптимизира процеса и да принуди страните своевременно да направят исканията си. В рамките на въззивното производство пред СГС са проведени 7 съдебни заседания, насрочвани в периоди между 4 и 8 месеца. Въззивният съд също се е произнасял безкритично към всички доказателствени искания на страните, като е допускарал и приемал представените от тях писмени доказателства, разпитвал е свидетели и е допускарал изготвянето и изслушването на единична и тройна съдебно счетоводни експертизи. По делото е констатирана значителна забава и при администриране на касационната жалба - съобщението до заявителя за отстраняване на нередовностите е връчено цели 2 години след постановяване на съдебното разпореждане за оставяне без движение на касационната жалба.

3. Игнориране на предвидените от закона способности за дисциплиниране на участниците в процеса.

Например

Заявление с вх. рег. № РС-13-20/29.01.2013г. – за производство с обща продължителност от **9 години, 7 месеца и 20 дни**, с правно основание чл. 38 от ЗЖСК. Констатирано е, че СРС и СГС са провели множество на брой съдебни заседания по делото, насрочени през значителни интервали от време (около 6 месеца). При разглеждане на делото от първоинстанционния съд (СРС) са проведени 11 открити съдебни заседания, като прави впечатление недостатъчната организираност на съда при събиране на доказателства по делото (в едно съдебно заседание е назначено вещо лице, чиито задачи не са изяснени, в следващото проведено заседание му е издадено съдебно удостоверение, като чак в третото заседание вещото лице е представило изготвената техническа експертиза). Съдът е бил нерешителен при използване на дисциплиниращите средства, предоставени от ГПК. Въпреки отправените предупреждения за глоба, той търпеливо е чакал в продължение на 4 съдебни заседания третото лице да предостави нужен за процеса документ. ВКС се е произнесъл с определение за недопускане на касационно обжалване на постановеното от СГС решение 5 месеца след образуване на делото.

4. Неспазване на предвидения от чл. 235, ал. 5 от ГПК срок за постановяване на съдебните актове

Например:

Заявление с вх. рег. № РС-13-117/2013г. – за производство с обща продължителност от 3 години, 7 месеца и 10 дни, с правно основание чл. 415 от ГПК. Въззивният съд (СГС) е изготвил съдебното решение приблизително след 1 година от последното по делото съдебно заседание.

Заявление вх. рег. № РС-13-173/2013 г. – за производство, с продължителност от 3 години, 2 месеца и 21 дни, образувано по кумулативно обективно съединени иски за заплащане на трудово възнаграждение, иск за заплащане на извънреден труд, както и иск по чл. 59 от ЗЗД. Констатирано е, че първоинстанционният съд (РС-Сливен) – не е спазил срока по чл. 235, ал. 5 от ГПК, като 1 година, 9 месеца и 19 дни след съдебното заседание, в което делото е обявено за решаване е постановил определение за прекратяване на делото като недопустимо поради липса на пасивна процесуална легитимация.

Заявление вх. рег. № РС-13-574/2013 г. – за производство, образувано по повод на подадена жалба срещу протокол за извършена проверка на Д „ОДТ”, с продължителност от 5 години и 1 месец. Проверяващите са установили, че първата инстанция (АССГ) е постановила решението почти 9 месеца след законоустановения едномесечен срок по чл.144 от АПК, във вр. с чл. 235, ал. 5 от ГПК. АССГ е насрочвал съдебните заседания по делото през интервал от 5 месеца.

Заявление вх. рег. № РС-13-553/2013 г. - за производство, образувано по повод на предявен отрицателен установителен иск с правно основание чл. 97, ал. 1 от ГПК (отм.) срещу „Топлофикация – София” АД, с обща продължителност от **6 години и 7 месеца**. Проверяващите са констатирали, че решението на въззивната инстанция (СГС) е постановено 2 години след проведеното последно заседание по делото.

Заявление вх. рег. № РС-13-526/2013 г. – за производство, образувано по повод иск, с правно основание чл. 34 от ЗС, с продължителност от **14 години и 2 месеца**, въззивната инстанция (СГС) е постановила решението по делото 7 месеца след изтичане на законоустановения едномесечен срок по чл. 190 от ГПК (отм.). Проверяващите са констатирали, че страните са уведомени за изготвеното решение на СГС почти 2 години след постановяването му, като по делото липсват данни преди това да са правени опити за връчване.

5. Непознаване на материалния и процесуалния закон

Заявление с вх. рег. № РС-13-77/2013 г. – за производство, образувано по иск по чл. 213, ал. 2 от КТ, с обща продължителност от 4 години и 1 месец. Първоинстанционният съд (РС-Велико Търново) неправилно е формулирал правното основание на трудовия спор, поради което е постановил процесуално недопустимо решение. Това е довело до удължаване на производството с около 9 месеца и до повторното разглеждане на делото пред тази инстанция. Пред въззивната инстанция (ОС- Велико Търново) делото е било висящо 3 пъти, като при повторното му разглеждане, съставът на съда не се е съобразил с разпоредбата

на чл. 228 КТ, при определяне на обезщетението по чл. 213, ал. 2 КТ. Това е довело до връщане на делото за разглеждане от друг състав на съда и до забавяне на производството с още около половин година.

Заявление вх. рег. № РС-13-121/2013 г. - за производство, образувано по предявен иск по чл. 19, ал. 3 от ЗЗД, продължило общо 15 години, 5 месеца и 11 дни, проверяващите са установили, че въззивният съд (СГС), след 3 години и 6 месеца от образуване на делото, е отменил определението си за даване ход на делото по същество. Констатирани са и забавяния при администриране на въззивната и на касационната жалби.

Заявление с вх. рег. № РС-13-585/2013 г. и Заявление с вх. рег. № РС-13-586/2013 г. – за производство, образувано по иск по чл. 34 от ЗС, с обща продължителност от 7 години и 10 месеца е установено, че ВКС е отменил решението на въззивния съд (ОС – Пловдив) като неправилно и незаконосъобразно, поради погрешно тълкуване на правни норми и доказателства по делото. Делото е върнато за разглеждане на нов състав от въззивния съд, което е имало за последица удължаване срока на продължителност на производството.

Заявление вх. рег. № РС-13-121/2013 г. - за производство, образувано по предявен иск по чл. 19, ал. 3 от ЗЗД, продължило общо 15 години, 5 месеца и 11 дни, проверяващите са установили, че въззивният съд (СГС), 3 години и 6 месеца след образуване на делото, е постановил разпоредане, с което е отменил определението си за даване ход на делото по същество. Констатирани са и забавяния при администриране на въззивната и на касационната жалби.

Заявление вх. рег. № РС-13- 224/2013 г. – за производство, образувано по повод искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, т. 2 и т. 3 КТ, във вр. с чл. 225 КТ, с продължителност 6 години и 6 месеца. Съдебното решение, постановено от СГС е отменено от Апелативен съд -София като неправилно и незаконосъобразно, поради допуснато процесуално нарушение, изразяващо се в непроизнасяне на съда по едно от основанията за прекратяване на трудовото правоотношение. Делото е върнато за ново разглеждане от СГС. Допуснатата е и изключително голяма забава на администриране на делото от ВКС - то е било насрочено в открито съдебно заседание след 3 години и 6 месеца от образуването му.

6. Непознаване от страна на магистратите на Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, както и съдебната практика на ЕСПЧ.

От констатациите, направени при разглеждане на подадените в ИВСС заявления по Глава Трета „а” може да се направи извод, че голяма част от органите на съдебната власт не се съобразяват с утвърдените критерии за „разумен срок” и не ги прилагат при разглеждане на делата.

Като пример за непознаване и несъобразяване с утвърдените критерии за „разумен срок” може да бъдат посочени **производствата по трудови дела и**

семеиноправните спорове, по които практиката на ЕСПЧ изисква националният съд да полага специална грижа при разглеждането им, с оглед залога на заинтересованото лице. Масово по този вид дела не се спазват предвидените от националното ни законодателството съкратени срокове за решаването им.

ПО НАКАЗАТЕЛНИТЕ ДЕЛА

1. Лошо администриране на делата и несвоевременно обработване на документите от съдията – докладчик.

Например:

Заявление вх. рег. № РС-13- 288/2013 г. – за производство с обща продължителност от **9 години, 8 месеца и 11 дни**, образувано за престъпление по чл. 316, вр. чл. 309, ал. 1 НК. Констатирана е недобра организация на процеса в периода до смяната на съдията-докладчик (РС Добрич) – 8 от общо 19 проведени съдебни заседания, са отложени поради неспособността на съда да призове и да разпита някои от свидетелите. Съдът в 9 съдебни заседания е уважавал направените от защитниците на подсъдимите искания за събиране на допълнителни доказателства, без да ги прецизира, позволявайки да се стигне до шиканиране на процеса. Две от отлаганията на съдебните заседания се дължат на невъзможността на вещото лице да изготви експертизата, поради непредставяне на необходимите документи от трето лице. Съдът не е предприел необходимите действия за своевременно представяне на документите.

2. Недостатъчно добра организация на съдебните процеси, изразяваща се в:

- Непазване на предвидените от процесуалните закони срокове за насрочване на делата.

- Недобра организираност на съдебните състави при събирането на доказателствата

Например:

Заявление с вх. № РС-13-54/2013 г. – за производство с обща продължителност от **5 години, 8 месеца и 12 дни**, образувано за престъпление по чл. 195, ал. 1, т. 3, във вр. с чл. 194, ал. 1, във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК. Софийски районен съд е отлагал делото: с три месеца, „поради служебна ангажираност на председателя на състава”; с три месеца - „поради липсата на актуално свидетелство за съдимост на подсъдимия”; с един месец, поради това, че „след служебно запознаване с материалите по делото, съдът счел, че е необходим преразпит на свидетел. Независимо, че е потърсил помощ от полицейските органи, съдът не е могъл да организира призоваването на свидетели и да осигури присъствието

Заявление вх. рег. № РС-13-161/2013 г. – за производство с обща продължителност от **3 години и 13 дни**, образувано за престъпление по чл.148, ал.

1, т. 1 и 4, вр. чл. 146, ал. 1 от НК и чл. 144, ал. 1, т. 1 и 4, вр. 147, ал. 1, предл. 2 от НК. Наказателното производство е **прекратено поради изтичане** на предвидената в чл. 82, ал. 1 и сл. от НК абсолютната **погасителна давност**. Районният съд - Нова Загора е провел 11 съдебни заседания, от които съдът е дал ход само на 6. Осем пъти делото е отлагано основно по искане на подсъдимия и на неговия защитник. Два състава на РС-НЗ са се отвели от разглеждането на делото и един състав е бил сменен, поради командироване на председателя му.

Заявление вх. рег. № РС-13-53/2013 г., Заявление вх. рег. № РС-13-84/2013 г. и Заявление вх. рег. № РС-13-305/2013 г. – за наказателно производство, с обща продължителност от **12 години, 2 месеца и 4 дни**, образувано за престъпление по чл. 152, ал. 3, т. 1, във вр. с ал. 1 от НК. При първото разглеждане на делото от РС - Враца производството е продължило близо **6 години и 4 месеца**. Проведени са **23 съдебни заседания**, 17 от които - отложени по искания на подсъдимите или защитниците им. Ходът по същество е даден четири години и два месеца след внасянето на обвинителния акт. Последвали са две определения за отмяна на хода по същество, поради заличаване или смърт на съдебен заседател, като едва във втория случай по делото е бил привлечен запасен съдебен заседател. Съдебните заседания са били насрочвани неравномерно, през различни интервали, някои от които - до седем месеца. След отмяна на постановената присъда от страна на въззивната инстанция (ОС-Враца), делото е върнато за ново разглеждане от ВрРС.

3. Неспазване на предвидените от НПК срокове (чл. 308 и чл.340 от НПК) за постановяване на съдебните актове.

Например:

Заявление с вх. № РС-13-54/2013 г. - за производство с обща продължителност от **5 години, 8 месеца и 12 дни**, образувано за престъпление по чл. 195, ал. 1, т. 3, във вр. с чл. 194, ал. 1, във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК. Основното забавяне на производството е причинено от бездействие на първоинстанционния съд (СРС), който не е написал мотивите към присъдата в продължение на 2 години и 5 месеца.

Заявление вх. рег. № РС-2013-544/2013 г. – за наказателно производство, образувано за престъпление по чл. 148, ал. 2, вр. ал. 1, т. 2, т. 3 и т. 4, вр. чл. 147, ал. 1, предл. 2 от НК с продължителност от **3 години и 2 месеца, прекратено поради изтичане на абсолютната давност**. Основната причина за продължителността на процеса е неспазването на срока по чл. 308, ал. 2 от НПК за обявяване на мотивите към присъдата при първото разглеждане на делото от първоинстанционния съд (СРС) с почти 8 месеца. Съдът е нарушил и срока по чл. 252, ал. 1 НПК - от подаването на тъжбата до първото по делото съдебно заседание са изминали 7 месеца.

Заявление с вх. рег. № РС-13-22/2013 г., Заявление с вх. рег. № РС-13-15/2013 г. и Заявление с вх. рег. № РС-13-341/2013 г. – за наказателно производство с продължителност от **15 години, 9 месеца и 14 дни**, образувано за престъпление по чл. чл. 212, ал. 4, във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 26, ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2, във вр. с ал. 1 от НК. Досъдебното производство е продължило близо **6 години и 10 месеца**, като основната причина за забавата в тази фаза на процеса е непредоставянето на навременна информация на разследващите от други органи – фирмените отделения на различни съдилища (изпращане на исканата информация след два-три месеца) и данъчни дирекции (напр. данъчните досиета на 57 фирми са изпратени от ГУДА при МФ седем месеца след като са били изискани) и най-вече - на неизготвяне на експертните заключения в поставените от следователите срокове (констатирани тримесечни и четиримесечни закъснения). Делото е връщано за доразследване от страна на прокуратурата **6 пъти** - за събиране на допълнителни доказателства. Основната забава в производството, довела до нарушаване на чл. 6 от ЕКЗПЧ се дължи на действията на първоинстанционния съд (СГС) - съдията-докладчик М.Т. е насрочил делото в с.з. 9 месеца след образуването му, в нарушение на 247б, ал. 2 от НПК (отм.), а мотивите към присъдата са изготвени в нарушение на чл. 308, ал. 2 от НПК - **четири години, седем месеца и седемнадесет дни след постановяването ѝ.**

Заявление с вх. рег. № РС-13-615/2013 г. и Заявление с вх. рег. № РС-13-617/2013 г. производство, образувано за престъпление по чл. 196, ал. 1, т. 2, вр. чл. 195, ал. 2, вр. ал. 1, т. 3, вр. чл. 20, ал. 2, вр. чл. 29, ал. 1, б. „б” от НК, с продължителност от **17 години и 10 месеца**. В рамките на досъдебното производство, продължило **1 година и 6 месеца** е констатирано забавяне, поради: връщане за доразследване и на два пъти връщане на делото от съда на прокуратурата - за отстраняване на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила. Констатирани са продължителни периоди между някои от съдебните заседания.

Най-голямото забавяне на производството в съдебната фаза е при второто разглеждане на делото от СГС, продължило **12 години и 7 месеца**. Основната причина за продължителността на производството пред първоинстанционния съд е забавеното изготвяне на мотиви към присъдата - 5 години след произнасянето ѝ. Това е било констатирано от въззивната инстанция (САС) и е станало причина за намаляване размера на наложеното на подсъдимия наказание лишаване от свобода.

4. Непознаване на материалния и процесуалния закон.

Например:

Заявление вх. рег. № РС-13-58/2013 г. – за наказателно производство, образувано за престъпление по чл. 343, ал. 3, пр. 5, б. „б”, вр. ал. 1, б. „в”, вр. чл. 342, ал. 1, пр. 3 от НК, продължило общо **15 години, 5 месеца и 11 дни**. Проверяващите са констатирани, че основното забавяне на производството (с 3

години и 9 месеца) в съдебната фаза е причинено от връщането на делото за ново разглеждане от първоинстанционния съд (СОС) с решение на САС.

Заявление вх. рег. № РС-2013-527/2013 г. – за наказателно производство за престъпления по чл. 146 и чл. 147 от НК, продължило близо **3 години и 2 месеца**, за който период делото е гледано **4 пъти от първоинстанционен и 4 пъти от въззивен съд**. **Производството е прекратено поради изтичане на абсолютната давност** по чл. 81, ал. 3, вр. чл. 80, ал. 1, т. 5 от НК. При първото разглеждане на делото от първоинстанционния съд (СРС) същият не се е произнесъл с присъдата по едно от двете повдигнати. Това е станало причина за връщане на делото от въззивната инстанция на друг състав на СРС и е забавило производството с около 1 година.

- **Заявление вх. рег. № РС-2013-565/2013 г.** – относно наказателно производство, образувано за престъпление по чл. 343, ал. 3, предл. първо и трето, б. „а”, предл. второ във вр. с чл. 343, ал. 1, б. „б”, предл. второ, във вр. с чл. 342, ал. 1, предл. трето от НК с обща продължителност от **7 години и 3 месеца**. В рамките на досъдебното производство на **два пъти** съдът е връщал делото на прокуратурата за отстраняване на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила;

Производството по делото пред първата инстанция (РС - Своге) е продължило близо **5 години**, като са проведени **34 публични съдебни заседания**. **След 11 проведени открити с.з. съдът е констатирал, че делото е разглеждано в незаконен състав от съдия и двама съдебни заседатели, вместо само от съдия, поради което извършените до момента процесуални действия са започнали отначало.**

5. Голяма продължителност на досъдебното производство

Досъдебните производства не се организират, ръководят и провеждат по начин, който да осигури приключване на наказателното производство в разумен срок. Нерядко за период от една година същите се ограничават до назначаване на една експертиза и разпит на двама свидетели.

Например:

Заявление с вх. рег. № РС-13-9/2013 г. - досъдебното производство (ОСлС – Сливен и ОП – Сливен) е продължило **13 години, 7 месеца и 21 дни**, от които почти 11 години делото е било спряно. **Забавянията, причинени от разследващите органи, са около 4 години и 2 месеца.**

Заявление вх. рег. № РС-2013-50/2013 г. и вх. рег. № РС-2013-49/2013 г. – за производство, с предмет престъпление по чл. 206, ал. 3 от НК с обща продължителност от **13 години и 2 месеца**, от които **9 години и 9 месеца** досъдебно производство. Досъдебното производство е било спряно за 2 години, 2 месеца и 21 дни, поради отсъствието на извършителя. През този период единствените процесуални действия, извършени за издирването му, са изпращането на две писма до различни институции в границите на Република България. Не са

установени уважителни причини за неспазване на процесуалните срокове на разследване.

Заявление вх. рег. № РС-2013-58/2013 г. - за производство за престъпление по чл. 343, ал. 3, пр. 5, б. "б" във вр. с ал. 1, б. "в" във вр. с чл. 342, ал. 1, пр. 3 от НК с продължителност от 9 години и 10 месеца. Досъдебното производство (предварително производство по отм. НПК) е продължило 4 години и 4 месеца. Два пъти наказателното производство е прекратявано и връщано от съда, респ. от прокурора на следователя за извършване на допълнителни следствени действия. Четири пъти прокуратурата е връщала делото на органите на досъдебното производство – 3 пъти за допълнително разследване и 1 път - за прецизиране на правната квалификация на обвинението. Допуснатата е забава на производството с близо 2 години – при прекратяването му с постановление на СОП, впоследствие потвърдено с постановление на САП, които с постановление на ВКП са отменени като немотивирани и незаконосъобразни. Причините за отмяната не могат да бъдат установени, тъй като по проверената преписка липсват документи, удостоверяващи движението на преписката между трите прокуратури.

При разглеждане на делото първоинстанционният съд (СОС) е провел 13 публични съдебни заседания, 10 от които са отложени поради нередовно призоваване на свидетели и вещи лица. СОС не е спазил и срока по чл. 308 от НПК, като е обявил мотивите към присъдата със забава от 10 месеца.

Заявление вх. рег. № РС-2013-42/2013 г. - наказателно производство за престъпление по чл. 210, ал. 1, т. 5 във вр. с чл. 26, ал. 1 от НК с продължителност от 15 години и 7 месеца. Досъдебното производство по делото е продължило 9 години.

Заявление вх. рег. № РС-2013-189/2013 г. - наказателно производство за престъпление по чл. 206, ал. 2, във вр. с ал. 1, пр. 1 и пр. 2 от НК с продължителност от 12 години, 4 месеца и 16 дни, прекратено с определение на СРС поради изтичане на абсолютната давност. Досъдебното производство по делото е продължило 9 години и 10 месеца. Полицейското производство е започнало със закъснение от половин година, а органите на МВР не са изпълнявали възложени от следователя действия по разследването. Производството по делото е спирано и сроковете за разследване са продължавани на формално основание. Разследващите органи постоянно са нарушавали процесуалните срокове за приключване на разследването и не са изпълнявали указанията на наблюдаващия прокурор, което е довело до 6-кратно връщане на делото за доразследване (вкл. и поради неточна квалификация на деянието и несъответствие на повдигнатото обвинение на установената фактическа обстановка). Делото не е било взето на специален отчет и не е наблюдавано от прокурор от висшестоящата прокуратура.

Заявление с вх. рег. № РС-13-74/22.03.2013 г. – за наказателно производство, образувано за престъпление по чл. 195, ал. 2, вр. ал. 1, т. 3, 4, и 5, вр. чл. 26, ал. 1 от НК, вр. с чл. 26, ал. 1 от НК с обща продължителност от 15 години

и 2 месеца. Досъдебното производство (започнало като „предварително производство” в съответствие с разпоредбите на отменения НПК) е продължило 9 години, 2 месеца и 15 дни, като в този период са включени и двете НОХД на РС Разлог от 2006г., след разпорежданията за чието прекратяване са били извършвани действия по разследването. В рамките на разследването от РСлС - Разлог с обща продължителност от 6 години и 4 месеца, няма информация за извършване на действия по разследването.

Заявление вх. рег. № РС-2013-177/2013 г. – за наказателно производство, образувано и водено срещу различни установени (двадесет и едно лица) и неустановени лица за престъпления по чл. 346, ал.1 и ал.2 от НК; чл. 252, ал.1, вр. чл. 195, ал.1, т.4 от НК/стара редакция/; по чл. 195, ал.1, т.3, вр. чл. 194, ал.1 от НК; по чл. 325, ал.2, вр. 1 от НК; чл. 330, ал.1 от НК; чл. 339, ал.1 от НК; чл. 266 от НК/стара редакция – нова чл. 216, ал.1 от НК/; чл. 316, вр. чл. 308, ал.1 от НК; чл. 318 от НК; чл. 325, ал.1, вр. чл. 20, ал.2, вр. ал.1 от НК; чл. 131, ал.1, т.1, вр. чл. 20, ал. 2 от НК; чл. 150, вр. чл. 20, ал.2, вр. ал. 1 от НК; чл. 152, ал.2, т.1, вр. чл.1 от НК с продължителност от 24 години и 3 месеца. Прекратено поради изтичане на абсолютната давност. Досъдебното производство е продължило около 24 години, като през септември 1993 г. СРП с постановление е спряла разследването. До началото на 2006 г. липсват данни за извършени процесуално - следствени действия. През 2009 г. производството по делото е частично прекратено, като още към момента на това постановление за частично прекратяване е следвало да се установи, че давностният срок е бил изтекъл.

Заявление вх. рег. № РС-2013- 162/2013 г. - Разглежданото наказателно производство е образувано за престъпление по чл. 152, ал. 3, т. 1, вр. ал. 2, т. 1, вр. ал. 1, т. 2, вр. чл. 20, ал. 2 от НК с продължителност от 16 години и 7 месеца, от които досъдебно производство (предварително следствие по отменения НПК) - 9 години, 2 месеца и 12 дни. В този период е включено и разглеждането на две НОХ дела на СвРС, приключили с връщане на делото за допълнително разследване, поради допуснати по време на досъдебното производство съществени процесуални нарушения. Наблюдаващите прокурори 3 пъти са връщали делото за прецизиране на обвинението, за допълнителен разпит на свидетели и други действия, преди внасянето на ОА по делото през м. май 1998 г. (близо 2 години след престъплението). Трите прекратявания на наказателното производство поради недоказаност на обвинението, постановени от СвРП, са били отменяни от горестоящите прокуратури, като в едно от произнасянията на ОП-Хасково е посочено, че до голяма степен разследването е било „некачествено и се е проточило неоправдано дълго”.

6. Практиката на Инспектората към ВСС по Глава трета „а” от ЗСВ и реформата на съдебната система

Разглеждането на заявленията по Глава трета „а” от ЗСВ разкриват сериозни проблеми и поставят въпроси, свързани пряко с реформата на съдебната система, някои от които най-общо могат да се формулират така:

6.1. Да се изследват причините за продължаващото неспазване на процесуалните срокове за постановяване на съдебните актове и за насрочване на делата, като се преценят какви са основните причини за това.

6.2. Да се анализира натовареността на магистратите и да се изработят единни критерии за изчисляването, респ. за регулирането на натовареността – съобразно правомощията на ВСС;

6.3. Да се следят и осигуряват подходящи битови условия на труд в отделните органи на съдебната власт от органите, в чиято компетентност по закон са тези въпроси;

6.4. Да се прецизира насрочването на съдебните заседания с индивидуалната натовареност и ангажираност на магистратите (участие на съдията-докладчик в семинари, ползване на платен годишен отпуск, който следва да бъде съобразен и с графика му за провеждане на заседания);

6.5. Да се обърне специално внимание на администрирането на процеса, като се изходи от: системното забавяне при изготвянето и изпращането на призовки и съобщения; неизползването от страна на съда на предвидените в процесуалните закони дисциплиниращи инструменти. Организирането на призоваването е въпрос на администриране, който може да бъде решен при по-стриктен контрол.

6.6. Да се обсъди и разгледа въпросът относно професионалната подготовка на магистратите. Високото ниво на професионалната подготовката на съдиите е от изключително значение за справедливостта на процеса и за защита правата на гражданите. Независимо, че магистратите са независими при формиране на вътрешното си убеждение относно решаването на конкретния казус, правилното, точно и справедливо прилагане и тълкуването на законите е основна характеристика и изискване на правораздаването.

6.7. Да се анализират и отстранят причините за прекомерната продължителност на досъдебните производства – като например липса или недостатъчно ефективен надзор на прокурорите, безкритичното удължаване на сроковете за разследване; да се използват съществуващите в самата система на Прокуратурата ресурси за коригиране на подобно поведение.

6.8. Да се изследват причините за прекомерната продължителност на наказателни дела, които не представляват фактическа и правна сложност. Внимание следва да се обърне и на производствата, които се образуват по тълба на пострадалия – за обида и клевета, които често се прекратяват поради изтичане на давностния срок.

6.9. Да се обсъди и прецени необходимостта от отразяване в кадровото досие на магистрата, допринесъл за нарушаване на чл. 6 от Конвенцията, на информация за разгледано заявление по реда на Глава Трета „а”, както и да се прилагат

констативният протокол и споразумението за изплатеното обезщетение на заявителя.

В случая от съществено значение е обстоятелството, че голяма част от констатираните пропуски и нарушения, довели до изплащане на обезщетения по реда на Глава трета „а” от ЗСВ, са същевременно основание за привличане на съответните магистрати към дисциплинарна отговорност. Същата, обаче, не може да бъде ангажирана по отношение на тях поради изтичане на предвидените в ЗСВ срокове. Тази информация, обаче, е необходимо да намери отражение в досието на магистрата.

При обсъждането на тези въпроси – които само маркират, но не изчерпват проблемите, свързани с бавното правораздаване, следва да се изхожда от националното законодателство и практиката на ЕСПЧ, според които: от една страна, спазването на законоустановения и разумен срок е задължение за правоприлагащите магистрати; и от друга – че държавата е длъжна да организира съдебната система по начин, който да осигури разглеждане на делото в разумен срок.

В заключение на този раздел, следва да се обобщи:

Анализът на случаите за забавено правосъдие и на установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, за пореден път потвърждава отдавна наложилите се извод, че „бавното разглеждане на делата не е синоним на качество”.

Ако подобно частично оправдание би могло да се потърси донякъде за някои граждански дела (производствата по реституционните закони), поради тяхната правна и фактическа сложност, изясняване на отношения, факти и събития, силно отдалечени във времето, регулирани от друга, отдавна отменена правна уредба, липса на практика и т.н., и по които като краен резултат една от страните е получила правосъдие, то същото не може да бъде отнесено към наказателните производства.

В наказателния процес бавното правосъдие за гражданите е равнозначно на липса на правосъдие и води до загуба на доверието им в правораздаването и държавата.

Особено нетърпимо е безотговорното отношение по делата, по които са разследвани класически видове престъпления и от този вид дела гражданите съдят за способността на държавата да защити правата им (живот, здраве, имущество) от престъпни посегателства. Това срива доверието не само в правосъдието, но и във възможностите на държавата да реализира основната цел на материалното право – специалната и генералната превенция, както и една от основните задачи на наказателния процес – да се разкрие престъплението, да се разобличи виновното лице и да се приложи правилно закона. Особено укоримо е, когато гражданите, пострадали от престъпления против собствеността или личността са разкарвани

многократно до органите на досъдебното и съдебното производство и не само, че не са били защитени техните интереси, но, в крайна сметка като данъкоплатци са заплатили и обезщетение на престъпниците - същите са двойно наказани от държавата.

IX. ДИСЦИПЛИНАРНА ПРАКТИКА

Участието на Инспектората в процеса на дисциплинарното производство чрез инициране на предложения до административните ръководители на съдебните органи или до наказващия орган – Висшия съдебен съвет при хипотезите, предвидени в Глава шестнадесета - Дисциплинарна отговорност от ЗСВ, е безусловно един от сериозните механизми за въздействие на проверяващия орган за подобряване на работата на съдебната система.

1. Предложения за налагане на дисциплинарни наказания, отправени до ВСС

През 2013 година Инспекторатът е отправил до ВСС **7 (седем)** предложения за образуване на дисциплинарни производства, от които **2** срещу съдии от Софийски градски съд, **2** – срещу съдия от РС-Поморие и **3** – срещу съдии от СРС.

Предложенията по видове дисциплинарни наказания са следните:

а) Направени са две предложения за налагане на дисциплинарни наказания по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, без посочване на конкретен вид наказание;

б) Пет предложения за дисциплинарно наказание по чл.308, ал.1, т.3 от ЗСВ – „намаляване на основното трудово възнаграждение от 10 до 25 на сто за срок от шест месеца до две години”;

По всички предложения са образувани дисциплинарни производства. По четири от дисциплинарните преписки има произнасяне на наказващия орган. Наложено е едно дисциплинарно наказание по чл. 308, ал.1, т.4 от ЗСВ ”понижаване в длъжност – съдия в СРС за срок от 2 години”, едно наказание по чл. 308, ал.1, т.3 от ЗСВ – „намаляване на основното трудово възнаграждение с 15 на сто за срок от една година” и две наказания по чл.308, ал.1, т.2 ЗСВ - „порицание”.

По три от дисциплинарните производства Висшият съдебен съвет не се е произнесъл към момента на съставянето на отчета.

2. Предложения за налагане на дисциплинарни наказания, отправени до административните ръководители

Във връзка с извършени комплексни планови проверки и проверки по сигнали, през 2013 година Инспекторатът е направил **предложения до административните ръководители** за налагане на дисциплинарни наказания и дисциплиниращи мерки по отношение на **26 (двадесет и шест) съдии и 3 (трима) прокурори, общо 29 предложения.**

За трима съдии и един прокурор проверяващият орган е направил предложение за налагане на наказание по реда на чл. 308, ал.1, т. 1 – „забележка”, а

за един съдия - наказание по реда на чл. 308, ал.1, т.2 „порицание”. За останалите магистрати е направено предложение за „обръщане на внимание” – дисциплинираща мярка по реда на чл. 327 от ЗСВ. Някои от предложенията са възприети и съответните наказания са наложени от административните ръководители, като например:

- един прокурор от РП-Димитровград е наказан с „порицание”;
- един съдия от РС-Петрич е наказан със „забележка”;
- един прокурор от РП-Никопол е наказан със „забележка”;
- спрямо петима съдии от: РС-Карлово, РС-Варна, РС-Етрополе, РС-Монтана и Административен съд-Разград, както и спрямо двама прокурори от РП-Никопол и РП-Луковит е приложена санкциониращата мярка „обръщане на внимание”.

X. ПООЩРЕНИЯ

През 2013 г. ИВСС е направил предложение на основание чл. 304, ал. 2 от ЗСВ до адм. ръководител на ОП-Хасково за поощрение на адм. ръководител на РП-Свиленград Антон Стоянов. Предложението е направено след извършен от ИВСС сравнителен анализ на организацията на работа на районните прокуратури в Кърджалийски и Хасковски съдебен район. С решение на ВСС по протокол №20/23.05.2013 г. адм. ръководител на РП-Свиленград Антон Стоянов е поощрен с отличие „служебна благодарност и грамота”.

XI. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Един от основните механизми за утвърждаване значението на Инспектората за реформата в съдебната система е **взаимодействието му с Висшия съдебен съвет**. През отчетния период са проведени **периодични съвместни заседания** на Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и взаимодействие с ИВСС с участието на постоянни, специално излъчени представители на ИВСС. Извършено е обобщаване и анализиране на повтарящи се недостатъци и пропуски, проявявани при администрирането на съдебните органи, **на базата на констатациите на Инспектората** при извършването на комплексните планови, тематични и инцидентни проверки.

На основание решение на Комисията по предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и взаимодействие с ИВСС на ВСС от 11.02.2013г. е извършена проверка в СГС, ВКС и ВАС относно прилагане на принципа на случайното разпределение на делата. На 18.03.13г. от смесен екип с участието на инспектор Димана Йосифова е извършена проверка относно прилагането на принципа на случайното разпределение на делата във ВАС. За резултатите от проверката е изготвен доклад с дадени препоръки както към ВАС, така и към ВСС.

XII. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Инспекторатът към ВСС осъществява сътрудничество с чуждестранни партньори, насочено преди всичко към обогатяване на опита, заимстване на добри практики и утвърждаване на международния авторитет на институцията.

Участие в срещи с международно участие

По Програмата за обмен на магистрати на Европейската мрежа за съдебно обучение през 2013 г. бяха организирани две срещи на инспекторите от ИВСС с магистрати от страни от ЕС. Тези срещи бяха една добра възможност да се дискутират важни проблеми, свързани със съдебната система.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Инспекторатът упражнява своята дейност и изпълнява задачите, които произтичат от неговите законоустановени правомощия, като изхожда от **мисията**, която му е поставил конституционният законодател: да допринесе за реформата на съдебната система в Република България.

Стратегическите цели, които обуславят същността на работата на Инспектората към Висшия съдебен съвет, са поставени от обществото при неговото създаване и са ясно формулирани в Стратегията за продължаване на реформата на съдебната система в условията на пълноправно членство в Европейския съюз. Те предопределят насоката и приоритетите на проверяващия орган и могат да бъдат обобщени и формулирани в следните направления:

По-добро управление на съдебната система.

Подобряването на управлението на съдебната система включва по-добро качество на работата на административните ръководители, както и на председателите на всеки съдебен състав. Този субективен фактор за подобряване на работата на съдебната система е от особено важно значение.

Инспекторатът може да допринесе в голяма степен за повишаване на ролята и отговорността на административните ръководители за осигуряване на доброто управление на отделните органи на съдебната система чрез средствата и инструментите, предоставени му от закона в качеството на проверяващ орган.

Противодействие на корупцията в съдебната система

Изграждането на устойчива антикорупционна среда е един от приоритетите на Стратегията и една от основните задачи на реформата на съдебната система. Тя се съдържа и в същността на работата на Инспектората към ВСС, като се реализира чрез сигналната му дейност и засилване на проактивните действия на ИВСС за констатиране и противодействие на корупция, развитие на капацитета му за извършване на инцидентни и тематични проверки при съмнения за корупция. Търсенето на корупционни фактори и тяхното преодоляване е тенденция, която трябва да стане съществен елемент на проверките и анализите на ИВСС.

Качествено правосъдие

Постига се при правораздаване в условията на неотменимите принципи: върховенство на закона, защита на човешките права и равен достъп до правосъдие.

Постигането на тези стандарти на приложението на закона е реалният измерител за качеството на правосъдието.

Като съществен критерий за оценяване на качеството на правосъдието са бързината, ефективността и степента на доверието на гражданите към правораздаването.

Ролята на Инспектората към ВСС в борбата за постигане на качествено правосъдие е ясно очертана от законодателя – чрез упражняване на своите правомощия проверяващият орган констатира, посочва и сигнализира за допуснатите нарушения в работата на съдебните органи и в голяма степен допринася за утвърждаване на прозрачността и отчетността на съдебната система.

Поставяне на гледната точка на обществото, на гражданите, в дебата за съдебната реформа е и трябва да остане същността на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

Инспекторатът от създаването си е изхождал от идеята на конституционния законодател, че се явява като гарант на „потребителя“ на съдебната система. Гледната точка на обществото, гражданите и бизнеса, за които е създадено и на които трябва да служи правосъдието, е онзи коректив, водещ до подобряване на отчетността, определяне на посоката, в която съдебната реформа следва да продължи и за преодоляване на утвърдилото се усещане за дефицит на демократична легитимност на магистратурата.

Това са стратегическите цели, приоритети, мисията и визията, предназначението на Инспектората към Висшия съдебен съвет, които той следва при изпълнението на задачите, формулирани с предмета на неговата дейност и определени в Закона за съдебната власт и Конституцията на Република България.

**ПРЕДСТАВЛЯВАЩ
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ:**

СОНЯ НАЙДЕНОВА